

Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného

Dohovor o dohodách o voľbe súdu z 30. júna 2005

Znenie prijaté na dvadsiatom zasadnutí

Dôvodová správa

Trevor Hartley a Masato Dogauchi

Redakčne spracované Stálym byrom Haagskej konferencie
Churhillplein 6b, Haag, Holandsko

Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného

Dohovor o dohodách o voľbe súdu z 30. júna 2005

Znenie prijaté na dvadsiatom zasadnutí

Dôvodová správa

Trevor Hartley a Masato Dogauchi

Redakčne spracované Stálym byrom Haagskej konferencie
Churhillplein 6b, Haag, Holandsko

Vydavateľ

Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného

Stále byro

Churchillplein 6b

2517 JW Haag

Holandsko

Telefón: +31 70 363 3303

Fax: +31 70 360 4867

E-mail: secretariat@hcch.net

Webové sídlo: www.hcch.net

© Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného 2013

Všetky práva vyhradené. Žiadnu časť tejto publikácie nemožno bez písomného súhlasu držiteľa autorského práva reprodukovat', uložiť do vyhľadávacieho systému ani prenášať akýmkoľvek spôsobom alebo akýmkoľvek prostriedkami vrátane fotokopírovania alebo záznamu.

Vďaka veľkorysosti Európskej komisie/GR pre spravodlivosť bola dôvodová správa k *Haagskemu dohovoru o dohodách o voľbe súdu z 30. júna 2005*, ktorú vypracovali Trevor Hartley a Masato Dogauchi, preložená do všetkých úradných jazykov Európskej únie s výnimkou angličtiny, francúzštiny, španielčiny a nemčiny, pretože tieto jazykové verzie už existovali. Španielsky preklad tejto publikácie ochotne poskytlo ministerstvo zahraničných vecí Španielska a nemecký preklad je výsledkom spolupráce medzi rakúskymi, nemeckými a švajčiarskymi orgánmi. Preklady tejto publikácie do ostatných jazykov (s výnimkou španielčiny) neprešli korektúrou stáleho byra Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného.

Oficiálne verzie tejto publikácie v angličtine a vo francúzštine sú k dispozícii na webovom sídle Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného (www.hcch.net).

ISBN 978-92-79-58142-7

Vytlačené v Belgicku.

Predhovor

1. Obsah tejto publikácie pochádza z knihy III protokolu z dvadsiateho zasadnutia. Tento protokol obsahuje okrem dôvodovej správy, ktorá je uvedená ďalej, aj najdôležitejšie dokumenty a zápisnicu z rokovaní na dvadsiatom zasadnutí Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného, ktoré bolo venované Dohovoru o dohodách o voľbe súdu. Celý zväzok si možno objednať od vydavateľa Intersentia alebo od profesionálnych kníhkupcov. Publikácie Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného sú k dispozícii aj na webovom sídle konferencie [< www.hcch.net >, v časti „Publications“ (publikácie)].

2. Dôvodová správa Trevora Hartleyho a Masata Dogauchiho slúži ako komentár k dohovoru prijatému na dvadsiatom zasadnutí, ktorý je uvedený v záverečnom akte z 30. júna 2005.

Haag, október 2013

Dohovor

Výňatok zo záverečného aktu
z dvadsiateho zasadnutia
podpísaného 30. júna 2005

DOHOVOR O DOHODÁCH O VOĽBE SÚDU

Zmluvné štáty tohto dohovoru,

želajúc si podporovať medzinárodný obchod a investície
prostredníctvom posilnenej spolupráce v oblasti súdnictva,

domnievajúc sa, že takúto spoluprácu možno posilniť
jednotnými pravidlami súdnej právomoci a uznávania
a výkonu zahraničných rozsudkov v občianskych alebo
obchodných veciach,

domnievajúc sa, že takáto posilnená spolupráca si vyžaduje
najmä medzinárodný právny systém, ktorý poskytuje istotu
a zabezpečuje účinnosť dohôd o výlučnej právomoci súdu
medzi stranami obchodných transakcií a upravuje
uznávanie a výkon rozsudkov vyplývajúcich zo súdnych
konaní založených na týchto dohodách,

sa rozhodli uzatvoriť tento dohovor a dohodli sa na týchto
ustanoveniach:

KAPITOLA I – ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1 Rozsah pôsobnosti

1. Tento dohovor sa v medzinárodných veciach
vzťahuje na dohody o výlučnej právomoci súdu uzatvorené
v občianskych a obchodných veciach.

2. Na účely kapitoly II je vec medzinárodnou, pokiaľ
strany nemajú sídlo v tom istom zmluvnom štáte a vzťah
strán a všetky ďalšie prvky veci, bez ohľadu na miesto
zvoleného súdu, nie sú spojené iba s týmto štátom.

3. Na účely kapitoly III je vec medzinárodnou, ak strana
žiada o uznanie alebo výkon zahraničného rozsudku.

Článok 2 Výnimky z rozsahu pôsobnosti

1. Tento dohovor sa nevzťahuje na dohody o výlučnej
právomoci súdu:

a) ktorých stranou je fyzická osoba konajúca najmä na
osobné, rodinné účely alebo účely domácnosti (spotrebiteľ);

b) ktoré sa týkajú pracovných zmlúv, vrátane
kolektívnych zmlúv.

2. Tento dohovor sa nevzťahuje na tieto veci:

a) osobný stav a právna spôsobilosť fyzických osôb;

b) vyživovacia povinnosť;

c) iné veci rodinného práva vrátane majetkových
režimov manželov a ďalších práv alebo povinností
vyplývajúcich z manželstva alebo podobných vzťahov;

d) dedenie zo závetu a zo zákona;

e) platobná neschopnosť, vyrovnanie a podobné
záležitosti;

f) preprava cestujúcich a tovarov;

g) znečisťovanie mora, obmedzenie zodpovednosti za
námorné pohľadávky, spoločné havárie, ako aj núdzové
vlečenie a záchranu lodí;

h) záležitosti týkajúce sa protimonopolnej oblasti
(hospodárskej súťaže);

i) zodpovednosť za jadrové škody;

j) nároky na náhradu škody v prípade osobnej ujmy
uplatňované fyzickými osobami alebo v ich mene;

k) nároky na náhradu škody na hmotnom majetku
vyplývajúce z mimozmluvných záväzkov;

l) vecné práva k nehnuteľnosti a nájom
nehnuteľností;

m) platnosť, neplatnosť alebo zánik právnických osôb
a platnosť rozhodnutí ich orgánov;

n) platnosť práv duševného vlastníctva, ktoré nie sú
autorskými ani súvisiacimi právami;

o) porušenie práv duševného vlastníctva, ktoré nie sú
autorskými ani súvisiacimi právami, okrem prípadov, keď
sa žaloba opiera o porušenie zmluvy medzi stranami
týkajúcej sa týchto práv, alebo sa mohla o porušenie takejto
zmluvy opierať;

p) platnosť zápisov do verejných registrov.

3. Bez ohľadu na odsek 2 z rozsahu pôsobnosti tohto
dohovoru nie sú vylúčené konania, v ktorých sa vec
vylúčená na základe odseku 2 posudzuje iba ako predbežná
otázka, ale nie je predmetom konania. Najmä skutočnosť, že
vec vylúčená na základe odseku 2 sa vznesie v rámci
obhajoby, nevylučuje konanie z rozsahu pôsobnosti
dohovoru, ak táto vec nie je predmetom konania.

4. Tento dohovor sa nevzťahuje na rozhodcovské
konanie a súvisiace konania.

5. Konania nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto
dohovoru iba na základe skutočnosti, že štát, vrátane vlády,
vládnej agentúry alebo akejkoľvek osoby konajúcej v mene

štátu, je účastníkom konania.

6. Nič v tomto dohovore nemá vplyv na výsady a imunity štátov a medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o ne samotné a ich majetok.

Článok 3 Dohody o výlučnej právomoci súdu

Na účely tohto dohovoru:

a) „dohoda o výlučnej právomoci súdu“ znamená dohodu uzatvorenú dvomi alebo viacerými stranami, ktorá spĺňa požiadavky písm. c) a určuje na účely rozhodovania sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, súdy jedného zmluvného štátu alebo jeden alebo viac konkrétnych súdov jedného zmluvného štátu s dôsledkom vylúčenia právomoci všetkých ostatných súdov;

b) dohoda o právomoci súdu, ktorou sa určujú súdy jedného zmluvného štátu alebo jeden resp. viac konkrétnych súdov jedného zmluvného štátu, sa považuje za výlučnú, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak;

c) dohoda o výlučnej právomoci súdu sa musí uzatvoriť alebo zdokumentovať:

- i) písomne alebo
- ii) akýmkoľvek inými komunikačnými prostriedkami, ktoré uchovávajú informácie spôsobom, ktorý umožňuje ich preukázanie v budúcnosti;

d) dohoda o výlučnej právomoci súdu, ktorá je súčasťou zmluvy, sa považuje za dohodu nezávislú od ostatných podmienok zmluvy. Platnosť dohody o výlučnej právomoci súdu nemožno napadnúť len z dôvodu neplatnosti zmluvy.

Článok 4 Ďalšie vymedzenie pojmov

1. „Rozsudok“ v tomto dohovore znamená akékoľvek rozhodnutie vo veci samej vydané súdom, bez ohľadu na jeho názov, vrátane uznesenia alebo príkazu, a určenie trov súdneho konania (vrátane ich určenia súdnym úradníkom) za predpokladu, že toto určenie sa týka rozhodnutia vo veci samej, ktoré možno uznať alebo vykonať na základe tohto dohovoru. Ochranné opatrenie, ktoré má dočasnú povahu, nie je rozsudkom.

2. Na účely tohto dohovoru právnická osoba alebo iná osoba než fyzická má sídlo v tom štáte:

- a) v ktorom má registrované sídlo;
- b) podľa ktorého právnych predpisov bola zaregistrovaná alebo vytvorená;
- c) v ktorom má ústredie riadenia alebo
- d) v ktorom má hlavné miesto podnikania.

KAPITOLA II – PRÁVOMOC

Článok 5 Právomoc zvoleného súdu

1. Súd alebo súdy zmluvného štátu určené v dohode o výlučnej právomoci súdu majú právomoc rozhodovať spory, na ktoré sa vzťahuje dohoda, pokiaľ na základe právnych predpisov tohto štátu dohoda nie je neplatná.

2. Súd, ktorý má právomoc podľa odseku 1, nesmie odmietnuť vykonávať svoju právomoc z dôvodu, že spor by mal rozhodovať súd iného štátu.

3. Predchádzajúce odseky nemajú vplyv na pravidlá týkajúce sa:

a) vecnej príslušnosti súdov, pokiaľ ide o predmet alebo hodnotu nároku;

b) rozdelenia právomoci medzi súdmi v rámci zmluvného štátu. Ak však zvolený súd smie postúpiť vec inému súdu, musí sa voľba zmluvných strán primerane zohľadniť.

Článok 6 Povinnosti súdu, ktorý nebol zvolený

Súd iného zmluvného štátu, než je zmluvný štát zvoleného súdu, preruší alebo zastaví konanie, na ktoré sa vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu, s výnimkou prípadov, ak:

a) dohoda je neplatná podľa právnych predpisov štátu zvoleného súdu;

b) strana nemala právnu spôsobilosť uzatvoriť dohodu podľa právnych predpisov štátu konajúceho súdu;

c) uplatnenie dohody by viedlo k zjavnej nespravodlivosti alebo by bolo zjavne v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu;

d) z výnimočných dôvodov, ktoré sú mimo vplyvu strán, nemožno rozumne očakávať jej dodržanie; alebo

e) zvolený súd rozhodol, že nebude konať vo veci.

Článok 7 Ochranné opatrenia dočasnej povahy

Dohovor sa nevzťahuje na ochranné opatrenia dočasnej povahy. Dohovor si nevyžaduje prijatie, ani nevylučuje povolenie, zamietnutie alebo ukončenie ochranných opatrení dočasnej povahy súdom zmluvného štátu a nemá vplyv na to, či strana môže alebo nemôže požiadať o povolenie, zamietnutie alebo ukončenie takýchto opatrení, ani na to, či by súd mal alebo nemal povoliť, zamietnuť alebo ukončiť takéto opatrenia.

Článok 8 Uznanie a výkon

1. Rozsudok vydaný súdom zmluvného štátu určeným v dohode o výlučnej právomoci súdu sa uznáva a vykonáva v ostatných zmluvných štátoch podľa tejto kapitoly. Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť iba z dôvodov uvedených v tomto dohovore.

2. Bez toho, aby bolo dotknutá možnosť preskúmania potrebného na uplatnenie ustanovení tejto kapitoly, sa obsah rozsudku vydaného súdom pôvodu neskúma. Dožiadaný súd je viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých súd pôvodu založil svoju právomoc, pokiaľ rozsudok nebol vydaný za neúčasti odporcu v konaní.

3. Rozsudok sa uzná iba vtedy, ak má účinky v štáte pôvodu, a vykoná sa iba vtedy, ak je vykonateľný v štáte pôvodu.

4. Uznanie alebo výkon rozsudku možno odložiť alebo odmietnuť, ak bol rozsudok napadnutý opravným prostriedkom v štáte pôvodu alebo ak lehota na podanie riadneho opravného prostriedku neuplynula. Odmietnutie nebráni podaniu novej žiadosti o uznanie alebo výkon rozsudku.

5. Tento článok sa vzťahuje aj na rozsudok vynesенý súdom zmluvného štátu, na ktorý súd zvolený v danom zmluvnom štáte postúpil vec podľa článku 5 ods. 3. V prípade, že zvolený súd smel postúpiť veci inému súdu, uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť voči strane, ktorá proti postúpeniu v štáte pôvodu včas namietla.

Článok 9 Odmietnutie uznania alebo výkonu

Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak:

a) dohoda bola neplatná na základe právnych predpisov štátu zvoleného súdu, pokiaľ zvolený súd nevyslovil platnosť dohody;

b) strana nemala právnu spôsobilosť uzatvoriť dohodu na základe právnych predpisov dožiadaného štátu;

c) písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť obsahujúca základné prvky nároku:

i) nebola doručená obžalovanému v dostatočnom predstihu a takým spôsobom, že si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, keď sa obžalovaný zúčastnil konania a konal vo veci bez toho, že by napadol doručenie na súde pôvodu, za predpokladu, že právne predpisy štátu pôvodu dovoľujú napadnutie doručenia, alebo

ii) bola doručená obžalovanému v dožiadanom štáte spôsobom, ktorý nie je zlučiteľný so základnými zásadami dožiadaného štátu týkajúcimi sa doručovania písomností,

d) rozsudok bol dosiahnutý podvodom procesnej povahy;

e) uznanie alebo výkon rozsudku by boli zjavne nezlučiteľné s verejným poriadkom dožiadaného štátu vrátane prípadov, keď konkrétne konanie vedúce k rozsudku bolo nezlučiteľné so základnými zásadami spravodlivého procesu v tomto štáte;

f) rozsudok je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v dožiadanom štáte v spore medzi tými istými stranami alebo

g) rozsudok je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vynesенým v inom štáte medzi tými istými stranami o tom istom nároku za predpokladu, že skorší rozsudok spĺňa podmienky potrebné na jeho uznanie v dožiadanom štáte.

Článok 10 Predbežné otázky

1. Ak sa vec vylúčená podľa článku 2 ods. 2 alebo podľa článku 21 posudzovala ako predbežná otázka, rozhodnutie o tejto otázke sa neuznáva ani nevykonáva podľa tohto dohovoru.

2. Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak sa rozsudok opiera o výrok vo veci vylúčenej podľa článku 2 ods. 2 a v rozsahu, v ktorom sa o tento výrok opiera.

3. Avšak v prípade výroku o platnosti práva duševného vlastníctva iného, než je autorské alebo súvisiace právo, uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť alebo odložiť na základe predchádzajúceho odseku iba vtedy, ak:

a) výrok je nezlučiteľný s rozsudkom alebo rozhodnutím príslušného orgánu v tejto veci vydaným v štáte, podľa ktorého právnych predpisov právo duševného vlastníctva vzniklo; alebo

b) konanie o platnosti práva duševného vlastníctva sa koná v tom štáte.

4. Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak sa rozsudok opiera o výrok vo veci vylúčenej na základe vyhlásenia vydaného dožiadaným štátom podľa článku 21 a v rozsahu, v ktorom sa o tento výrok opiera.

Článok 11 Náhrada škody

1. Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak rozsudok priznáva náhradu škody, vrátane exemplárnej alebo represívnej náhrady škody, ktorá neodškodňuje stranu za skutočnú stratu alebo škodu, ktorú utrpela, a v rozsahu, v ktorom rozsudok priznáva takúto náhradu.

2. Dožiadaný súd zohľadní, či náhrada škody priznaná súdom pôvodu slúži na pokrytie trov konania a výdavkov súvisiacich s konaním a v akom rozsahu.

Článok 12 Súdne zmiery

Súdne zmiery schválené súdom zmluvného štátu zvoleným v dohode o výlučnej právomoci alebo uzavreté pred ním

počas konania, ktoré sú vykonateľné v štáte pôvodu rovnako ako rozsudok, sa vykonávajú podľa tohto dohovoru rovnako ako rozsudok.

Článok 13 *Písomnosti, ktoré sa majú predložiť*

1. Strana, ktorá sa domáha uznania alebo žiada o výkon, predloží:

- a) úplné a overené vyhotovenie rozsudku;
- b) dohodu o výlučnej právomoci súdu, jej overenú kópiu alebo iný dôkaz o jej existencii;
- c) ak bol rozsudok vynesенý za neúčasti odporcu v konaní, originál alebo overenú kópiu písomnosti, ktorá potvrdzuje, že písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť bola doručená odporcovi;
- d) akékoľvek písomnosti potrebné na preukázanie, že rozsudok má účinky, prípadne že je vykonateľný v štáte pôvodu;
- e) v prípade uvedenom v článku 12 osvedčenie súdu štátu pôvodu, že súdny zmier alebo jeho časť sú v štáte pôvodu vykonateľné rovnako ako rozsudok.

2. Ak obsah rozsudku neumožňuje dožiadanému súdu posúdiť, či sa podmienky tejto kapitoly dodržali, tento súd si môže vyžiadať potrebné písomnosti.

3. K žiadosti o uznanie alebo výkon rozsudku možno pripojiť písomnosť, ktorú vydal súd (vrátane súdneho úradníka) štátu pôvodu na tlačive odporúčanom a uverejnenom Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného.

4. Ak písomnosti uvedené v tomto článku nie sú v úradnom jazyku dožiadaného štátu, musí sa k nim pripojiť overený preklad do úradného jazyka, pokiaľ sa v právnych predpisoch dožiadaného štátu nestanovuje inak.

Článok 14 *Konanie*

Konanie o uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo registráciu na účely výkonu rozsudku a výkon rozsudku sa riadia právnymi predpismi dožiadaného štátu, pokiaľ sa v tomto dohovore nestanovuje inak. Určený súd koná urýchlene.

Článok 15 *Deliteľnosť*

Uznanie alebo výkon oddeliteľnej časti rozsudku sa povolí, ak sa žiadalo o uznanie alebo výkon tejto časti alebo ak podľa tohto dohovoru možno uznať alebo vykonať iba časť rozsudku.

KAPITOLA IV – VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 16 *Prechodné ustanovenia*

1. Tento dohovor sa vzťahuje na dohody o výlučnej právomoci súdu dojednané potom, ako tento dohovor vstúpil do platnosti pre štát zvoleného súdu.

2. Tento dohovor sa nevzťahuje na konania, ktoré sa začali pred nadobudnutím jeho platnosti pre štát konajúceho súdu.

Článok 17 *Poistné a zaistné zmluvy*

1. Konania vo veci poistných alebo zaistných zmlúv nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru z dôvodu, že poistná alebo zaist'ovacia zmluva sa týka veci, na ktorú sa tento dohovor nevzťahuje.

2. Uznanie a výkon rozsudku týkajúceho sa povinnosti plnenia podmienok poistnej alebo zaistnej zmluvy sa nesmie obmedziť ani odmietnuť z dôvodu, že zodpovednosť na základe uvedenej zmluvy zahŕňa zodpovednosť za odškodnenie poistenca alebo zaistenca:

- a) vo veci, na ktorú sa tento dohovor nevzťahuje, alebo
- b) pokiaľ ide o náhradu škody, na ktorú by sa mohol vzťahovať článok 11.

Článok 18 *Oslobodenie od overenia*

Všetky písomnosti zaslané alebo vydané na základe tohto dohovoru sú oslobodené od vyššieho overenia alebo inej podobnej formality, vrátane apostily.

Článok 19 *Vyhlásenia obmedzujúce právomoc*

Štát môže vyhlásiť, že jeho súdy môžu odmietnuť rozhodovať spory, na ktoré sa vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu, ak okrem miesta zvoleného súdu neexistuje žiadna väzba medzi týmto štátom a stranami alebo sporom.

Článok 20 *Vyhlásenia obmedzujúce uznanie a výkon rozsudku*

Štát môže vyhlásiť, že jeho súdy môžu odmietnuť uznať alebo vykonať rozsudok vydaný súdom iného zmluvného štátu, ak strany mali sídlo v dožiadanom štáte a ak vzťah strán a všetky ďalšie prvky týkajúce sa sporu s výnimkou miesta zvoleného súdu mali väzbu iba s dožiadaným štátom.

Článok 21 *Vyhlásenia týkajúce sa špecifických vecí*

1. Ak má štát silný záujem neuplatňovať tento dohovor na určitú vec, môže vyhlásiť, že na túto vec nebude dohovor uplatňovať. Štát, ktorý také vyhlásenie urobí, zabezpečí, aby nemalo širší rozsah než nevyhnutný, a aby vylúčená vec bola jasne a presne vymedzená.

2. Dohovor sa v takto vylúčenej veci neuplatňuje:

- a) v zmluvnom štáte, ktorý vydal vyhlásenie;
- b) v iných zmluvných štátoch, ak dohoda o výlučnej právomoci súdu určuje súdy alebo jeden súd, prípadne viaceré konkrétne súdy štátu, ktorý vydal vyhlásenie.

Článok 22 Vzájomné vyhlásenia o dohodách o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter

1. Zmluvný štát môže vyhlásiť, že jeho súdy budú uznávať a vykonávať rozsudky vydané súdmi iných zmluvných štátov určenými v dohode o právomoci uzatvorenej medzi dvoma alebo viacerými stranami, ktorá spĺňa požiadavky článku 3 písm. c), a určí na účely rozhodovania sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, súd alebo súdy jedného alebo viacerých zmluvných štátov (dohoda o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter).

2. V prípade, že sa o uznanie alebo výkon rozsudku vydaného v zmluvnom štáte, ktorý vydal takéto vyhlásenie, žiada v inom zmluvnom štáte, ktorý vydal rovnaké vyhlásenie, rozsudok sa uznáva a vykonáva podľa tohto dohovoru, ak:

- a) súd pôvodu bol určený v dohode o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter;
- b) žiadny zo súdov, ktoré majú právomoc na základe dohody o právomoci, ktorá nemá výlučný charakter, nevydal rozsudok, ani nekoná v spore medzi tými istými stranami a o tom istom nároku; a
- c) súd pôvodu bol súdom, ktorý začal konať ako prvý.

Článok 23 Jednotný výklad

Pri výklade tohto dohovoru sa zohľadňuje jeho medzinárodný charakter a potreba podporovať jednotnosť v jeho uplatňovaní.

Článok 24 Preskúvanie uplatňovania dohovoru

Generálny tajomník Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného v pravidelných intervaloch prijme opatrenia na:

- a) preskúvanie uplatňovania tohto dohovoru vrátane akýchkoľvek vyhlásení; a
- b) posúdenie, či sú potrebné akékoľvek zmeny a doplnenia tohto dohovoru.

Článok 25 Nezjednotené právne systémy

1. Vo vzťahu k zmluvnému štátu, v ktorom sa uplatňujú dva právne systémy alebo viac právnych systémov v rôznych územných celkoch vo veciach, na ktoré sa tento dohovor uplatňuje:

a) každý odkaz na právne predpisy alebo konanie štátu sa, kde je to vhodné, považuje za odkaz na právne predpisy a konanie platné v príslušnej územnej jednotke;

b) každý odkaz na sídlo v štáte sa, kde je to vhodné, považuje za odkaz na sídlo na území príslušného územného celku;

c) každý odkaz na súd alebo súdy štátu sa, kde je to vhodné, považuje za odkaz na súd alebo súdy príslušného územného celku;

d) každý odkaz na väzbu so štátom sa, kde je to vhodné, považuje za odkaz na väzbu s príslušným územným celkom.

2. Bez toho, aby bol dotknutý predchádzajúci odsek, zmluvný štát s dvoma alebo viacerými územnými celkami, v ktorých sa uplatňujú rôzne právne systémy, nie je povinný uplatňovať tento dohovor v prípadoch, ktoré zahŕňajú výhradne tieto rôzne územné celky.

3. Súd v územnom celku zmluvného štátu s dvoma alebo viacerými územnými celkami, v ktorých sa uplatňujú rôzne právne systémy, nie je povinný uznať ani vykonať rozsudok iného zmluvného štátu iba z dôvodu, že rozsudok bol uznaný alebo vykonaný v inom územnom celku toho istého zmluvného štátu podľa tohto dohovoru.

4. Tento článok sa nevzťahuje na organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie.

Článok 26 Vzťah k iným medzinárodným právnym nástrojom

1. Tento dohovor sa musí vykladať v maximálnom možnom rozsahu tak, že je zlučiteľný s inými zmluvami platnými pre zmluvné štáty, bez ohľadu na to, či boli uzatvorené pred týmto dohovorom alebo po ňom.

2. Tento dohovor sa nedotýka uplatňovania inej zmluvy zmluvným štátom, bez ohľadu na to, či bola uzatvorená pred týmto dohovorom alebo po ňom, ak žiaden z účastníkov nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je stranou tej zmluvy.

3. Tento dohovor sa nedotýka uplatňovania inej zmluvy zmluvným štátom, ktorá bola uzatvorená skôr, než tento dohovor nadobudol platnosť pre zmluvný štát, ak by uplatňovanie dohovoru bolo nezlučiteľné s povinnosťami zmluvného štátu voči akémukoľvek nezmluvnému štátu. Tento odsek sa vzťahuje aj na zmluvy, ktorými sa reviduje alebo nahrádza zmluva uzatvorená skôr, než tento dohovor nadobudol platnosť pre zmluvný štát, s výnimkou prípadov, keď revízia alebo nahradenie zmluvy by vyvolali nové aspekty nezlučiteľnosti s týmto dohovorom.

4. Tento dohovor sa nedotýka uplatňovania inej zmluvy zmluvným štátom bez ohľadu na to, či bola uzatvorená pred týmto dohovorom alebo po ňom, na účely dosiahnutia uznania alebo výkonu rozsudku vydaného súdom zmluvného štátu, ktorý je tiež stranou uvedenej zmluvy. Rozsudok sa však neuzná ani nevykoná v menšom rozsahu,

než by to bolo na základe tohto dohovoru.

5. Tento dohovor sa nedotýka uplatňovania inej zmluvy zmluvným štátom, ktorou sa vo vzťahu k špecifickej veci spravuje právomoc súdu alebo uznanie alebo výkon rozsudkov, a to ani vtedy, ak bola uzatvorená po tomto dohovore, a ani vtedy, ak všetky dotknuté štáty sú stranami tohto dohovoru. Tento odsek sa uplatňuje iba vtedy, ak zmluvný štát urobil vyhlásenie týkajúce sa inej zmluvy podľa tohto odseku. V prípade takéhoto vyhlásenia nie sú zmluvné štáty povinné uplatňovať tento dohovor na túto špecifickú vec v rozsahu, v ktorom je dohovor so zmluvou nezlučiteľný, ak v dohode o výlučnej právomoci súdu sú určené súdy alebo jeden prípadne viac konkrétnych súdov zmluvného štátu, ktorý vyhlásenie vydal.

6. Tento dohovor sa nedotýka uplatňovania aktov organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, ktorá je stranou tohto dohovoru, bez ohľadu na to, či boli prijaté pred týmto dohovorom alebo po ňom:

- a) ak žiaden z účastníkov nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom organizácie regionálnej ekonomickej integrácie;
- b) ak ide o uznanie alebo výkon rozsudkov medzi členskými štátmi organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.

KAPITOLA V – ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 27 Podpis, ratifikácia, prijatie, schválenie alebo prístup

1. Tento dohovor je otvorený na podpis pre všetky štáty.
2. Tento dohovor podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu signatárskymi štátmi.
3. Tento dohovor je otvorený na prístup pre všetky štáty.
4. Listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe sa ukladajú na Ministerstve zahraničných vecí Holandského kráľovstva, ktoré je depozitárom dohovoru.

Článok 28 Vyhlásenia týkajúce sa nezjednotených právnych systémov

1. Ak má štát dve alebo viaceré územné jednotky, v ktorých sa uplatňujú rôzne právne systémy vo veciach, na ktoré sa uplatňuje tento dohovor, môže v čase podpisu, ratifikácie, prijatia dohovoru alebo prístupu k nemu vyhlásiť, že dohovor sa rozširuje na všetky jeho územné celky alebo iba na jeden alebo viaceré z nich a môže kedykoľvek zmeniť toto vyhlásenie vydaním iného vyhlásenia.
2. Vyhlásenie sa oznamuje depozitárovi a výslovne sa v ňom uvádzajú územné celky, na ktoré sa dohovor vzťahuje.

3. Ak štát nevydá vyhlásenie na základe tohto článku, dohovor sa uplatňuje na všetky územné celky tohto štátu.

4. Tento článok sa nevzťahuje na organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie.

Článok 29 Organizácie regionálnej ekonomickej integrácie

1. Organizácia regionálnej ekonomickej integrácie, ktorú tvoria výlučne zvrchované štáty a ktorá má právomoc v niektorých alebo všetkých veciach, na ktoré sa uplatňuje tento dohovor, môže taktiež podpísať, prijať alebo schváliť tento dohovor alebo k nemu pristúpiť. Organizácia regionálnej ekonomickej integrácie má v tomto prípade práva a povinnosti zmluvného štátu v rozsahu, v ktorom má právomoc vo veciach, na ktoré sa uplatňuje tento dohovor.
2. Organizácia regionálnej ekonomickej integrácie v čase podpisu, prijatia, schválenia dohovoru alebo prístupu k nemu písomne oznámi depozitárovi veci, na ktoré sa uplatňuje tento dohovor a v ktorých členské štáty preniesli právomoc na uvedenú organizáciu. Organizácia urýchlene písomne oznámi depozitárovi akékoľvek zmeny svojej právomoci uvedenej v poslednom oznámení vydanom podľa tohto odseku.

3. Na účely nadobudnutia platnosti tohto dohovoru sa listina uložená organizáciou regionálnej ekonomickej integrácie nepočíta, okrem prípadu, keď organizácia regionálnej ekonomickej integrácie v súlade s článkom 30 vyhlási, že jej členské štáty nebudú stranami tohto dohovoru.
4. Každý odkaz na „zmluvný štát“ alebo „štát“ v tomto dohovore sa, kde je to vhodné, vzťahuje rovnako na organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie, ktorá je jeho stranou.

Článok 30 Prístup organizácie regionálnej ekonomickej integrácie bez jej členských štátov

1. V čase podpisu, prijatia, schválenia tohto dohovoru alebo prístupu k nemu môže organizácia regionálnej ekonomickej integrácie vyhlásiť, že uplatňuje právomoc vo všetkých veciach, na ktoré sa uplatňuje tento dohovor, a že jej členské štáty nebudú stranami tohto dohovoru, ale že sú ním viazané na základe podpisu, prijatia, schválenia dohovoru organizáciou alebo prístupu organizácie k nemu.
2. V prípade, že organizácia regionálnej ekonomickej integrácie urobí vyhlásenie v súlade s odsekom 1, každý odkaz na „zmluvný štát“ alebo „štát“ v tomto dohovore sa, kde je to vhodné, vzťahuje rovnako na členské štáty organizácie.

Článok 31 Nadobudnutie platnosti

1. Tento dohovor nadobúda platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov po uložení druhej listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe podľa článku 27.

2. Potom tento dohovor nadobúda platnosť:

a) pre každý štát alebo organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie následne po jeho ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe k nemu v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov po uložení jeho listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe;

b) pre územnú jednotku, na ktorú sa tento dohovor rozšíril v súlade s článkom 28 ods. 1 v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov po oznámení vyhlásenia podľa uvedeného článku.

Článok 32 Vyhlásenia

1. Vyhlásenia uvedené v článkoch 19, 20, 21, 22 a 26 možno urobiť pri podpise, ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe alebo kedykoľvek neskôr a môžu sa kedykoľvek zmeniť alebo odvolať.

2. Vyhlásenia, zmeny a odvolania sa oznamujú depozitárovi.

3. Vyhlásenie urobené pri podpise, ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe nadobúda platnosť pre príslušný štát súčasne s nadobudnutím platnosti tohto dohovoru.

4. Vyhlásenie urobené neskôr a akákoľvek zmena alebo odvolanie vyhlásenia nadobúda platnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie.

5. Vyhlásenie podľa článkov 19, 20, 21 a 26 sa nevzťahuje na dohody o výlučnej právomoci súdu uzatvorené pred nadobudnutím platnosti vyhlásenia.

Článok 33 Výpoveď dohovoru

1. Tento dohovor možno vypovedať na základe písomného oznámenia depozitárovi. Výpoveď sa môže obmedziť na určité územné jednotky nezjednoteného právneho systému, na ktoré sa vzťahuje tento dohovor.

2. Výpoveď nadobúda účinnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí dvanástich mesiacov odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie. V prípade, že v oznámení je stanovená dlhšia lehota na nadobudnutie účinnosti výpovede dohovoru, výpoveď nadobúda účinnosť po uplynutí tejto dlhšej lehoty odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie.

Článok 34 Oznámenia depozitára

Depozitár oznámi členom Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného a ďalším štátom a organizáciám regionálnej ekonomickej integrácie, ktoré podpísali, ratifikovali, prijali, schválili dohovor alebo k nemu pristúpili v súlade s článkami 27, 29 a 30:

a) podpisy, ratifikácie, prijatia, schválenia a prístupy uvedené v článkoch 27, 29 a 30;

b) dátum, kedy tento dohovor nadobudol platnosť v súlade s článkom 31;

c) oznámenia, vyhlásenia, zmeny a odvolania vyhlásení, ktoré sú uvedené v článkoch 19, 20, 21, 22, 26, 28, 29 a 30;

d) vypovedania dohovoru uvedené v článku 33.

Na dôkaz toho splnomocnení zástupcovia riadne poverení na tento účel podpísali tento dohovor.

V Haagu 30. júna 2005 v anglickom a vo francúzskom jazyku, pričom obidve znenia sú rovnako autentické, v jednom vyhotovení, ktoré sa uloží v archívoch vlády Holandského kráľovstva a ktorého overená kópia sa zašle diplomatickou cestou každému z členských štátov Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného v čase jej dvadsiateho zasadnutia a každému štátu, ktorý sa zúčastnil na tomto zasadnutí.

Dvadsiate zasadnutie

odporúča zmluvným štátom *Dohovoru o dohodách o voľbe súdu* používať tento formulár potvrdzujúci vydanie a obsah rozsudku vydaného súdom pôvodu na účely uznania a výkonu podľa dohovoru:

ODPORÚČANÝ FORMULÁR
PODĽA DOHOVORU
O DOHODÁCH O VOĽBE SÚDU
(ĎALEJ LEN „DOHOVOR“)

(Vzorový formulár potvrdzujúci vydanie a obsah rozsudku vydaného súdom pôvodu
na účely uznania a výkonu podľa dohovoru)

1. (SÚD PÔVODU)

ADRESA

TEL.

FAX

E-MAIL

2. VEC/ČÍSLO SPISU

3. (ŽALOBCA)

v.

..... (OBŽALOVANÝ)

4. (SÚD PÔVODU) vyhlásil rozsudok v uvedenej veci dňa (DÁTUM) v (MESTO, ŠTÁT).

5. Tento súd bol určený v dohode o výlučnej právomoci súdu v zmysle článku 3 dohovoru:

ÁNO ☐ NIE ☐

NIE JE MOŽNÉ POTVRDIŤ ☐

6. Ak áno, dohoda o výlučnej právomoci súdu bola uzatvorená alebo zdokumentovaná týmto spôsobom:

7. Tento súd priznal tieto peňažné platby *(uved'te prípadne akékoľvek relevantné kategórie zahrnutej náhrady škody)*:

8. Tento súd priznal úroky takto *(uved'te úrokovú sadzbu/-y, podiel/-y určenia, na ktoré sa úroky vzťahujú, dátum, od ktorého sa úroky vypočítavajú, a všetky ďalšie informácie týkajúce sa úrokov, ktoré by pomohli dožiadanému súdu)*:

9. Tento súd zahrnul do rozsudku tieto trovy konania a výdavky súvisiace s konaním *(uved'te sumy podľa všetkých takýchto rozhodnutí, prípadne vrátane akejkoľvek sumy alebo akýchkoľvek súm v rámci peňažnej kompenzácie určenej na pokrytie trov konania a výdavkov súvisiacich s konaním)*:

10. Tento súd priznal tieto nepeňažné úľavy *(opíšte povahu priznaných úľav)*:

11. Tento rozsudok je vykonateľný v štáte pôvodu:

ÁNO ☐

NIE ☐

NIE JE MOŽNÉ POTVRDIŤ ☐

12. Tento rozsudok (alebo jeho časť) je v súčasnosti predmetom preskúmania v štáte pôvodu:

ÁNO ☐

NIE ☐

NIE JE MOŽNÉ POTVRDIŤ ☐

Ak ste odpovedali „áno“, uved'te povahu a stav takéhoto preskúmania:

13. Akékoľvek ďalšie podstatné informácie:

14. K tomuto formuláru sú priložené dokumenty označené v tomto zozname (ak sú k dispozícii):

- ☐ úplné a overené vyhotovenie rozsudku;
- ☐ dohoda o výlučnej právomoci súdu, jej overená kópia alebo iný dôkaz o jej existencii;
- ☐ ak bol rozsudok vynesенý za neúčasti odporcu v konaní, originál alebo overená kópia písomnosti, ktorá potvrdzuje, že písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť bola doručená odporcovi;
- ☐ akékoľvek písomnosti potrebné na preukázanie, že rozsudok má účinok alebo, ak je to potrebné, je vykonateľný v štáte pôvodu;

(uved'te podľa potreby):

- ☐ v prípade uvedenom v článku 12 dohovoru osvedčenie súdu štátu pôvodu, že súdny zmier alebo jeho časť sú v štáte pôvodu vykonateľné rovnako ako rozsudok;
- ☐ ďalšie písomnosti:

15. Dňa 20.. v

16. Podpis a/alebo odtlačok pečiatky súdu alebo súdneho úradníka:

KONTAKTNÁ OSOBA:

TEL.:

FAX:

E-MAIL:

Správa

Dôvodová správa
Trevor Hartley a Masato Dogauchi

Obsah

strana

ČASŤ I: PREDHOVOR

18

Dokumenty 20

Poďakovanie 21

Terminológia 21

ČASŤ II: PREHLAD

21

ČASŤ III: KOMENTÁR K JEDNOTLIVÝM
ČLÁNKOM

27

Článok 1 – Rozsah pôsobnosti

27

Článok 2 – Výnimky z rozsahu pôsobnosti

28

Článok 3 – Dohody o výlučnej právomoci súdu

33

Článok 4 – Ďalšie vymedzenie pojmov

36

Článok 5 – Právomoc zvoleného súdu

37

Článok 6 – Povinnosti súdu, ktorý nebol zvolený

40

Článok 7 – Ochranné opatrenia dočasnej povahy

42

Článok 8 – Uznanie a výkon

42

Článok 9 – Odmietnutie uznania alebo výkonu

45

Článok 10 – Predbežné otázky

47

Článok 11 – Náhrada škody

48

Článok 12 – Súdne zmiery

50

Článok 13 – Písomnosti, ktoré sa majú predložiť

50

Článok 14 – Konanie

51

Článok 15 – Deliteľnosť

51

Článok 16 – Prechodné ustanovenia

51

Článok 17 – Poistné a zaistné zmluvy

52

Článok 18 – Oslobodenie od overenia

53

Článok 19 – Vyhlásenia obmedzujúce právomoc

53

Článok 20 – Vyhlásenia obmedzujúce

uznanie a výkon rozsudku

53

Článok 21 – Vyhlásenia týkajúce sa špecifických
vecí

54

Článok 22 – Vzájomné vyhlásenia

o dohodách o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný
charakter

55

Článok 23 – Jednotný výklad

56

Článok 24 – Preskúmanie uplatňovania dohovoru

57

Článok 25 – Nezjednotené právne systémy

57

Článok 26 – Vzťah k iným medzinárodným právnym
nástrojom

57

Článok 27 – Podpis, ratifikácia, prijatie, schválenie
alebo pristúpenie

64

Článok 28 – Vyhlásenia týkajúce sa nezjednotených
právných systémov

64

Článok 29 – Organizácie regionálnej ekonomickej
integrácie

64

Článok 30 Prístup organizácie regionálnej ekonomickej
integrácie bez jej členských štátov

64

Článok 31 – Nadobudnutie platnosti

64

Výhrady

65

Článok 32 – Vyhlásenia

65

Článok 33 – Výpoveď dohovoru

65

Článok 34 – Oznámenia depozitára

65

ČASŤ I: PREDHOVOR

Prijatie dohovoru

Konečné znenie dohovoru bolo vypracované na dvadsiatom zasadnutí Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného jej Komisiou II 14. – 30. júna 2005. Záverečný akt bol prijatý na plenárnom zasadnutí 30. júna 2005 a v tento deň bol dohovor otvorený na podpis.

Pôvod dohovoru

Myšlienkový pôvod projektu, ktorý napokon viedol k dohovoru, možno nájsť v návrhoch, ktoré predložil už zosnulý Arthur T. von Mehren z Harvard Law School¹. To on navrhol, aby Spojené štáty americké uzatvorili dohovory o uznávaní rozsudkov s inými štátmi, najmä v Európe. Po úvodných rokovaníach sa rozhodlo, že najlepšou cestou bude celosvetový dohovor o právomoci a rozsudkoch prerokovaný v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného. Po prípravných štúdiách, ktoré sa začali v roku 1994, sa v roku 1996 prijalo rozhodnutie pustiť sa do projektu².

Pôvodný projekt: „zmiešaný“ dohovor. Profesor von Mehren pôvodne navrhoval, že projekt by mal mať podobu „zmiešaného“ dohovoru³. Ide o dohovor, v ktorom sú kritériá právomoci rozdelené do troch kategórií. Existuje zoznam schválených kritérií právomoci a zoznam zakázaných kritérií právomoci. Všetky ostatné kritériá právomoci patria do tzv. „šedej zóny“. Základnou

¹ Arthur von Mehren sa dokončenia projektu, ktorému venoval toľko energie, dožil, v januári 2006 však zomrel.

² Pokiaľ ide o historický pôvod dohovoru, pozri Nyghovu a Pocarovu správu (pozri poznámku pod čiarou č. 11), s. 25 a nasl. Pre ďalšie podrobnosti pozri Pocar, F. a Honorati, C. (ed.), *The Hague Preliminary Draft Convention on Jurisdiction and Judgments* (Predbežný návrh Haagskeho dohovoru o právomoci a rozsudkoch), CEDAM, Miláno, Taliansko, 2005. Táto neskoršia práca obsahuje aj Nyghovu a Pocarovu správu.

³ Pozri von Mehren, A. T., „*Recognition and Enforcement of Foreign Judgments: A New Approach for the Hague Conference?*“ („Uznanie a výkon zahraničných rozsudkov: nový prístup pre Haagsku konferenciu“), *Law & Contemporary Problems*, zv. 57, s. 271 (1994); id., „*The Case for a Convention-mixte Approach to Jurisdiction to Adjudicate and Recognition and Enforcement of Foreign Judgments*“ („Prípady pre zmiešaný prístup k právomoci rozhodovať o zahraničných rozsudkoch, uznávať ich a vykonávať na základe dohovoru“), *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, zv. 61, č. 1, s. 86 (1997).

myšlienkou je, že ak má súd právomoc na základe schváleného kritéria právomoci, môže konať vo veci a výsledný rozsudok bude v ostatných zmluvných štátoch dohovoru uznaný a vykonaný (za predpokladu, že sú splnené určité ďalšie podmienky). Súd zmluvného štátu nesmie prevziať právomoc na základe zakázaných kritérií právomoci. Súdby môžu prevziať právomoc na základe kritérií „sedej zóny“, ale na výsledný rozsudok sa nebudú vzťahovať ustanovenia dohovoru o uznaní a výkone rozsudkov⁴.

Hoci pôvodná pracovná skupina pre projekt⁵ tento prístup podporila, s postupom prác vyšlo najavo, že by nebolo možné v primeranej lehote vypracovať uspokojivé znenie „zmiešaného“ dohovoru. Dôvodom boli veľké rozdiely v platných pravidlách súdnej právomoci v jednotlivých štátoch a nepredvídateľné účinky technologického vývoja vrátane internetu, pokiaľ ide o pravidlá právomoci, ktoré by mohli byť stanovené v dohovore. Účastníci devätnásteho zasadnutia, ktoré sa konalo v júni 2001, sa na konci jeho prvej časti rozhodli odložiť rozhodnutie o tom, či by sa mali vykonať ďalšie práce na predbežnom návrhu dohovoru. S cieľom stanoviť ďalší postup Osobitná komisia pre všeobecné otázky a zameranie Haagskej konferencie na svojom zasadnutí v apríli 2002 rozhodla, že Stále byro by s pomocou neformálnej pracovnej skupiny malo vypracovať znenie, ktoré sa predloží osobitnej komisii. Rozhodlo sa, že východiskom pre tento proces budú také kľúčové oblasti, ako je právomoc na základe dohôd o voľbe súdu v prípadoch medzi podnikmi, podaní, súdu obžalovaného, vzájomných pohľadávok, správcovstva, občianskoprávných deliktov a z určitých iných možných dôvodov.

Po troch zasadnutiach neformálna pracovná skupina navrhla, aby sa cieľ obmedzil na dohovor o dohodách o voľbe súdu v obchodných veciach. Členské štáty vo všeobecnosti považovali tento navrhovaný dohovor za dohovor, ktorým sa dosiahnu také dohody a výsledné rozsudky, aké sa dosiahli *Newyorským dohovorom o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí* z roku 1958 v prípade dohôd o rozhodovaní a výsledných rozhodnutí. Po kladných reakciách zo strany členských štátov Haagskej konferencie sa v decembri 2003 uskutočnilo stretnutie osobitnej komisie s cieľom prerokovať návrh, ktorý vypracovala neformálna pracovná skupina. Výsledkom tohto stretnutia osobitnej komisie bol návrh znenia (*návrh dohovoru z roku 2003*) uverejnený ako revidovaný pracovný dokument č. 49. Na ďalšom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo v apríli 2004, bol tento dokument prehodnotený a riešili sa zostávajúce problémy. Výsledkom stretnutia v apríli 2004 bol revidovaný návrh

(*návrh dohovoru z roku 2004*) uverejnený ako revidovaný pracovný dokument č. 110. Tento dokument tvoril základ textu, ktorý posúdila diplomatická konferencia v júni 2005, ktorá vypracovala konečné znenie dohovoru. Najdôležitejšími milníkmi vo vývoji dohovoru sú tieto dokumenty:

1. návrh, ktorý vypracovala osobitná pracovná skupina, v podobe návrhu dohovoru (ďalej len „návrh neformálnej pracovnej skupiny“) uverejnený ako prípravný dokument č. 8 (marec 2003)⁶;
2. návrh dohovoru vypracovaný v roku 2003 (ďalej len „návrh dohovoru z roku 2003“), ktorý vychádzal z návrhu neformálnej pracovnej skupiny, uverejnený ako revidovaný pracovný dokument č. 49 z decembra 2003;
3. revidované a dokončené znenie návrhu dohovoru z roku 2003 vypracované v roku 2004 (ďalej len „návrh dohovoru z roku 2004“) uverejnené ako revidovaný pracovný dokument č. 110 z apríla 2004 a
4. konečné znenie vypracované v roku 2005.

O predchádzajúcich návrhoch dohovoru existujú dve správy: jedna o návrhu dohovoru z roku 2003 a druhá o návrhu dohovoru z roku 2004.

Členovia:

V prvej fáze (1997 – 2001) boli vymenovaní títo členovia:

Predseda: T. Bradbrooke Smith (Kanada)

Podpredsedovia: Andreas Bucher (Švajčiarsko)

Masato Dogauchi (Japonsko)

Jeffrey D. Kovar (Spojené štáty americké)

José Luis Siqueiros (Mexiko)

Spoluspravodajcovia:

Peter Nygh (Austrália)⁷

Fausto Pocar (Taliansko)

Predseda prípravného výboru:

Gustaf Möller (Fínsko)

Catherine Kessedjianová, v tom čase zástupkyňa generálneho tajomníka, vypracovala niekoľko prípravných dokumentov.

⁴ Európske právne nástroje v tejto oblasti (nariadenie Brusel I, Bruselský dohovor a Lugánsky dohovor) sú založené na mierne odlišnej myšlienke. Ak má obžalovaný bydlisko v inom štáte, na ktorý sa daný právny nástroj vzťahuje, sedá zóna neexistuje: právomoc možno vykonávať len na základe kritérií ustanovených v právnom nástroji. Ak obžalovaný nemá bydlisko v takom štáte, právomoc sa môže, s výhradou určitých výnimiek, vykonať na akomkoľvek základe podľa vnútroštátneho práva; výsledný rozsudok napriek tomu musí byť v ostatných štátoch uznaný a vykonaný.

⁵ Pozri „*Conclusions of the Working Group meeting on enforcement of judgments*“ („Záver z zasadnutia pracovnej skupiny o výkone rozsudkov“), prípravný dokument č. 19

z novembra 1992, Proceedings of the Seventeenth Session (Postup konania na sedemnástom zasadnutí), zv. I, s. 257 a nasl., body 5 a 6.

⁶ „Preliminary result of the work of the Informal Working Group on the Judgments Project“ („Predbežné výsledky práce neformálnej pracovnej skupiny na projekte týkajúcom sa rozsudkov“), prípravný dokument č. 8 z marca 2003 predložený osobitnej komisii pre všeobecné otázky a zameranie konferencie v apríli 2003.

⁷ Žiaľ, pán Nygh v júni 2002 zomrel. Jeho smrť bola tragickou stratou.

V druhej fáze (2002 – 2005) boli vymenovaní títo členovia:

Predseda: Allan Philip (Dánsko) (2003 – 2004)⁸
Andreas Bucher (Švajčiarsko) (2005)

Podpredsedovia: David Goddard (Nový Zéland)
Jeffrey D. Kovar (Spojené štáty americké)
Alexander Matvejev (Ruská federácia)
Kathryn Sabová (Kanada)
Jin Sun (Čína)

Spoluspravodajcovia: Trevor C. Hartley (Spojené kráľovstvo)
Masato Dogauchi (Japonsko)

Predseda prípravného výboru: Gottfried Musger (Rakúsko)

Andrea Schulzová, prvá tajomníčka, vypracovala niekoľko prípravných dokumentov a vykonala ďalšie práce.

Dokumenty

Ďalej je uvedený zoznam najdôležitejších dokumentov, na ktoré sa odkazovalo počas rokovaní a ktoré sú citované v tejto správe. Tieto dokumenty sú rozdelené do dvoch kategórií: dokumenty týkajúce sa prvej fázy projektu a dokumenty týkajúce sa druhej fázy. Ďalej sú uvedené v skrátenej forme.

Pre dohovor sú dôležité najmä dokumenty týkajúce sa druhej fázy, ktoré tvoria jeho podkladové materiály. Dokumenty týkajúce sa prvej fázy sú dôležité len

v rozsahu, v akom boli do konečnej verzie zapracované ustanovenia predchádzajúcich verzií dohovoru.

a) Prvá fáza

„Predbežný návrh dohovoru z roku 1999“: Predbežný návrh dohovoru o právomoci a zahraničných rozsudkoch v občianskych a obchodných veciach z roku 1999. Tento návrh bol vypracovaný v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného v roku 1999. Zahŕňa v podstate rovnakú oblasť ako Bruselský dohovor⁹ a Lugánsky dohovor¹⁰. Práca na dohovore bola pozastavená, keď začalo byť zrejmé, že v tom čase bude zložitá dosiahnuť globálnu dohodu. Jeho znenie spolu so správou, ktorú vypracovali zosnulý Peter Nygh a Fausto Pocar, uverejnilo Stále byro Haagskej konferencie v auguste 2000¹¹.

„Nyghova a Pocarova správa“: Správa o predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 (pozri poznámku pod čiarou č. 11).

„Predbežné znenie z roku 2001“: Súhrnný prehľad výsledkov diskusie v Komisii II z prvej časti diplomatickej konferencie, ktorá sa uskutočnila 6. – 20. júna 2001¹². Vysoký počet hranatých zátvoriek v texte naznačuje, že delegáti neboli schopní dohodnúť sa na mnohých bodoch.

b) Druhá fáza

„Návrh neformálnej pracovnej skupiny“: Návrh dohovoru vypracovaný neformálnou pracovnou skupinou a uverejnený ako prípravný dokument č. 8 na predloženie Osobitnej komisii pre všeobecné otázky a zameranie konferencie (marec 2003)¹³.

„Prvá správa Andrey Schulzovej“: Správa o návrhu neformálnej pracovnej skupiny, ktorú vypracovala Andrea Schulzová, uverejnená v júni 2003 ako prípravný dokument č. 22¹⁴.

„Návrh dohovoru z roku 2003“: Návrh znenia dohovoru o súdnej právomoci, uznávaní a výkone zahraničných rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

⁸ A. Philip zomrel v septembri 2004, na veľkú ľútosť všetkých, ktorí na dohovore pracovali.

⁹ „Bruselský dohovor“: *Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* z 27. septembra 1968. Konsolidované znenie sa nachádza v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* (ďalej len „Ú. v. ES“) z roku 1998, séria „C“, zväzok 27, s. 1. V roku 1999 bol Bruselský dohovor do značnej miery nahradený nariadením Brusel I (pozri poznámku pod čiarou č. 50). Dovtedy sa uplatňoval na členské štáty Európskej únie. Správa o pôvodnom Bruselskom dohovore, ktorú vypracoval Paul Jenard, je uverejnená v Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1.

¹⁰ „Lugánsky dohovor“: *Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* zo 16. septembra 1988, Ú. v. ES L 319, 1988, s. 9. Lugánsky dohovor obsahuje podobné ustanovenia ako Bruselský dohovor, tieto dva dohovory však nie sú rovnaké. Zmluvnými štátmi Lugánskeho dohovoru je 15 „starých“ členských štátov EÚ a niektoré ďalšie štáty v Európe. V čase jeho vypracovania to boli Island, Nórsko, Poľsko a Švajčiarsko. Vymedzenie rozlíšenia medzi Bruselským dohovorom a Lugánskym dohovorom je stanovené v článku 54b Lugánskeho dohovoru. Je založené na zásade, že Lugánsky dohovor sa nebude uplatňovať na vzťahy medzi 15 „starými“ členskými štátmi EÚ, ale sa bude uplatňovať, ak je do veci zapojený jeden z vyššie uvedených ďalších štátov (okrem

Poľska). Oficiálnu správu vypracovali Paul Jenard a Gustaf Möller a je uverejnená v Ú. v. ES C 189, 1990, s. 57.

¹¹ „Preliminary draft Convention on jurisdiction and foreign judgments in civil and commercial matters, adopted by the Special Commission and Report by Peter Nygh & Fausto Pocar“ (Predbežný návrh dohovoru o právomoci a zahraničných rozsudkoch v občianskych a obchodných veciach, ktorý prijala osobitná komisia, a Nyghova a Pocarova správa, ktorú vypracovali Peter Nygh a Fausto Pocar), prípravný dokument č. 11 z augusta 2000 vypracovaný na predloženie devätnástemu zasadnutiu, ktoré sa konalo v júni 2001. Pokiaľ nie je výslovne uvedené inak, všetky prípravné dokumenty uvedené v tejto správe sú k dispozícii na < www.hcch.net > v časti „Dohovory“ – „č. 37“ – „Prípravné dokumenty“ („Conventions“ – „No 37“ – „Preliminary Documents“).

¹² K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹³ K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹⁴ Schulz, A., „Report on the work of the Informal Working Group on the Judgments Project, in particular on the preliminary text achieved at its third meeting – 25–28 March 2003“ („Správa o práci neformálnej pracovnej skupiny na projekte týkajúcom sa rozsudkov, najmä o predbežnom znení dosiahnutom na jej treťom zasadnutí 25. – 28. marca 2003“, prípravný dokument č. 22 z júna 2003, k dispozícii na < www.hcch.net >.

vypracovaný osobitnou komisiou v decembri 2003 (revidovaný pracovný dokument č. 49). Vychádza z návrhu neformálnej pracovnej skupiny¹⁵.

„Prvá správa“: Správa o predbežnom návrhu dohovoru z roku 2003 vypracovaná vo forme komentára v marci 2004 a uverejnená ako prípravný dokument č. 25¹⁶.

„Návrh dohovoru z roku 2004“: Predbežný návrh dohovoru oficiálne známy ako návrh o dohodách o výlučnej právomoci súdu. Išlo o revidované znenie návrhu dohovoru z roku 2003 vypracované v apríli 2004. Návrh bol uverejnený ako revidovaný pracovný dokument č. 110¹⁷.

„Druhá správa“: Správa o predbežnom návrhu dohovoru z roku 2004 vypracovaná vo forme komentára v decembri 2004. Správa bola uverejnená ako prípravný dokument č. 26¹⁸.

„Návrh z apríla 2005“: Možné úpravy návrhu dohovoru z roku 2004 vypracované prípravným výborom na zasadnutí 18. – 20. apríla 2005. Znenie návrhu dohovoru z roku 2004, ktoré zahŕňa návrh z apríla 2005, bolo uverejnené ako pracovný dokument č. 1 dvadsiateho zasadnutia konferencie.

„Druhá správa Andrey Schulzovej“: „Správa o zasadnutí prípravného výboru 18. – 20. apríla 2005 v rámci príprav na dvadsiate zasadnutie v júni 2005“. Táto správa obsahuje pripomienky k návrhu z apríla 2005 a bola uverejnená v máji 2005 ako prípravný dokument č. 28¹⁹.

Podakovanie

Autori tejto správy by chceli poďakovať autorom uvedených predchádzajúcich správ, najmä autorom Nyghovej a Pocarovej správy, zosnulému Petrovi Nyghovi a Faustovi Pocarovi.

Chceli by poďakovať národným delegáciám, ktoré poskytli komentár k predchádzajúcim návrhom správy. Ich pripomienky boli veľkou pomocou a významne prispeli ku konečnej verzii.

Ďalej by chceli vyjadriť uznanie za pomoc, ktorú im poskytli Andrea Schulzová zo Stáleho byra a Gottfried Musger, predseda prípravného výboru. Obaja venovali správe mnoho času. Opravili množstvo chýb a navrhli mnoho zlepšení. Bez ich pomoci by správa obsahovala vážne nedostatky. Všetci sme ich veľkými dlžníkmi a vyjadrujeme im svoju vďačnosť.

Terminológia

V dohovore sa používa táto terminológia:

„súd pôvodu“:	súd, ktorý vydal rozsudok,
„štát pôvodu“:	štát, v ktorom sa nachádza súd pôvodu,
„dožiadaný súd“:	súd, ktorý je požiadaný o uznanie alebo výkon rozsudku,
„dožiadaný štát“:	štát, v ktorom sa nachádza dožiadaný súd ²⁰ .

V tejto správe:

„strana dohovoru“ (v anglickom znení „Party“ s veľkým „P“) je stranou dohovoru alebo podľa konkrétnych okolností štát (v anglickom znení „State“ s veľkým „S“) viazaný dohovorm podľa článku 30,

„strana“ (v anglickom znení „party“ s malým „p“) je zmluvná strana alebo strana v súdnom konaní,

„štát“ (v anglickom znení „State“ s veľkým „S“) je štát v medzinárodnom zmysle,

„štát“ (v anglickom znení „state“ s malým „s“) je územný celok federálneho štátu (napr. štát v Spojených štátoch amerických).

Štruktúra tejto správy

Na túto časť tejto správy (časť I) nadväzujú ďalšie dve časti. V časti II („Prehľad“) sa vysvetľuje štruktúra dohovoru. Dôraz sa kladie na funkciu jednotlivých ustanovení a ako spolu navzájom súvisia. Časť III („Komentár k jednotlivým článkom“) obsahuje analýzu každého jednotlivého článku s cieľom objasniť jeho význam.

Príklady

V ďalej uvedených príkladoch sa predpokladá (pokiaľ sa neuvádza opak), že dohovor je platný a že uvedené štáty sú stranami²¹ dohovoru.

ČASŤ II: PREHĽAD²²

1. **Cieľ.** Ak má dohovor dosiahnuť svoj cieľ, ktorým sú čo najúčinnšie dohody o voľbe súdu, musí zabezpečovať tri veci. Po prvé, zvolený súd musí vec prejednať v prípade, že sa začne konanie pred týmto súdom, po druhé, akýkoľvek iný súd, na ktorom je žaloba podaná, musí prejednanie veci odmietnuť a po tretie, rozsudok zvoleného súdu musí byť uznaný a vykonaný. Tieto tri záväzky boli zahrnuté do dohovoru a predstavujú jeho kľúčové ustanovenia. Očakáva sa, že dohovorom sa urobí pre dohody o voľbe súdu to, čo sa urobilo

¹⁵ K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹⁶ K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹⁷ K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹⁸ K dispozícii na < www.hcch.net >.

¹⁹ K dispozícii na < www.hcch.net >.

²⁰ V predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 sa v anglickom znení používa namiesto „dožiadaný štát“ („requested State“), ako sa používa v tejto správe, pojem „prijímajúci štát“ („State addressed“).

²¹ Význam pojmu „strana dohovoru“ pozri vyššie.

²² Prehľad uvedený v tejto časti správy má poskytnúť celkový obraz o dohovore pre tých, ktorí s ním nie sú oboznámení. Tento prehľad nie je úplným súpisom podmienok dohovoru. Mnohé články sa v ňom vôbec neuvádzajú, o iných sa hovorí len čiastočne a nie vždy sa uvádzajú obmedzenia a výnimky. Úplný komentár sa nachádza v časti III tejto správy.

Newyorským dohovorom o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí z 10. júna 1958 pre rozhodcovské zmluvy²³.

2. **Výnimky.** Hoci tieto záväzky majú zásadný význam, nemožno ich uložiť absolútnym spôsobom. Panuje všeobecná zhoda, že by sa mohli vyskytnúť situácie, zvyčajne výnimočnej povahy, v ktorých by vhodnosť uplatnenia dohody o voľbe súdu mohli prevážiť iné úvahy. Z tohto dôvodu sa v dohovore stanovujú výnimky z každého z uvedených troch kľúčových záväzkov. Ak by však takéto výnimky boli príliš obširné a vágne, dohoda by nemala význam. Nájdienie rovnováhy medzi pružnosťou a istotou bolo preto jednou z najdôležitejších úloh diplomatického zasadnutia, na ktorom bol vypracovaný dohovor.

3. **Zvolený súd musí vec prejednať.** V článku 5 sa vyžaduje, aby súd určený v dohode o výlučnej právomoci súdu vec prejednal, keď začne konať²⁴. Súd nemôže odmietnuť prejednanie veci z dôvodu, že je vhodnejšie, aby vec prejednal súd iného štátu (*forum non conveniens*) alebo že takýto súd začal konať ako prvý (prekážka začatej veci). Hlavnou výnimkou z ustanovení článku 5²⁵ je, že zvolený súd nemusí vec prejednať v prípade, keď je dohoda o voľbe súdu neplatná podľa vnútroštátnych právnych predpisov vrátane pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva²⁶.

4. **Iným súdom nie je povolené prejednanie veci.** V článku 6 sa ustanovuje, že súd iného zmluvného štátu, než je zmluvný štát zvoleného súdu, musí prerušiť alebo zastaviť konanie, na ktoré sa vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu²⁷. Existuje však päť osobitných výnimiek, ktoré sú uvedené v článku 6 písm. a) až e). Prvá výnimka uvedená v písmene a) je analogická s výnimkou z ustanovení článku 5, t. j. že dohoda o voľbe súdu je neplatná podľa právnych predpisov zvoleného súdu vrátane jeho pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva. Zo zostávajúcich štyroch výnimiek z ustanovení článku 6 je pravdepodobne najdôležitejšia výnimka uvedená v písmene c), ktorá sa uplatňuje v prípadoch, kde uplatnenie dohody by viedlo k zjavnej nespravodlivosti alebo by bolo zjavne v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu²⁸. Dôležité je uznať rozdiel v prístupe medzi týmito dvoma výnimkami v písmenách a) a c). Podľa písmena a) (nezvolený) súd, na ktorom je žaloba podaná, musí uplatňovať právne predpisy štátu zvoleného súdu (vrátane jeho pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva); na druhej strane podľa písmena c)

tento súd uplatňuje vlastné vymedzenie pojmov „zjavná nespravodlivosť“ a „verejný poriadok“. V tejto súvislosti sa dohovor líši od *Newyorského dohovoru z roku 1958 o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí*, v ktorom sa neurčuje rozhodné právo za týchto okolností.

5. **Uznanie a výkon.** Hodnota dohody o voľbe súdu sa zvýši, ak sa výsledný rozsudok uzná a vykoná²⁹ v čo najväčšom možnom počte iných štátov. O dosiahnutie tohto cieľa sa usiluje v článku 8 ods. 1³⁰. Opäť tu existujú výnimky, z ktorých väčšina sa uvádza v článku 9.³¹ Niektoré odrážajú výnimky uvedené v článku 6 – napr. výnimku, ktorá sa uplatňuje, keď je dohoda o voľbe súdu neplatná podľa právnych predpisov štátu zvoleného súdu vrátane jeho pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva³². Uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť aj v prípadoch, keď by boli zjavne nezlučiteľné s verejným poriadkom dožiadaného štátu³³. Ďalšie výnimky sa týkajú doručenia písomnosti, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocennej písomnosti³⁴, a podvodov procesnej povahy³⁵.

6. **Nezlučiteľné rozsudky.** V článku 9 sa upravuje aj situácia, keď v spore medzi tými istými stranami existuje rozsudok iného súdu (ďalej len „nezlučiteľný rozsudok“), ktorý je nezlučiteľný s rozsudkom zvoleného súdu. V tomto článku sa uvádza osobitné zaobchádzanie v prípade, že nezlučiteľný rozsudok je vydaný v *tom istom štáte*, v ktorom bolo začaté konanie o vykonaní rozsudku zvoleného súdu, a v prípade, že nezlučiteľný rozsudok je vydaný v *inom štáte*. V prvom prípade existencia nezlučiteľného rozsudku ako taká predstavuje dôvod, pre ktorý môže byť uznanie rozsudku zvoleného súdu zamietnuté. V druhom prípade musí byť nezlučiteľný rozsudok vydaný pred vyhlásením rozsudku zvoleného súdu, pričom musí zahŕňať rovnaký dôvod žaloby a spĺňať podmienky potrebné na jeho uznanie v dožiadanom štáte. Súd však v žiadnom prípade nie je *povinný* uznať nezlučiteľný rozsudok ani odmietnuť uznanie rozsudku zvoleného súdu.

7. **Náhrada škody.** Ďalšiu výnimku obsahuje článok 11. V tomto článku sa ustanovuje, že uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak rozsudok priznáva náhradu škody, vrátane exemplárnej alebo represívnej náhrady škody, ktorá neodškodňuje stranu za skutočnú

²³ Dohovor samozrejme presahuje Newyorský dohovor rozličnými spôsobmi, ktoré budú podrobnejšie uvedené ďalej v súvislosti s dotknutými článkami.

²⁴ Podrobná diskusia je uvedená ďalej v bodoch 124 a nasl.

²⁵ Ďalšiu možnú výnimku pozri v článku 19.

²⁶ Článok 5 ods. 3 obsahuje osobitné ustanovenia umožňujúce zvolenému súdu uplatňovať svoje pravidlá týkajúce sa vecnej príslušnosti a rozdelenia právomoci medzi súdy zmluvného štátu.

²⁷ Podrobná diskusia je uvedená v bodoch 141 a nasl.

²⁸ Ostatné výnimky sú tieto: b) strana nemala právnu spôsobilosť uzatvoriť dohodu podľa právnych predpisov štátu konajúceho súdu; d) z výnimočných dôvodov, ktoré sú mimo vplyvu strán, nemožno rozumne očakávať dodržanie dohody o výlučnej právomoci súdu a e) zvolený súd rozhodol, že nebude vo veci konať.

²⁹ „Uznanie“ v zmysle dohovoru znamená prijať určenie práv a povinností, ktoré určil súd pôvodu. „Výkon rozsudku“ znamená zabezpečenie toho, že osoba zaviazaná rozsudkom dodrží príkaz súdu pôvodu.

³⁰ Podrobná diskusia je uvedená v bodoch 164 a nasl.

³¹ Ďalšie možné výnimky pozri v článkoch 10 a 20.

³² Článok 6 písm. a) sa odráža v článku 9 písm. a), článok 6 písm. b) sa odráža v článku 9 písm. b) a článok 6 písm. c) sa odráža v článku 9 písm. e).

³³ Článok 9 písm. e).

³⁴ Článok 9 písm. c).

³⁵ Článok 9 písm. d). Na podvod, pokiaľ ide o podstatu pohľadávky, sa môžu vzťahovať iné ustanovenia, napr. – v extrémnych situáciách – ustanovenia týkajúce verejného poriadku.

stratu alebo škodu, ktorú utrpela, a v rozsahu, v ktorom rozsudok priznáva takúto náhradu³⁶.

8. **Ostatné ustanovenia.** Uvedené kľúčové ustanovenia sú jadrom dohovoru. Predstavujú však len pomerne malú časť celkového počtu jeho článkov. Zostávajúce ustanovenia sú v určitom zmysle doplnkové: niektoré sa týkajú rozsahu pôsobnosti dohovoru, v niektorých sa ustanovujú ďalšie výnimky a obmedzenia kľúčových ustanovení a niektoré obsahujú pravidlá medzinárodného práva verejného týkajúce sa fungovania dohovoru. V tomto prehľade preskúmame len najdôležitejšie z nich.

9. **Aké dohody o voľbe súdu patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru?** V článkoch 1 a 3 sa vysvetľuje, čo sa rozumie pod pojmom dohoda o výlučnej právomoci súdu na účely dohovoru. Do rozsahu pôsobnosti týchto ustanovení patria len dohody o voľbe súdu, na ktoré sa vzťahuje kapitola II dohovoru³⁷.

10. **Článok 1.** V článku 1 sa obmedzuje rozsah pôsobnosti dohovoru tromi základnými spôsobmi. Najprv sa v ňom uvádza, že dohovor sa vzťahuje len na medzinárodné veci. Ďalej sa v ňom uvádza, že sa vzťahuje len na dohody o výlučnej právomoci súdu. Toto obmedzenie však podlieha dvom podmienkam: po prvé, v článku 3 písm. b) sa uvádza pravidlo, že dohody o právomoci súdu, ktorými sa určujú súdy jedného zmluvného štátu alebo jeden, resp. viac konkrétnych súdov jedného zmluvného štátu, sa považujú za výlučné, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak; po druhé, článok 22 obsahuje výberové ustanovenie, ktorým sa rozširujú ustanovenia dohovoru týkajúce sa uznania a vykonania rozsudkov na rozsudky vydané súdom, ktorý bol určený v dohode o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter. Tretím obmedzením uvedeným v článku 1 je, že dohoda o právomoci súdu musí byť uzatvorená v občianskych alebo obchodných veciach. V článku 2 ods. 5 sa však stanovuje, že konania nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru iba na základe skutočnosti, že štát vrátane vlády, vládnej agentúry alebo akejkoľvek osoby konajúcej v mene štátu je účastníkom konania.

11. **Význam pojmu „medzinárodný“.** Keďže dohovor sa vzťahuje len na medzinárodné veci, vymedzenie pojmu „medzinárodný“ je nevyhnutné. Toto vymedzenie je uvedené v článku 1 ods. 2 a 3.³⁸ V odseku 2 sa uvádza, že na účely stanovenia súdnej právomoci je vec medzinárodnou, pokiaľ strany nemajú sídlo v tom istom zmluvnom štáte a všetky relevantné prvky s výnimkou miesta zvoleného súdu nie sú spojené iba s týmto štátom. Inými slovami, ak je vec inak úplne domáca, voľba súdu v zahraničí nerobí z danej veci medzinárodnú vec. Odlišné vymedzenie sa uplatňuje na účely uznávania a výkonu rozsudkov (odsek 3). Tu stačí, aby bol rozsudok vydaný súdom v zahraničí. To znamená, že vec, ktorá pri vydaní pôvodného rozsudku nebola medzinárodnou, sa môže stať

medzinárodnou, ak vznikne otázka uznania alebo výkonu rozsudku v inom štáte. (Toto je podmienené možnosťou vydať vyhlásenie podľa článku 20, v ktorom sa štátu umožňuje vyhlásiť, že jeho súdy môžu odmietnuť uznať alebo vykonať rozsudok vydaný zvoleným súdom, ak je predmetná vec – okrem miesta zvoleného súdu – úplne domáca pre štát, v ktorom sa žiada o uznanie a výkon rozsudku)³⁹.

12. **Vymedzenie pojmu „dohoda o výlučnej právomoci súdu“.** V článku 3 sa stanovuje vymedzenie pojmu dohoda o výlučnej právomoci súdu. Podľa tohto článku sa dohovor vzťahuje len na dohody o právomoci súdu v prospech zmluvných štátov. Dohoda o právomoci súdu sa môže vzťahovať na minulé aj budúce spory. Vo všeobecnosti sa môže vzťahovať na súdy zmluvného štátu („súdy Francúzska“), môže sa vzťahovať na konkrétny súd v zmluvnom štáte („federálny okresný súd pre Južný okres štátu New York“) alebo sa môže vzťahovať na dva alebo viaceré konkrétne súdy v tom istom zmluvnom štáte („bud’ okresný súd v Tokiu, alebo okresný súd v Kóbe“). Právomoc všetkých ostatných súdov musí byť vylúčená; právomoc sa však považuje za vylúčenú, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak.

13. **Požiadavky týkajúce sa formy.** V článku 3 písm. c) sa stanovujú formálne náležitosti, ktoré musí spĺňať dohoda o právomoci súdu, aby patrila do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Dohoda o právomoci súdu sa musí uzatvoriť alebo zdokumentovať buď i) písomne, alebo ii) inými komunikačnými prostriedkami, ktoré uchovávajú informácie spôsobom, ktorý umožňuje ich preukázanie v budúcnosti.⁴⁰ Ak dohoda o právomoci súdu nespĺňa tieto požiadavky, nebude patriť do rozsahu pôsobnosti dohovoru. V dohovore sa však nevyklúča presadzovanie takejto dohody alebo výsledného rozsudku zmluvnými štátmi podľa ich vlastného vnútroštátneho práva.

14. **Význam pojmu „štát“.** V mnohých ustanoveniach dohovoru sa odkazuje na „štát“ alebo „zmluvný štát“. Význam týchto pojmov však nie je jednoduchou záležitosťou, ako sa uvádza v článkoch 25, 28, 29 a 30.

15. **Nezjednotené právne systémy.** Niektoré štáty pozostávajú z dvoch alebo viacerých celkov, z ktorých každý má svoj vlastný právny systém. Táto situácia sa často vyskytuje v prípade federácií. Napríklad Spojené štáty americké pozostávajú zo štátov a Kanada pozostáva z provincií a teritórií. Táto situácia môže nastať aj v prípade určitých štátov, ktoré nie sú federáciami, napr. Čína alebo Spojené kráľovstvo. Spojené kráľovstvo pozostáva z troch celkov: z Anglicka a Walesu (jeden celok), zo Škótska a Severného Írska. V článku 25 ods. 1 sa ustanovuje, že v prípade takýchto štátov sa slovo „štát“ v dohovore môže vzťahovať podľa konkrétnych okolností buď na väčší subjekt – napr. Spojené kráľovstvo –, alebo na nižší celok daného subjektu – napr. Škótsko⁴¹. Čo je relevantné, bude závisieť od viacerých faktorov vrátane

³⁶ Dožiadaný súd však musí zohľadniť, či náhrada škody priznaná súdom pôvodu slúži na pokrytie trov konania a výdavkov súvisiacich s konaním a v akom rozsahu.

³⁷ V článku 22 sa umožňuje, aby sa aj kapitola III dohovoru uplatňovala za určitých okolností na dohody o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter.

³⁸ Pozri aj článok 25 ods. 2.

³⁹ Pozri body 231 až 233.

⁴⁰ Znenie tohto ustanovenia bolo inšpirované článkom 6 ods. 1 vzorových právnych predpisov komisie UNCITRAL pre elektronický obchod z roku 1996.

⁴¹ V článku 25 ods. 2 sa však stanovuje, že takýto štát nie je povinný uplatňovať dohovor na takéto nižšie celky.

vzťahu medzi väčším subjektom a nižšími celkami podľa právneho systému daného štátu, ako aj od podmienok dohody o voľbe súdu. Aby sme ukázali, ako funguje článok 25 ods. 1, môžeme ako príklad uviesť článok 3, v ktorom sa odkazuje okrem iného na dohodu, ktorou sa určujú „súdy jedného zmluvného štátu“. Ak si strany zvolia súdy štátu Alberta, „zmluvný štát“ v článku 3 bude znamenať štát Alberta, takže dohoda o voľbe súdu bude patriť do rámca podmienok dohovoru. Na druhej strane, ak by strany určili súdy Kanady, „zmluvný štát“ v článku 3 bude odkazovať na Kanadu, takže dohoda o voľbe súdu by opäť bola pokrytá.

16. Ratifikácia alebo prístupenie obmedzené na určité celky. O štátoch uvedených v predchádzajúcom odseku sa hovorí aj v článku 28. Jeho účel je však iný. Týmto článkom sa takémuto štátu umožňuje vyhlásiť, že dohovor sa bude vzťahovať len na niektoré jeho celky. To by napríklad umožnilo Kanade vyhlásiť, že dohovor sa vzťahuje len na provinciu Alberta. V takom prípade by dohoda o voľbe súdu, ktorou sa určujú súdy inej kanadskej provincie, nemala patriť do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

17. Organizácie regionálnej ekonomickej integrácie. O organizáciách regionálnej ekonomickej integrácie, ako je Európske spoločenstvo, sa hovorí v článkoch 29 a 30⁴². Okrem toho, že sa v nich umožňuje, aby sa takéto organizácie za určitých podmienok stali stranami dohovoru, v článkoch 29 a 30 sa ustanovuje aj to, že každý odkaz na „štát“ alebo „zmluvný štát“ v dohovore sa podľa konkrétnych okolností vzťahuje rovnako aj na organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie, ktorá je stranou dohovoru⁴³. To znamená, že v závislosti od toho, čo je vhodné, „štát“ v európskom kontexte by mohol znamenať buď Európske spoločenstvo, alebo jeden z jeho členských štátov (napr. Spojené kráľovstvo), alebo územný celok takéhoto členského štátu (napr. Škótsko). Z toho vyplýva, že dohoda o voľbe súdu, ktorou sa určujú „súdy Európskeho spoločenstva“ alebo ktorou sa odkazuje konkrétne na „Súdny dvor Európskych spoločenstiev (Súd prvého stupňa)“⁴⁴, by patrila do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

18. Výnimky z rozsahu pôsobnosti. V článku 2 sa upravujú výnimky z rozsahu pôsobnosti dohovoru. Dohovor bol navrhnutý tak, aby sa uplatňoval v obchodnej oblasti, a mnohé výnimky umožnili uplatniť tieto zásady, i keď na základe osobitných úvah je vylúčených aj niekoľko obchodných vecí. V článku 2 ods. 1 sa uvádza, že

dohovor sa nevzťahuje na spotrebiteľské zmluvy ani na pracovné zmluvy. V odseku 2 sa ustanovuje, že dohovor sa nevzťahuje na niekoľko osobitných vecí, ktoré sú uvedené v jeho šestnástich pododsekoch. Ide o rozličné veci rodinného práva, ako sú vyživovacia povinnosť, bezpodielové spoluvlastníctvo manželov a rozličné skupiny záležitostí od zodpovednosti za jadrové škody až po platnosť zápisov do verejných registrov. Niektoré z nich budú prediskutované v ďalšom texte v rámci úvah týkajúcich sa konkrétnych oblastí práva.

19. Rozhodnutia o predbežných otázkach. V článku 2 ods. 3 sa stanovuje dôležitá zásada, podľa ktorej z rozsahu pôsobnosti dohovoru nie sú vylúčené konania vo veci len preto, že súd musí vydať rozhodnutie o predbežnej otázke týkajúcej sa jednej z vylúčených vecí. V článku 10 ods. 1 sa však objasňuje, že pri rozhodnutí o vylúčenej veci nevzniká nárok na nezávislé uznanie a výkon rozsudku podľa dohovoru. Okrem toho sa v článku 10 ods. 2 povoľuje (ale nevyžaduje), aby dožiadaný súd odmietol uznať alebo vykonať rozsudok v rozsahu, v ktorom sa o tento výrok opiera. Táto právomoc by sa však nemala uplatňovať v prípade, že rozhodnutie o predbežnej otázke by bolo rovnaké, aj keby bolo vydané súdom dožiadaného štátu.

20. Rozhodnutia o predbežných otázkach týkajúce sa duševného vlastníctva. Uplatnenie článku 10 ods. 2 podlieha významným obmedzeniam v prípade, že sa rozhodnutie o predbežnej otázke týka platnosti práva duševného vlastníctva (článok 10 ods. 3). Táto otázka sa vysvetľuje ďalej v rámci diskusie o duševnom vlastníctve.

21. Vyhlásenia týkajúce sa špecifických vecí. Článkom 21 sa umožňuje, aby zmluvný štát rozšíril zoznam vylúčených vecí prostredníctvom vyhlásenia, v ktorom uvedie vec, ktorú chce vylúčiť, pod podmienkou, že vylúčenú vec jasne a presne vymedzí. Ak k tomu dôjde, dohovor sa neuplatňuje na takto vylúčenú vec v štáte, ktorý vydal vyhlásenie⁴⁵.

22. Transparentnosť a neretroaktivita. V článku 21 sa výnimočne umožňuje, aby zmluvný štát špecifikoval určité veci, na ktoré nebude dohovor uplatňovať. Podľa článku 32 sa však každé takéto vyhlásenie musí oznámiť depozitárovi (ministerstvu zahraničných vecí Holandska), ktoré o tom bude informovať ostatné štáty (zásada transparentnosti). Zároveň sa predpokladá, že vyhlásenia budú zverejnené na webovom sídle Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného⁴⁶. Vyhlásenie, ktoré sa

⁴² Rozdiel medzi článkami 29 a 30 spočíva v tom, že článok 29 sa týka situácie, keď sa organizácia regionálnej ekonomickej integrácie stane stranou dohovoru *spolu* so svojimi členskými štátmi, zatiaľ čo článok 30 sa týka situácie, keď sa takáto organizácia stane stranou dohovoru *bez* svojich členských štátov. V prípade Európskeho spoločenstva to bude závisieť od toho, či má Spoločenstvo spoločnú právomoc alebo vylučnú právomoc. V tejto súvislosti pozri stanovisko Súdneho dvora Európskych spoločenstiev zo 7. februára 2006 o právomoci Spoločenstva uzavrieť nový *Lugánsky dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* (stanovisko č. 1/2003), ktoré je k dispozícii na < <http://curia.europa.eu/> >.

⁴³ V niektorých článkoch – napr. článku 28 – sa však výslovne uvádza, že sa nevzťahujú na organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.

⁴⁴ Podľa článku 238 *Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva* (Zmluva o ES) má Súdny dvor Európskych spoločenstiev právomoc podľa „rozhodcovskej doložky“ (v skutočnosti ide o doložku o voľbe súdu) v zmluve uzavretej Spoločenstvom alebo v mene Spoločenstva. Táto právomoc prislúcha Súdu prvého stupňa: článok 225 ods. 1 Zmluvy o ES. Ak by teda Európska komisia uzatvorila obchodnú zmluvu so spoločnosťou, ktorá má sídlo mimo Európskeho spoločenstva, doložka o voľbe súdu v takejto zmluve v prospech Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (Súdu prvého stupňa) by patrila do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

⁴⁵ Stanovisko k situácii, keď vec, na ktorú sa vzťahuje vyhlásenie podľa článku 21, vzniká ako predbežná otázka, pozri v článku 10 ods. 4.

⁴⁶ Pozri < www.hcch.net >.

vydá po nadobudnutí platnosti dohovoru pre štát, ktorý ho vydal, nadobúda platnosť najskôr po uplynutí troch mesiacov.⁴⁷ Keďže takéto vyhlásenie sa nebude vzťahovať na dohody o voľbe súdu uzatvorené pred nadobudnutím jeho účinnosti (zásada neretroaktivity)⁴⁸, strany budú môcť vopred vedieť, či bude mať vplyv na ich právny vzťah.

23. **Reciprocita.** V článku 21 ods. 2 sa stanovuje, že ak štát vydá takéto vyhlásenie, ostatné štáty nebudú musieť uplatňovať dohovor v súvislosti s touto vecou, ak sa zvolený súd nachádza v štáte, ktorý vyhlásenie vydáva (zásada reciprocity).

24. **Súdne zmiery.** Výkon súdnych zmirov vo francúzštine označovaný ako „*transactions judiciaires*“ patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru, ak existuje príslušná dohoda o voľbe súdu a k zmiaru je priložené osvedčenie súdu štátu pôvodu⁴⁹. Súdne zmiery v tomto zmysle nie sú známe vo zvykovom práve. Takéto súdne zmiery nie sú to isté ako mimosúdne urovnania ani nie sú rovnaké ako súhlasné rozsudky, hoci plnia rovnakú funkciu. Súhlasné rozsudky patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru rovnako ako ostatné rozsudky.

25. **Rozpor s inými dohovormi.** Toto je jedna z najzložitejších otázok, ktorými sa dohovor zaoberá. Východiskovým bodom musia byť bežné pravidlá medzinárodného práva verejného, ktoré sa vo všeobecnosti považujú za zahrnuté v článku 30 *Viedenského dohovoru o zmluvnom práve* z roku 1969. V článku 30 ods. 2 Viedenského dohovoru sa stanovuje, že ak sa v zmluve uvádza, že je predmetom inej zmluvy (či už skoršej alebo neskoršej), táto iná zmluva bude mať prednosť. V článku 26 Haagskeho dohovoru sa stanovujú štyri prípady (článok 26 ods. 2 až 5), v ktorých bude mať prednosť iný dohovor. V článku 26 ods. 6 sa rieši mierne odlišná otázka: rozpory medzi dohovorom a pravidlami organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, ktorá je stranou dohovoru.

26. **Nariadenie Brusel I⁵⁰.** Pravidlá stanovené v článku 26 sú príliš zložené na to, aby sa v tomto krátkom prehľade prediskutovali v plnom rozsahu. Mohlo by však byť užitočné zhrnúť ich uplatňovanie so zreteľom na nariadenie Brusel I. Ak existuje konflikt medzi pravidlami týkajúcimi sa právomoci, nariadenie Brusel I bude mať prednosť pred dohovorom, ak žiadna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom

Európskeho spoločenstva. Ak má jedna alebo niekoľko strán sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva, prednosť bude mať dohovor⁵¹. Preto napríklad⁵² v prípade, že si americká spoločnosť a nemecká spoločnosť zvolia okresný súd v Rotterdame, prednosť bude mať dohovor. Na druhej strane, ak si rotterdamský súd zvolia belgická spoločnosť a nemecká spoločnosť, prednosť bude mať nariadenie Brusel I. V praxi budú konflikty jurisdikčnej povahy medzi týmito dvomi právnymi nástrojmi pravdepodobne zriedkavé. Najdôležitejšia výnimka sa týka pravidiel prekážky začatej veci, ktoré má prednosť pred dohodou o voľbe súdu podľa nariadenia Brusel I⁵³, nie však podľa dohovoru.

27. Pokiaľ ide o uznanie a výkon rozsudkov, nariadenie Brusel I bude mať prednosť, ak sa súd, ktorý vydal rozsudok, a súd, na ktorom sa žiada o uznanie rozhodnutia, nachádzajú v Európskom spoločenstve. To znamená, že vo všeobecnosti sa namiesto širších dôvodov uvedených v článku 9 dohovoru budú uplatňovať obmedzenejšie dôvody odmietnutia uznania stanovené v článku 34 nariadenia Brusel I; najmä dožiadaný súd spravidla nemôže posúdiť, či má súd pôvodu právomoc. Vo väčšine prípadov by to malo uľahčiť výkon rozsudku.

28. **Dohody o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter.** Vo všeobecnosti platí, že dohovor sa vzťahuje len na dohody o výlučnej právomoci súdu. V článku 22 sa však stanovuje systém vzájomných vyhlásení, ktorým sa rozširujú ustanovenia dohovoru týkajúce sa uznania a vykonania rozsudkov na dohody o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter. Rozsudky podľa takýchto dohôd budú uznané a vykonané, ak obidva štáty, t. j. štát pôvodu, ako aj dožiadaný štát, poskytl takéto vyhlásenie, za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v článku 22 ods. 2.

29. **Konkrétne oblasti práva.** Mohlo by byť užitočné uzavrieť tento prehľad úvahami o vplyve dohovoru na určité konkrétne oblasti práva. V rámci týchto úvah sa budeme zaoberať len ich obmedzeným počtom.

30. **Odosielanie a preprava.** V článku 2 ods. 2 písm. f) sa z rozsahu pôsobnosti dohovoru vylučuje preprava cestujúcich a tovarov. To sa vzťahuje na prepravu po mori, ako aj na pozemnú a leteckú dopravu. V článku 2 ods. 2 písm. g) sa vylučuje znečisťovanie mora, obmedzenie zodpovednosti za námorné pohľadávky, spoločné havárie

⁴⁷ Článok 32 ods. 4.

⁴⁸ Článok 32 ods. 5.

⁴⁹ Článok 12 a článok 13 ods. 1 písm. e).

⁵⁰ Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1. Táto výnimka sa uplatňuje vo všetkých členských štátoch EÚ s výnimkou Dánska a nahrádza Bruselský dohovor vo vzájomných vzťahoch medzi štátmi, na ktoré sa vzťahuje. Rovnaké ustanovenia sa vzťahujú na Dánsko na základe dohody medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o právomoci a o uznaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. EÚ L 299, 2005, s. 61 a 62. Táto dohoda bola podpísaná v Bruseli v roku 2005 a nadobudla platnosť 1. júla 2007.

⁵¹ V článku 4 ods. 2 dohovoru sa stanovuje, že právnická osoba má sídlo v každom a vo všetkých týchto štátoch: v štáte, v ktorom má registrované sídlo, v štáte, podľa ktorého právnych predpisov bola zaregistrovaná alebo

vytvorená, v štáte, v ktorom má ústredie riadenia, a v štáte, v ktorom má hlavné miesto podnikania. Z toho vyplýva, že spoločnosť by teoreticky mohla mať sídlo v štyroch štátoch. Ak je ktorýkoľvek z týchto štátov signatárom Haagskeho dohovoru, ale nie je členským štátom Európskeho spoločenstva, bude mať Haagsky dohovor prednosť pred nariadením Brusel I, pokiaľ ide o právomoc.

⁵² Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

⁵³ Ak súd iného členského štátu Európskeho spoločenstva začal konať pred zvoleným súdom, musí zvolený súd podľa nariadenia Brusel I pozastaviť konanie, kým sa súd, ktorý začal konať ako prvý, zriekne svojej právomoci: vec C-116/02, Gasser/MISAT, Súdny dvor Európskych spoločenstiev, Zb. 2003, s. I-14721, k dispozícii na < <http://curia.europa.eu/> >. Podľa dohovoru je to naopak. Pozri body 295 až 301.

a núdzové vlečenie a záchrana lodí. Ostatné oblasti zákona o lodnej preprave patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru.⁵⁴

31. **Poistenie.** Poistenie (vrátane námorného poistenia) patrí plne do rozsahu pôsobnosti dohovoru. V dohovore sa výslovne uvádza, že poistná zmluva (alebo zmluva o zaistení) nie je mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru len preto, že sa týka vecí, ktorá bola vylúčená⁵⁵. Hoci napríklad preprava tovarov po mori je vylúčená, zmluva o poistení tovaru prepravovaného po mori vylúčená nie je. Takisto sa výslovne ustanovuje⁵⁶, že uznanie a výkon rozsudku týkajúceho sa povinnosti plnenia podmienok poistnej alebo zaistnej zmluvy sa nesmie obmedziť ani odmietnuť z dôvodu, že zodpovednosť na základe uvedenej zmluvy sa týka vecí, na ktorú sa dohovor nevzťahuje. Ak sa navyše poisťovateľ zaviazal, že odškodní poistenca, ktorý je povinný zaplatiť represívnu náhradu škody, rozsudok podľa poistnej zmluvy nemožno odmietnuť vykonať len preto, že priznanie represívnej náhrady škody by samo osebe nemuselo byť vykonané podľa článku 11.

32. **Bankovníctvo a financie.** Bankovníctvo a financie patria plne do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Na dohody o medzinárodných pôžičkách sa však často vzťahuje doložka o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter. V takom prípade sa dohovor na ne nevzťahuje, pokiaľ príslušné štáty nevydali vyhlásenie podľa článku 22. Asymetrická dohoda o voľbe súdu (dohoda o voľbe súdu, podľa ktorej jedna strana môže začať konanie výlučne na určenom súde, ale druhá strana môže podať žalobu aj na iných súdoch) sa nepovažuje za výlučnú na účely dohovoru.

33. **Duševné vlastníctvo.** Uplatňovanie dohovoru na duševné vlastníctvo bolo predmetom intenzívnych rokovaní. Výsledkom bolo rozlišovať medzi autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom na jednej strane a inými právami duševného vlastníctva (napr. patentmi, ochrannými známkami a vzormi) na strane druhej. Týmto dvomi kategóriami práv sa budeme zaoberať každou zvlášť.

34. **Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom.** Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom (príbuzné práva) patria plne do rozsahu pôsobnosti dohovoru. To platí aj pokiaľ ide o spory týkajúce sa platnosti. Avšak vzhľadom na to, že rozsudok je vykonateľný podľa dohovoru len voči osobám viazaným dohodou o voľbe súdu, rozsudok o platnosti nemôže mať nikdy vecný⁵⁷ účinok *podľa dohovoru*; z toho vyplýva, že rozsudok o neplatnosti autorského práva nie je podľa dohovoru záväzný pre tretie strany⁵⁸.

35. **Práva duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom.** V článku 2 ods. 2 písm. n) sa z rozsahu pôsobnosti dohovoru vylučuje platnosť práv duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom. Dohovor sa preto nevzťahuje na konanie vo veci zrušenia alebo vyhlásenia neplatnosti.

36. **Licenčné zmluvy.** Dohovor sa vzťahuje na licenčné zmluvy a iné zmluvy týkajúce sa duševného vlastníctva. Ak zmluva obsahuje doložku o voľbe súdu, rozsudok vydaný zvoleným súdom, ktorým sa nariaďuje platba licenčných poplatkov, bude vykonateľný podľa dohovoru.

37. **Napadnutie platnosti na obhajobu**⁵⁹. Ak sa poskytovateľ licencie súdi s nadobúdateľom licencie o platbu licenčných poplatkov, nadobúdateľ licencie môže reagovať tvrdením, že právo duševného vlastníctva je neplatné. To by mohlo predstavovať obhajobu odporcu, pokiaľ licenčná zmluva neobsahuje ustanovenie, že licenčné poplatky sú splatné bez ohľadu na akékoľvek spochybnenie platnosti práva duševného vlastníctva (za predpokladu, že je takéto ustanovenie zákonné). Ak povinnosť platiť licenčné poplatky existuje len v prípade, že je toto právo platné, súd, ktorý rozhoduje o žiadosti o platbu licenčných poplatkov, bude musieť rozhodnúť o otázke platnosti. To neznamena, že žiadosť o platbu licenčných poplatkov už nepatrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru⁶⁰. Rozhodnutie o predbežnej otázke týkajúcej sa platnosti však nemá nárok na uznanie podľa dohovoru⁶¹.

38. **Výkon rozsudku na základe rozhodnutia o predbežnej otázke.** Ak sa začne konanie na presadenie rozsudku platiť licenčné poplatky a ak tento rozsudok bol založený na rozhodnutí o predbežnej otázke týkajúcom sa platnosti práva duševného vlastníctva, dožiadaný súd môže odmietnuť výkon tohto rozsudku, ak je rozhodnutie o predbežnej otázke nezlučiteľné s rozsudkom⁶² o platnosti práva duševného vlastníctva, ktorý vydal príslušný súd v štáte, podľa ktorého právnych predpisov právo duševného vlastníctva vzniklo (zvyčajne členský štát registrácie).⁶³ Ak konanie o platnosti práva duševného vlastníctva navyše prebieha v tom štáte, dožiadaný súd môže vykonávacie konanie prerušiť, aby počkal na výsledok konania vo veci platnosti práva duševného vlastníctva. Ak súd nie je schopný prerušiť konanie, môže ho zastaviť, za predpokladu, že po vyriešení otázky platnosti práva duševného vlastníctva sa môže začať nové súdne konanie⁶⁴.

39. **Konania o nesplnení povinnosti.** V článku 2 ods. 2 písm. o) sa z dohovoru vylučujú konania o porušení práv

⁵⁴ Pozri bod 59.

⁵⁵ Článok 17 ods. 1.

⁵⁶ Článok 17 ods. 2.

⁵⁷ Vecný účinok sa niekedy nazýva aj účinok „*erga omnes*“.

⁵⁸ To platí rovnako aj pre ostatné práva vlastníctva. Napríklad rozhodnutie o vlastníctve tovaru nemôže mať vecný účinok podľa dohovoru. Vo všetkých prípadoch však môže mať tento rozsudok vecný účinok na inom základe.

⁵⁹ Pozri bod 77.

⁶⁰ Článok 2 ods. 3. To isté by platilo aj v prípade, ak by nadobúdateľ licencie podal protinávrhy na zrušenie.

⁶¹ Článok 10 ods. 1.

⁶² To zahŕňa rozhodnutie patentového úradu alebo iného príslušného orgánu.

⁶³ Článok 10 ods. 3 písm. a). Uznanie a výkon rozsudku však možno zamietnuť len v rozsahu, v ktorom sa rozsudok opiera o výrok o platnosti práva duševného vlastníctva. Vyplýva to zo skutočnosti, že článok 10 ods. 3 nepredstavuje nezávislý dôvod neuznania, ale len kvalifikuje dôvod stanovený v článku 10 ods. 2. Pozri body 197 a nasl.

⁶⁴ Článok 10 ods. 3 písm. b). Úvodná veta k 10 ods. 3 sa vzťahuje na odmietnutie uznania alebo výkonu rozsudku a aj na odklad uznania alebo výkonu rozsudku. Odmietnutie uznania alebo výkonu rozsudku by za normálnych okolností

duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom. Tu však existuje dôležitá výnimka. Konania o porušení povinnosti, v ktorých sa žaloba opiera alebo by sa mohla opierať o porušenie zmluvy medzi stranami, nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru. To sa vzťahuje na konania na základe údajného porušenia licenčnej zmluvy, hoci neexistuje obmedzenie len na takéto zmluvy. Ak sa v licenčnej zmluve nadobúdateľovi licencie umožňuje využívať toto právo určitým spôsobom, ale nie iným, dopustí sa porušenia zmluvy, ak využije toto právo spôsobom, ktorý je zakázaný. Keďže však už nebude chránený licenciou, mohol by byť vinný aj z porušenia práva duševného vlastníctva. Výnimkou z ustanovení článku 2 ods. 2 písm. o) sa stanovuje, že takéto konanie patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru. To platí aj v prípade, keď sa žaloba opiera skôr o náhradu škody než o porušenie zmluvy: konania o porušení práva patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru, aj keď sa žaloba opiera o náhradu škody, za predpokladu, že *by sa mohla opierať o porušenie zmluvy*.

ČASŤ III: KOMENTÁR K JEDNOTLIVÝM ČLÁNKOM

Článok 1 Rozsah pôsobnosti

40. **Tri obmedzenia.** V článku 1 ods. 1 sa objasňuje, že rozsah pôsobnosti dohovoru je obmedzený tromi spôsobmi: dohovor sa vzťahuje len na medzinárodné veci, len na dohody o výlučnej právomoci súdu (hoci toto je predmetom článku 22) a len na občianske a obchodné veci.

41. **Vymedzenie pojmu „medzinárodný“ vzhľadom na právomoc.** V článku 1 ods. 2 sa vymedzuje pojem „medzinárodný“ na účely pravidiel týkajúcich sa právomoci (pozri kapitolu II dohovoru). Stanovuje sa v ňom, že vec je medzinárodnou, pokiaľ nie sú splnené obe tieto podmienky: po prvé, strany majú sídlo⁶⁵ v tom istom zmluvnom štáte a po druhé, vzťah strán a všetky ďalšie prvky veci (bez ohľadu na miesto zvoleného súdu) sú spojené iba s týmto štátom. To znamená, že pravidlá právomoci stanovené v dohovore sa budú uplatňovať, ak strany nemajú sídlo v tom istom štáte alebo ak iný prvok dôležitý pre spor (s výnimkou miesta zvoleného súdu) súvisí s niektorým iným štátom.

42. Účinok tohto pravidla bude jasnejší, ak uvedieme príklad. Predpokladajme, že obidve zmluvné strany majú sídlo v Portugalsku⁶⁶. Zmluva je uzatvorená v Portugalsku a má sa vykonať v Portugalsku. Zmluvné strany si zvolia súd v Japonsku. Žiadny dôležitý prvok (s výnimkou miesta zvoleného súdu) nesúvisí s akýmkoľvek iným štátom než Portugalsko. Takýto prípad nebude medzinárodný na účely

bolo vhodné podľa písmena a) a odklad by bol vhodný podľa písmena b).

⁶⁵ Pravidlá určenia sídla právnickej osoby alebo inej osoby než fyzickej sú stanovené v článku 4 ods. 2.

⁶⁶ Vo všetkých prípadoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú stranami dohovoru: pozri vyhlásenie na s. 20.

⁶⁷ Vzhľadom na to, že táto vec by nepatrila do rozsahu pôsobnosti dohovoru, nebolo by potrebné, aby Japonsko vydalo vyhlásenie podľa článku 19. Vyhlásenie podľa

pravidiel právomoci stanovených v dohovore. V dôsledku toho, ak jedna zmluvná strana zažaluje druhú zmluvnú stranu v Portugalsku, podľa dohovoru sa nebude vyžadovať, aby portugalský súd uplatnil článok 6 (s cieľom zistiť, či môže konať vo veci). Ak sa začne konanie pred zvoleným súdom v Japonsku, japonský súd nebude povinný prejednať vec podľa dohovoru⁶⁷. (Samozrejme je možné, že oba súdy by na základe svojich vnútroštátnych právnych predpisov dosiahli výsledok podobný výsledku, ktorý by bol dosiahnutý podľa dohovoru, ak by sa uplatňoval.)

43. Ďalším dôsledkom toho istého pravidla je, že ak si strany vo veci, ktorá je čisto domácou pre Portugalsko, zvolili portugalský súd a na jednu z nich je následne podaná žaloba v inom zmluvnom štáte, súdy tohto iného štátu by podľa dohovoru neboli povinné odmietnuť konanie. Výskyt takejto situácie je však nepravdepodobný, pretože je nepravdepodobné, že akýkoľvek iný súd než portugalský by mal v takejto veci právomoc.

44. **Vymedzenie pojmu „medzinárodný“ vzhľadom na uznanie a výkon rozsudku.** V článku 1 ods. 3 sa vymedzuje pojem „medzinárodný“ na účely uznania a výkonu rozsudku (kapitola III dohovoru). Stanovuje sa v ňom len to, že vec je na takéto účely medzinárodnou, ak rozsudok, ktorý sa má uznať alebo vykonať, je zahraničný. V dôsledku toho sa vec, ktorá podľa článku 1 ods. 2 pri vydaní pôvodného rozsudku nebola medzinárodná, stáva medzinárodnou, ak sa má rozsudok uznať alebo vykonať v inom zmluvnom štáte.

45. Takže ak sa v príklade v bode 42 zvolený súd nachádza v Portugalsku, akýkoľvek rozsudok, ktorý vydá, bude oprávnený na uznanie a výkon v iných zmluvných štátoch, aj keď je daná situácia úplne vnútorná pre Portugalsko. Tento prístup k vymedzeniu pojmu „medzinárodný“ by sa v praxi mohol ukázať ako dôležitý, pretože obžalovaný by mohol presunúť svoje aktíva mimo Portugalska. Cieľom prijatia dvoch rozličných vymedzení pojmu „medzinárodný“ bolo práve zabezpečiť tento výsledok.

46. Toto pravidlo však bude mať ďalšie dôsledky. Ak si (v situácii, ktorá je inak čisto vnútornou pre Portugalsko) dvaja obyvatelia Portugalska zvolia japonský súd a jeden z nich tam podá žalobu na druhého a získa rozsudok, vec sa stane medzinárodnou, ak je začaté konanie na výkon rozsudku v inom zmluvnom štáte. Portugalsko bude podľa dohovoru povinné vykonať japonský rozsudok, pokiaľ portugalský súd nevynesol nezlučiteľný rozsudok v konaní medzi tými istými stranami⁶⁸ alebo Portugalsko nevydalo vyhlásenie podľa článku 20⁶⁹.

článku 19 by bolo potrebné len v prípade, že vec by obsahovala zahraničný prvok presahujúci spojenie s Portugalskom, ale tento zahraničný prvok by nesúvisel s Japonskom (napr. sídlo zmluvnej strany v Číne). V takom prípade by bol dohovor uplatniteľný podľa článku 1 ods. 2; japonský súd by preto bol povinný vec prejednať. Japonsko by sa mohlo vyhnúť tejto povinnosti prostredníctvom vyhlásenia podľa článku 19.

⁶⁸ Článok 9 písm. f). Portugalský rozsudok nemusí byť vydaný pred japonským rozsudkom.

⁶⁹ Pozri body 231 a nasl.

47. **Dohody o výlučnej právomoci súdu.** Významným faktorom pri obmedzení dohovoru na dohody o výlučnej právomoci súdu bolo zabrániť problémom, ktoré by inak mohli nastať v súvislosti s prekážkou začatej veci.

48. Znenie článku 5 (v ktorom sa vyžaduje, aby zvolený súd vec prejednal) nemožno uplatňovať na dohody o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter, pretože ak by dohoda o právomoci súdu nemala výlučný charakter, iný súd než zvolený by mal začať konať ako prvý a mohol by byť oprávnený aj na prejednanie veci. To by vyvolalo otázky prekážky začatej veci a *forum non conveniens*, ktoré by bolo ťažké vyriešiť prijateľným spôsobom. Okrem toho, ak by dohoda o právomoci súdu nemala výlučný charakter, nemohol by sa uplatňovať článok 6 (ktorým sa zakazuje, aby vec prejednávali iné súdy než zvolený súd). Tieto argumenty sa neuplatňujú v rovnakej miere vo fáze uznania a výkonu rozsudku. V článku 22 sa preto umožňuje zmluvným štátom vydať vzájomné vyhlásenia, ktorými sa rozširujú ustanovenia dohovoru týkajúce sa uznania a vykonania rozsudkov na dohody o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter, ak sú splnené určité podmienky⁷⁰.

49. **Občianske alebo obchodné veci.** Rovnako ako ostatné pojmy používané v dohovore, má pojem „občianske alebo obchodné veci“ autonómny význam: neznamená odkaz na vnútroštátne právo ani na iné právne nástroje. Obmedzenie na občianske alebo obchodné veci je v medzinárodných dohovoroch tohto druhu bežné. Jeho primárnym cieľom je vylúčiť verejné právo a trestné právo⁷¹. Dôvodom použitia slova „obchodné“ aj „občianske“ je skutočnosť, že v niektorých právnych systémoch sa „občianske“ a „obchodné“ považujú za oddelené a vzájomne sa vylučujúce kategórie. Pre tieto právne systémy je užitočné použiť obidva pojmy. Na systémy, v ktorých je obchodné konanie podkategóriou občianskoprávneho konania, to nemá vplyv⁷². Podľa článku 2 sú však z rozsahu pôsobnosti dohovoru napriek

tomu vylúčené určité veci, ktoré jednoznačne patria do triedy občianskych alebo obchodných vecí⁷³.

Článok 2 Výnimky z rozsahu pôsobnosti

50. **Spotrebiteľské zmluvy.** V článku 2 ods. 1 písm. a) sa stanovuje, že dohovor sa nevzťahuje na dohody o voľbe súdu, ktorých stranou je fyzická osoba konajúca najmä na osobné, rodinné účely alebo účely domácnosti (spotrebiteľ). Toto vylúčenie sa vzťahuje na dohody medzi spotrebiteľom a nespotrebitelom, ako aj na dohody medzi dvoma spotrebiteľmi⁷⁴.

51. **Pracovné zmluvy.** V článku 2 ods. 1 písm. b) sa z rozsahu pôsobnosti dohovoru vylučujú dohody o voľbe súdu, ktoré sa týkajú individuálnych alebo kolektívnych pracovných zmlúv. Individuálna pracovná zmluva je zmluva medzi zamestnávateľom a jednotlivým zamestnancom; kolektívna pracovná zmluva je zmluva medzi zamestnávateľom alebo skupinou zamestnávateľov a skupinou zamestnancov alebo organizáciou, ktorá ich zastupuje, napr. odborovým zväzom (odbormi). Toto vylúčenie sa vzťahuje aj na žaloby o náhradu škody vyplývajúce z pracovného pomeru – napr. ak zamestnanec utrpí osobnú ujmu pri práci⁷⁵.

52. **Ostatné vylúčené veci.** V článku 2 ods. 2 sa uvádza, že dohovor sa nevzťahuje na veci uvedené v písmenách a) až p).⁷⁶ Ako však vyplýva z článku 2 ods. 3, táto výnimka platí len ak jedna z vecí uvedených v odseku 2 je „predmetom“ (alebo jedným z predmetov)⁷⁷ konania⁷⁸. To znamená, že z rozsahu pôsobnosti dohovoru nie sú vylúčené konania, ak jedna z týchto vecí vzniká ako predbežná otázka v rámci konaní, ktorých predmetom sú iné veci⁷⁹.

53. Existujú rozličné dôvody, prečo sú veci uvedené v článku 2 ods. 2 vylúčené. V niektorých prípadoch ide o verejný záujem alebo o záujem tretích strán, takže strany

⁷⁰ Pozri body 240 a nasl.

⁷¹ Konania však nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru iba na základe skutočnosti, že štát vrátane vlády, vládnej agentúry alebo akejkoľvek osoby konajúcej v mene štátu je účastníkom konania: článok 2 ods. 5, prediskutovaný ďalej v bodoch 85 a 86.

⁷² Ďalšiu diskusiu na tému „občianske alebo obchodné veci“ pozri v Nyghovej a Pocarovej správe na s. 29 až 31 (pozri poznámku pod čiarou č. 11).

⁷³ Pozri body 50 a nasl. Článok 1 ods. 1 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999 obsahoval ďalšie ustanovenie, v ktorom sa výslovne uvádzalo, že dohovor sa nevzťahuje na daňové, colné ani správne veci. Toto ustanovenie nebolo zahrnuté do neskorších návrhov, pretože sa považovalo za zbytočné. Považovalo sa za samozrejmé, že tieto veci nemôžu byť občianske ani obchodné.

⁷⁴ Niektoré dohody, ktorých stranou je fyzická osoba, nie sú vylúčené podľa článku 2 ods. 1 písm. a) – napr. obchodné dohody, v ktorých jedna strana je živnostník (fyzická osoba konajúca v rámci svojej podnikateľskej činnosti). Ak je zmluva uzatvorená právnickou osobou, táto právnická osoba nemusí konať v rámci podnikateľskej činnosti. Článkom 2 ods. 1 písm. a) by sa nevylučovala dohoda o voľbe súdu uzatvorená vládny oddelením alebo charitou.

⁷⁵ Takéto konanie by bolo mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru aj na základe článku 2 ods. 2 písm. j). V niektorých štátoch zákon umožňuje, aby zamestnanec podal priamu žalobu proti poisťovni zamestnávateľa v súvislosti s nárokmi z titulu osobnej ujmy v prípade

platobnej neschopnosti zamestnávateľa. V týchto štátoch by sa dohovor nevzťahoval ani na priamy nárok zamestnanca voči poisťovni zamestnávateľa, aj keby existovala dohoda o výlučnej právomoci súdu medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Článok 17 by sa tu neuplatňoval, pretože konanie by nebolo „podľa“ poisťovnej zmluvy. Článok 2 ods. 1 písm. b) a článok 2 ods. 2 písm. j) by však nemali vplyv na vzťah medzi zamestnávateľom a poisťovňou: pozri článok 17.

⁷⁶ V predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 sú niektoré z týchto otázok uvedené v článku 12; v tomto návrhu však neboli vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru, ale sa na ne vzťahovali pravidlá o výlučnej právomoci. Napriek tomu niektoré komentáre k článku 12 v Nyghovej a Pocarovej správe sú užitočné na pochopenie konečného znenia dohovoru.

⁷⁷ Podobne ako vo francúzskom znení („objet“), v anglickom znení sa používa slovo „predmet“ („object“), ktoré sa predtým použilo v niektorých dohovoroch tohto typu (pozri článok 16 Bruselského dohovoru v angličtine); rovnako tak však možno hovoriť o „veci“, ako je snáď ešte bežnejšie v systémoch zvykového práva. Malo by ísť o vec, ktorej sa konanie priamo týka.

⁷⁸ Pozri napr. body 75 a 77.

⁷⁹ Rozhodnutie o predbežnej otázke však samo osebe nie je predmetom uznania alebo výkonu rozsudku podľa dohovoru: článok 10 ods. 1.

nemusia mať právo disponovať s vecou, ktorá medzi nimi vznikla. V takýchto prípadoch bude mať často výlučnú právomoc konkrétny súd, ktorý nemôže byť obídenný prostredníctvom dohody o voľbe súdu. V iných prípadoch sa uplatňujú mnohostranné právne režimy, takže dohovor nie je potrebný, a niekedy by takisto mohlo byť ťažké rozhodnúť, ktorý právny nástroj má prednosť, ak by sa dohovor na takúto oblasť vzťahoval⁸⁰.

54. **Osobný stav a právna spôsobilosť.** Písmeno a) sa týka osobného stavu a právnej spôsobilosti fyzických osôb. To zahŕňa konanie vo veci rozvodu, vyhlásenia manželstva za neplatné alebo pridelenia detí.

55. **Rodinné právo a dedenie.** Písmená b) až d) sa týkajú rodinného práva a dedenia⁸¹. „Výživová povinnosť“ v písmene b) zahŕňa výživné na deti. „Majetkové režimy manželov“ v písmene c) zahŕňajú osobitné práva, ktoré má v niektorých jurisdikciách manžel/manželka vo vzťahu k domácnosti manželov, kým „podobné vzťahy“ zahŕňajú vzťah medzi slobodnými pármami v rozsahu, v akom je právne uznaný⁸².

56. **Platobná neschopnosť.** V písmene e) sa vylučuje platobná neschopnosť, vyrovnávanie a podobné veci. Pojem „platobná neschopnosť“ sa vzťahuje na konkurz fyzických osôb, ako aj na zrušenie alebo likvidáciu právnických osôb, ktoré sú v konkurze, ale nevzťahuje sa na zrušenie alebo likvidáciu právnických osôb na iné účely než konkurz, ktoré sa riešia v písmene m). Pojem „vyrovnávanie“ sa vzťahuje na postupy, pomocou ktorých dlžník môže uzatvárať dohody s veriteľmi v súvislosti s moratóriom na splatenie dlhov alebo úhradou týchto dlhov. Pojem „podobné veci“ zahŕňa širokú škálu iných spôsobov, ktorými osoby v platobnej neschopnosti alebo subjekty môžu získať pomoc pri obnove platobnej schopnosti bez prerušenia obchodnej činnosti, napr. kapitola 11 federálneho zákona Spojených štátov amerických o konkurze⁸³.

57. Podľa písmena e) sú z rozsahu pôsobnosti dohovoru vyňaté konania, ktoré sa priamo týkajú platobnej neschopnosti. Predpokladajme napríklad, že subjekt A (so sídlom v štáte X) a subjekt B (so sídlom v štáte Y) uzatvorili zmluvu, podľa ktorej subjekt B dlhuje subjektu A istú sumu peňazí⁸⁴. Zmluva obsahuje dohodu o voľbe súdu v prospech súdov štátu Z. Následne je na subjekt A vyhlásený konkurz v dôsledku konania v štáte X. Dohovor by sa vzťahoval na akékoľvek konanie

proti subjektu B vo veci vymoženia dlhu, aj keby bolo podané osobou, ktorá bola vymenovaná za správcu konkurznej podstaty subjektu A. Za predpokladu, že štát Z uznáva vymenovanie správcu v rámci konkurzného práva štátu X, tento správca by bol v pozícii subjektu A a bol by viazaný dohodou o voľbe súdu. Dohovor by sa však nevzťahoval na otázky týkajúce sa správy konkurznej podstaty – napr. určenia poradia jednotlivých veriteľov.

58. **Preprava cestujúcich alebo tovarov.** V písmene f) sa vylučujú zmluvy o vnútroštátnej a medzinárodnej preprave cestujúcich alebo tovaru⁸⁵. To zahŕňa prepravu po mori, ako aj pozemnú a leteckú prepravu alebo akúkoľvek ich kombináciu. Na medzinárodnú prepravu osôb alebo tovaru sa vzťahuje niekoľko ďalších dohovorov, napr. Haagske pravidlá týkajúce sa konosamentov⁸⁶. Vylúčením týchto vecí sa predchádza možnosti konfliktu dohovorov.

59. **Námorné veci.** V písmene g) sa vylučuje päť námorných vecí: znečisťovanie mora, obmedzenie zodpovednosti za námorné pohľadávky, spoločné havárie, núdzové vlečenie a záchrana lodí. Uplatňovanie dohôd o voľbe súdu na tieto veci by niektorým štátom spôsobovalo problémy. Iné námorné veci (veci námornej lodnej dopravy), napr. námorné poistenie, vlečenie a záchrana lodí za bežných podmienok, výstavba lodí, lodné hypotekárne úvery a zadržiavacie právo, sú však zahrnuté⁸⁷.

60. **Protimonopolná oblasť (hospodárska súťaž).** Záležitosti týkajúce sa protimonopolnej oblasti/hospodárskej súťaže sú vylúčené podľa písmena h). Toto vylúčenie je vyjadrené ako „týkajúce sa protimonopolnej oblasti/hospodárskej súťaže“, lebo v rozličných krajinách sa používajú rozličné pojmy a právne systémy pre pravidlá s podobným (aj keď nie nevyhnutne rovnakým) hmotnoprávnym obsahom. Štandardný pojem v Spojených štátoch je „protimonopolné právo“; v Európe je to „právo hospodárskej súťaže“. V dohovore sa preto používajú obidva pojmy. Písmeno h) sa nevzťahuje na tzv. „nekalú hospodársku súťaž“ (vo francúzštine *concurrence déloyale*) – ako je napr. klamlivá reklama alebo vydávanie niečieho tovaru za tovar konkurencie⁸⁸.

61. Trestné konania týkajúce sa protimonopolnej oblasti/hospodárskej súťaže nie sú občianske ani obchodné

⁸⁰ Niekoľko príkladov pozri v bodoch 58 a 64.

⁸¹ Niektoré tieto veci sa riešia v iných Haagských dohovoroch.

⁸² Tieto ustanovenia sú prevažne prevzaté z článku 1 ods. 2 písm. a) až d) predbežného návrhu dohovoru z roku 1999 a rozsah ich pôsobnosti je ďalej analyzovaný na s. 32 až 34 Nyghovej a Pocarovej správy.

⁸³ Rovnaké ustanovenie obsahuje článok 1 ods. 2 písm. e) predbežného návrhu dohovoru z roku 1999 a rozsah jeho pôsobnosti je ďalej analyzovaný na s. 34 až 35 Nyghovej a Pocarovej správy.

⁸⁴ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

⁸⁵ Pojem „tovar“ tu zahŕňa batožinu cestujúcich.

⁸⁶ Tieto pravidlá boli prijaté v roku 1924 a zmenené Bruselským protokolom z roku 1968. Niekedy sa nazývajú „Haagsko-Visbycké pravidlá“.

⁸⁷ Pozri bod 30.

⁸⁸ Zápisnice zo zasadnutia osobitnej komisie o súdnej právomoci, uznávaní a výkone zahraničných rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (1. až 9. decembra 2003); zápisnica č. 13, s. 2 [vyhlásenie predsedu prípravného výboru, ktorým uviedol pracovný dokument č. 39 z roku 2003, článok 1 ods. 3 písm. g), ktorého ekvivalentom bol článok 2 ods. 2 písm. h) konečného znenia dohovoru]; ďalej pozri zápisnicu č. 1, s. 9 (prvý tajomník), s. 10 (odborník zo Spojených štátov amerických); zápisnicu č. 4, s. 1 (odborník z Nového Zélandu), a s. 2 (odborník zo Švajčiarska). To znamená, že anglické znenie malo mať rovnaký význam ako francúzske znenie, v ktorom sa používa fráza „*les entraves à la concurrence*“, ktorá sa nevzťahuje na nekalú súťaž.

veci; sú preto mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru podľa článku 1 ods. 1⁸⁹.

62. Záležitosti týkajúce sa protimonopolnej oblasti/hospodárskej súťaže však môžu byť predmetom súkromnoprávných konaní. Takéto žaloby môžu vzniknúť zo zmluvného vzťahu – napr. ak sa žalobca, ktorý je stranou dohody o nenarušení hospodárskej súťaže, odvoláva na neplatnosť dohody alebo ak kupujúci požaduje vrátenie nadmerne vysokej ceny, ktorú zaplatil predávajúcemu v dôsledku zapojenia predávajúceho do dohody o určení cien alebo zneužitia jeho dominantného postavenia⁹⁰. Ukážkovým príkladom je žaloba o náhradu škody pre porušenie protimonopolného práva/práva hospodárskej súťaže, ktorá je možná v Spojených štátoch aj v Európskej únii a aj v niektorých iných krajinách. Tieto žaloby, aj keby boli podané na základe dohody o voľbe súdu, sú vylúčené podľa článku 2 ods. 2 písm. h), hoci sú medzi súkromnými osobami.

63. Na druhej strane, ak osoba žaluje niekoho na základe zmluvy a obžalovaný tvrdí, že zmluva je neplatná, lebo sa ňou porušuje protimonopolné právo/právo hospodárskej súťaže, konanie *nie je* mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, pretože záležitosti týkajúce sa protimonopolnej oblasti/hospodárskej súťaže nie sú predmetom konania, ale vznikajú len ako predbežná otázka⁹¹. Predmetom konania je nárok na základe zmluvy: hlavným problémom na súde je, či má byť proti obžalovanému vydaný rozsudok pre to, že sa dopustil porušenia zmluvy.

64. **Zodpovednosť za jadrové škody.** V písmene i) sa vylučuje zodpovednosť za jadrové škody. Zodpovednosť za jadrové škody je predmetom rozličných medzinárodných dohovorov, v ktorých sa ustanovuje, že výhradnú právomoc rozhodovať o žalobách týkajúcich sa zodpovednosti za škody vyplývajúce z jadrovej havárie má štát, v ktorom dôjde k jadrovej havárii.⁹² V niektorých prípadoch by sa článkom 26 mohla stanoviť prednosť takýchto dohovorov pred týmto dohovorom. Existujú však niektoré štáty s jadrovými elektrárnami, ktoré nie sú stranami žiadneho dohovoru o zodpovednosti za jadrové škody⁹³. Tieto štáty by len s ťažkosťami súhlasili so súdnym konaním, kde by sa vzhľadom na dohodu o voľbe

súdu podala žaloba v inom štáte, pretože ak prevádzkovatelia jadrových elektrární využívajú výhody obmedzenej zodpovednosti podľa právnych predpisov daného štátu alebo sa ak náhrada škody vypláca z verejných prostriedkov, v danom štáte by bolo potrebné jediné kolektívne konanie podľa jeho vnútroštátneho práva na dosiahnutie jednotného riešenia, pokiaľ ide o zodpovednosť za škody a spravodlivé rozdelenie obmedzených prostriedkov medzi obeť.

65. **Osobná ujma.** V písmene j) sa vylučujú nároky na náhradu škody v prípade osobnej ujmy uplatňované fyzickými osobami alebo v ich mene. Dohody o voľbe súdu budú v takýchto prípadoch pravdepodobne zriedkavé. Diplomatičkému zasadnutiu bol prezentovaný názor, že pojem „osobná ujma“ zahŕňa nervový šok (aj keď nie je spojený s telesným zranením) – napr. v prípade, keď je osoba svedkom smrti člena rodiny –, ale nezahŕňa poníženie ani pocity krivdy – napr. z dôvodu narušovania súkromia alebo hanobenia⁹⁴.

66. **Majetková škoda.** V písmene k) sa vylučujú nároky na náhradu škody⁹⁵ na hmotnom majetku vyplývajúce z mimozmluvných záväzkov. Táto výnimka sa nevzťahuje na zmluvné nároky (v akejkoľvek situácii) ani na nároky na náhradu škody vyplývajúce zo zmluvného vzťahu. V praxi teda bude mať len obmedzený účinok.

67. **Nehnutelnosti.** V písmene l) sa vylučujú vecné práva k nehnuteľnosti a nájom v oblasti nehnuteľností. Odkaz na vecné práva by sa mal vykladať ako vzťahujúci sa len na konanie týkajúce sa vlastníctva alebo iných vecných práv v oblasti nehnuteľného majetku, nie na konanie o nehnuteľnostiach, ktorého predmetom nie sú vecné práva. Nemal by sa teda vzťahovať na konanie o škode na nehnuteľnom majetku [aj keď takéto konanie by mohlo byť vylúčené podľa písmena k)] ani na nárok na náhradu škody za porušenie zmluvy o predaji pozemkov⁹⁶.

68. Nájom v oblasti nehnuteľností je vylúčený z viacerých dôvodov. Po prvé, v niektorých krajinách je predmetom osobitných právnych predpisov určených na ochranu nájomcu. Ak sa takáto právna úprava vzťahuje na súkromné domy, nájomca by predstavoval spotrebiteľa v zmysle článku 2 ods. 1 písm. a) a zmluva by bola

⁸⁹ To platí aj pre kvázi-trestné konania podľa článkov 81 a 82 *Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva* z roku 2002.

⁹⁰ Pozri Radicati di Brozolo, L., „*Antitrust Claims: Why exclude them from the Hague Jurisdiction and Judgments Convention*“ („Žaloby o náhradu škody pre porušenie protimonopolných pravidiel: prečo majú byť vyňaté z Haagskeho dohovoru o právomoci a rozsudkoch“), *European Competition Law Review* 2004, zv. 25, č. 12, s. 780, na s. 782.

⁹¹ Pozri článok 2 ods. 3.

⁹² *Parížsky dohovor o zodpovednosti tretích strán v oblasti jadrovej energie* z roku 1960 a jeho zmena z roku 2004; *Dodatkový dohovor k Parížskemu dohovoru*, z roku 1963 a jeho zmena z roku 2004; *Viedenský dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody* z roku 1963 a jeho zmena z roku 1997; *Dohovor o doplnkových náhradách za jadrové škody* z roku 1997; *Spoločný protokol týkajúci sa uplatňovania Viedenského dohovoru a Parížskeho dohovoru* z roku 1988.

⁹³ Napríklad Kanada, Čína, Japonsko, Kórea a Spojené štáty americké.

⁹⁴ Pozri zápisnicu z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II: zápisnica č. 20, body 3 až 7, a zápisnica č. 24, body 16 až 18. Diplomatičké zasadnutie si uvedomovalo, že výraz vo francúzskom texte („*les dommages corporels et moraux y afférents*“) by sa mohol zdať užší v tom, že sa vzťahuje na nervový šok, len ak je spojený s telesným zranením. Diplomatičké zasadnutie nebolo schopné nájsť francúzsky termín, ktorý by jasnejšie vyjadroval vylúčenie v písmene j). Písmeno j) sa vzťahuje na nervový šok aj tam, kde ide o jedinu vzniknutú ujmu, bez toho, aby sa vzťahovalo aj na pocity krivdy alebo poškodenie povesti (napr. hanobenie), ako by to bolo pri použití samotného termínu „*dommages moraux*“. Preto sa požadovalo, aby bol v správe jasne uvedený zámer zasadnutia, a nie len rozšírenie vylúčenia vo francúzštine nad rámec toho, čo je vylúčené v anglickom znení.

⁹⁵ „Delikt“ je občianskoprávny pojem analogický „mimozmluvnej zodpovednosti“ v právnych systémoch zvykového práva.

⁹⁶ Skutočnosť, že súd by mal rozhodnúť o predbežnej otázke týkajúcej sa nároku na daný pozemok, by na to nemala mať vplyv: pozri článok 2 ods. 3.

vylúčená na základe tohto ustanovenia. Právne predpisy sa však môžu uplatňovať aj v iných situáciách. Po druhé, počas diskusií na diplomatickom zasadnutí vyšlo najavo, že v niektorých jurisdikciách sa niektoré typy nájmu považujú za vecné práva, a boli by preto vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru na základe prvej časti písmena l). Považovalo sa za vhodné zaobchádzať podľa dohovoru so všetkými typmi nájmu rovnakým spôsobom bez ohľadu na ich právne posúdenie podľa vnútroštátneho práva⁹⁷.

69. Z rozsahu pôsobnosti dohovoru by nemali byť vylúčené konania, ktoré sa týkajú nehnuteľného majetku len nepriamo – napr. právne spory týkajúce sa práv a povinností predávajúceho a kupujúceho na základe zmluvy o predaji podniku, aj keď táto zmluva zahŕňa záväzok previesť prenájom priestorov. Na druhej strane právne spory medzi prenajímateľom a nájomcom o podmienkach prenájmu by boli vylúčené.

70. **Právnické osoby.** V písmene m) sa vylučuje platnosť, neplatnosť alebo zánik právnických osôb a platnosť rozhodnutí ich orgánov⁹⁸. Považovalo sa za nevhodné, aby veci tohto druhu, ktoré často zahŕňajú práva tretích strán, boli vyňaté z právomoci súdov, ktoré by inak mali nad nimi právomoc, najmä preto, že táto právomoc je často výlučná.

71. **Duševné vlastníctvo.** Písmená n) a o) sa vzťahujú na duševné vlastníctvo. V oboch sa rozlišuje medzi autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom na jednej strane a všetkými ostatnými právami duševného vlastníctva na strane druhej. Tieto práva budú prediskutované samostatne.

72. **Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom.** Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom patria plne do rozsahu pôsobnosti dohovoru. To zahŕňa konania týkajúce sa platnosti alebo porušenia takýchto práv. Keďže však podľa dohovoru možno uznať alebo vykonať rozsudok len proti osobám, ktoré sú viazané dohodou o voľbe súdu, rozsudok o platnosti nemôže mať vecný účinok podľa dohovoru⁹⁹.

73. **Práva súvisiace s autorským právom.** Práva súvisiace s autorským právom sa niekedy nazývajú aj príbuzné práva. Medzi práva súvisiace s autorským právom patria napr.¹⁰⁰: práva výkonných umelcov (ako sú herci a hudobníci) k ich umeleckým výkonom, práva výrobcov zvukových záznamov (napr. magnetofónových nahrávok a CD) k ich nahrávkam a práva vysielacích organizácií k ich rozhlasovému a televíznemu vysielaniu¹⁰¹.

74. **Ostatné práva duševného vlastníctva**¹⁰². Písmená n) a o) sa vzťahujú len na práva duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom. V písmene n) sa z rozsahu pôsobnosti dohovoru vylučuje platnosť takýchto práv. V písmene o) sa vylučuje porušenie takýchto práv, hoci sa naň vzťahuje dôležitá výnimka. Tieto dve otázky budú prediskutované samostatne.

75. **Platnosť.** Z dohovoru sú vylúčené konania týkajúce sa platnosti práva duševného vlastníctva iného než je autorské právo alebo právo súvisiace s autorským právom. Konania týkajúce sa zrušenia takéhoto práva alebo jeho vyhlásenia za platné alebo neplatné sú teda mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru. V článku 2 ods. 3 sa však objasňuje, že konanie vo veci, na ktorú sa vzťahuje dohovor, nie je vylúčené len preto, že platnosť práva duševného vlastníctva sa posudzuje ako predbežná otázka. V dôsledku toho konania vo veci výkonu licenčnej zmluvy na právo duševného vlastníctva nie sú vylúčené len preto, že obžalovaný namieta neplatnosť práva ako prostriedok obhajoby. V článku 10 ods. 1 sa však ustanovuje, že rozhodnutie o platnosti predbežnej otázky nie je oprávnené na uznanie v ostatných zmluvných štátoch¹⁰³. Na druhej strane, konečné rozhodnutie¹⁰⁴ súdu v konaní podľa dohody o voľbe súdu, ktoré sa týka licenčnej zmluvy – napr. úhrady istej sumy peňazí –, môže byť uznané a vykonané podľa dohovoru¹⁰⁵.

76. **Zmluvy týkajúce sa duševného vlastníctva.** Dohovor sa vzťahuje na zmluvy, ktoré sa zaoberajú právami duševného vlastníctva, ako sú licenčné zmluvy, distribučné zmluvy, zmluvy o spoločných podnikoch, zmluvy o obchodnom zastúpení a dohody o rozvoji práv duševného vlastníctva. Konania začaté na základe takýchto zmlúv – napr. súdne spory o zaplatenie licenčných poplatkov na základe licenčnej zmluvy – patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

77. **Neplatnosť ako prostriedok obhajoby**¹⁰⁶. V rámci konania podľa zmluvy môže obžalovaný tvrdiť, že právo duševného vlastníctva je neplatné. Ak bude právo žalobcu podľa zmluvy – napr. právo na získanie úhrady licenčných poplatkov – závisieť od platnosti práva duševného vlastníctva, súd bude musieť rozhodnúť o platnosti práva duševného vlastníctva ako o predbežnej otázke, kým bude môcť rozhodnúť o hlavnej otázke. Ako bolo vysvetlené vyššie, neznamená to, že konanie už nepatrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru. V článku 10

⁹⁷ Pozri zápisnicu č. 13 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 46 až 87, najmä body 56, 76, 84 a 86.

⁹⁸ To isté slovné spojenie sa nachádza (s čisto slovnými rozdielmi) v článku 12 ods. 2 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Príslušný komentár sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 65 a 66.

⁹⁹ Vecný účinok sa niekedy nazýva aj účinok „*erga omnes*“.

¹⁰⁰ Pozri *Dohodu o obchodných aspektoch práv priemyselného vlastníctva* (TRIP) z roku 1994, časť II oddiel 1, ako aj *Zmluvu WIPO o výkonoch a zvukových záznamoch* (WPPT) z roku 1996, *Dohovor o ochrane výrobcov zvukových záznamov proti nedovolenému rozmnožovaniu ich zvukových záznamov* (Ženeva, 1971) a *Medzinárodný*

dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a vysielacích organizácií (Rím, 1961).

¹⁰¹ Pozri dohodu TRIP, článok 14.

¹⁰² Nasledujúce body tejto správy sa týkajú len práv duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom.

¹⁰³ Pozri body 194 až 196.

¹⁰⁴ Pokiaľ ide o rozlišovanie medzi „konečným rozhodnutím“ a rozhodnutiami o predbežných otázkach, pozri body 194 a 195.

¹⁰⁵ Pozri aj článok 10 ods. 3, prediskutované v bodoch 197 až 201.

¹⁰⁶ Pozri aj vyššie uvedený bod 37.

ods. 3 sa stanovujú osobitné pravidlá týkajúce sa uznania a výkonu rozsudku¹⁰⁷.

78. Vzájomný návrh na zrušenie. Namiesto namietania neplatnosti ako prostriedku obhajoby môže obžalovaný podať vzájomný návrh na zrušenie práva duševného vlastníctva. Takýto nárok by bol mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, lebo jeho predmetom by bola platnosť práva duševného vlastníctva. Skutočnosť, že bol vznesený takýto nárok, by však neznamenal, že takýto nárok na základe zmluvy by nepatril do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

79. Porušenie právnych predpisov. Konania o porušení povinnosti (v prípade práv duševného vlastníctva, ktoré nie sú autorským právom ani právami súvisiacimi s autorským právom) sú vylúčené okrem prípadov, keď sa žaloba opiera o porušenie zmluvy medzi stranami týkajúcej sa týchto práv alebo sa mohla o porušenie takejto zmluvy opierať¹⁰⁸. To znamená, že, po prvé, medzi stranami musí existovať zmluva týkajúca sa tohto práva. Táto zmluva by zvyčajne obsahovala dohodu o voľbe súdu. Po druhé, konania musia byť buď z dôvodu porušenia tejto zmluvy, alebo musí ísť o konania, ktoré, hoci sa týkajú náhrady škody, mohli byť začaté aj z dôvodu porušenia zmluvy¹⁰⁹.

80. Príklad. Najlepším príkladom je licenčná zmluva. Predpokladajme, že v licenčnej zmluve sa nadobúdateľovi licencie umožňuje využívať právo duševného vlastníctva konkrétnymi spôsobmi, ale nie inými. Ak využije právo duševného vlastníctva spôsobom, ktorý sa v zmluve zakazuje, dopustí sa porušenia zmluvy. Ak ho poskytovateľ licencie zažaluje za porušenie zmluvy, konanie bude patriť do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Ak však poskytovateľ licencie uprednostní žalobu o náhradu škody, konanie bude takisto patriť do rozsahu pôsobnosti dohovoru: žaloba by sa mohla opierať o porušenie zmluvy.

81. Toto pravidlo je dôležité z viacerých dôvodov. V niektorých krajinách sú strany povinné len predložiť fakty: je vecou súdu, aby určil príslušnú právnu kvalifikáciu. To, či súd rozhodne, že ide o porušenie zmluvy alebo o náhradu škody, môže závisieť od toho, ktorú z týchto možností možno jednoduchšie zistiť. V iných krajinách strany samé rozhodnú, či sa žaloba bude opierať o porušenie zmluvy alebo o náhradu škody. Na

výber jednej alebo druhej možnosti môžu mať opodstatnené dôvody (napr. možnosť získať vyššiu náhradu škody). Nemalo by závisieť od týchto náhodných úvah, či daná vec patrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru.

82. Verejné registre. V písmene p) sa vylučuje platnosť zápisov do verejných registrov¹¹⁰. Niektorí to nemusia považovať za občiansku alebo obchodnú vec. Keďže však v niektorých medzinárodných právnych nástrojoch¹¹¹ sa stanovuje výlučná právomoc nad konaniami, ktorých predmetom je platnosť takýchto zápisov, považovalo sa za lepšie výslovne ich vylúčiť, aby sa predišlo akýmkoľvek pochybnostiam.

83. Poistenie. Poistné zmluvy (alebo zmluvy o zaistení) nie sú mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru len preto, že sa týkajú jednej z vecí uvedených v odseku 2. Skutočnosť, že kryté riziko je mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, neznamená, že poistná zmluva nepatrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru. To znamená, že poistenie nákladu prepravovaného po mori nie je vylúčené podľa článku 2 ods. 2 písm. f) a poistenie zodpovednosti za jadrové škody nie je vylúčené podľa článku 2 ods. 2 písm. i). Toto jasne vyplýva z článku 17¹¹².

84. Rozhodcovské konanie. V odseku 4 sa vylučuje rozhodcovské konanie a s ním súvisiace konania¹¹³. Toto vylúčenie si vyžaduje široký výklad a vzťahuje sa na akékoľvek konanie, v ktorom súd poskytuje pomoc pri rozhodcovskom procese – napr. rozhodnutím o tom, či je rozhodcovská zmluva platná alebo nie, nariadením stranám, aby pristúpili k rozhodcovskému konaniu alebo ho prerušili, zrušením, zmenou, uznaním alebo výkonom rozhodcovských rozhodnutí, vymenovaním alebo odvolaním rozhodcov, stanovením miesta rozhodcovského konania alebo predĺžením lehoty na prijatie rozhodcovských rozhodnutí. Cieľom tohto ustanovenia je zabezpečiť, aby tento dohovor nebol v rozpore s existujúcimi právnymi nástrojmi rozhodcovského konania¹¹⁴.

85. Štátna správa. V článku 2 ods. 5 sa stanovuje, že konania nie sú vylúčené z rozsahu pôsobnosti dohovoru iba na základe skutočnosti, že štát vrátane vlády, vládnej agentúry alebo akejkoľvek osoby konajúcej v mene štátu je účastníkom konania¹¹⁵. Konania však budú mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, ak vyplývajú z dohody o voľbe súdu

¹⁰⁷ Pozri body 197 a nasl.

¹⁰⁸ Konania o porušení povinnosti v zmysle článku 2 ods. 2 písm. o) zahŕňajú konania týkajúce sa náhrady škody za konanie, ktoré sa uskutočnilo medzi uverejnením prihlášky a uverejnením zápisu práva duševného vlastníctva, ďalej žaloby podané na určenie, že nedochádza k porušeniu práv, ako aj žaloby podané s cieľom stanoviť alebo potvrdiť prednostné právo používateľa používať vynález. Pozri zápisnicu č. 7 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 39 a 40.

¹⁰⁹ Jedinými situáciami, v ktorých sa v písmene o) vylučuje vec, ktorá by inak patrila do rozsahu pôsobnosti dohovoru, sú situácie, v ktorých sa dohoda o voľbe súdu vzťahuje na porušenie povinnosti, ktoré nepredstavuje porušenie zmluvy, v ktorej je táto povinnosť obsiahnutá, alebo akejkoľvek inej zmluvy medzi stranami, alebo ak strany uzavreli dohodu o voľbe súdu, ktorá sa týka porušenia povinnosti, ktoré už vzniklo a ktoré nesúviselo so žiadnou zmluvou medzi týmito stranami. Takéto dohody budú zriedkavé.

¹¹⁰ To isté slovné spojenie sa nachádza (s čisto slovnými rozdielmi) v článku 12 ods. 3 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Príslušný komentár sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 66.

¹¹¹ Napríklad článok 22 ods. 3 nariadenia Brusel I.

¹¹² Pozri body 221 až 227.

¹¹³ Rovnaké ustanovenie sa nachádza v článku 1 ods. 2 písm. g) predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Príslušná pasáž sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 35.

¹¹⁴ Pre diskusiu o vzťahu medzi niektorými zmluvami, ktorými sa riadi rozhodcovské konanie, a *Dohovorom o dohodách o voľbe súdu* pozri: Schulz, A., „*The Future Hague Convention on Exclusive Choice of Court Agreements and Arbitration*“ („Budúci Haagsky dohovor o dohodách o výlučnej právomoci súdu a rozhodcovskom konaní“), prípravný dokument č. 32 z júna 2005 do pozornosti dvadsiatemu zasadnutiu, ktoré sa konalo v júni 2005.

¹¹⁵ Toto ustanovenie je prevzaté (len so slovnými rozdielmi) z článku 1 ods. 3 predbežného návrhu dohovoru z roku

uzatvorenej vo veci, ktorá nie je občianska ani obchodná¹¹⁶. Orgán verejnej moci je preto oprávnený využívať výhody dohovoru a preberá jeho bremeno, keď sa zúčastňuje na obchodných transakciách, ale nie pri výkone svojich výsostných práv¹¹⁷. Vo všeobecnosti možno povedať, že ak orgán verejnej moci robí niečo, čo by mohol robiť bežný občan, pravdepodobne pôjde o občiansku alebo obchodnú vec. Na druhej strane, ak vykonáva vládne právomoci, ktoré nie sú priznané bežným občanom, vec pravdepodobne nebude občianska ani obchodná.

86. Na objasnenie možno uviesť dva príklady. Vládný útvar (ministerstvo) vyhlási výzvu na predloženie ponúk na dodávku papiera na tlač dokumentov a zmluva (ktorá zahŕňa dohodu o voľbe súdu) je zadaná zahraničnej spoločnosti. Konanie podľa tejto zmluvy bude takmer určite patriť do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Na druhej strane, ak cudzinec pri vstupe do krajiny podpíše zmluvu (obsahujúcu dohodu o voľbe súdu), na základe ktorej súhlasí, že uhradí akékoľvek pokuty (trestnoprávne sankcie), ktoré mu môžu vzniknúť v dôsledku jeho činnosti v danej krajine, konanie podľa tejto zmluvy by takmer určite nepatrilo do rozsahu pôsobnosti dohovoru¹¹⁸.

87. **Imunita štátov.** V článku 2 ods. 6 sa stanovuje, že nič v dohovore nemá vplyv na výsady a imunitu štátov ani medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o ne samé alebo o ich majetok¹¹⁹. Dôvod vloženia tohto ustanovenia do dohovoru bol, že niektorí zástupcovia sa domnievajú, že článok 2 ods. 5 by mohol byť nesprávne interpretovaný ako ovplyvňujúci tieto veci. Cieľom článku 2 ods. 6 bolo objasniť, že to tak nie je¹²⁰.

88. **Procesné právo.** Nebolo zámerom, aby dohovor mal vplyv na procesné právo zmluvných štátov, okrem prípadov, kde sa to výslovne stanovuje. Okrem týchto oblastí sa vnútorné procesné právo uplatňuje ako predtým, dokonca aj v konaniach podľa dohovoru¹²¹. V nasledujúcich bodoch sú uvedené príklady, ktoré však zďaleka nie sú vyčerpávajúce.

89. V dohovore sa nevyžaduje, aby zmluvný štát priznal opravný prostriedok, ktorý nie je dostupný podľa jeho práva, aj keď je vyzvaný vykonať zahraničný rozsudok, v ktorom bol takýto opravný prostriedok priznaný. Zmluvné štáty nemusia vytvárať nové druhy opravných prostriedkov na účely dohovoru. Mali by však uplatňovať opatrenia na presadzovanie dostupné podľa ich vnútroštátneho práva na čo najúčinnnejšie vykonanie zahraničného rozsudku.

90. Lehoty, v rámci ktorých musí byť začaté konanie alebo sa musia prijať iné opatrenia podľa vnútroštátneho

práva, zostávajú dohovorom nedotknuté. Konanie na základe dohody o voľbe súdu alebo konanie vo veci výkonu rozsudku podľa takejto dohody sa musia začať v lehotách stanovených podľa vnútroštátneho práva. To platí, či už sú tieto lehoty posudzované ako vecné otázky alebo procesné otázky.

91. Vnútroštátne pravidlá týkajúce sa právnej spôsobilosti začať alebo obhajovať súdne konanie nie sú dohovorom ovplyvnené. Preto ak podľa právnych predpisov dožiadaného štátu subjekt bez právnej subjektivity nie je právne spôsobilý zapojiť sa do súdneho sporu, nemôže začať konanie podľa dohovoru na výkon rozsudku, aj keď sa súd, ktorý vydal rozsudok, domnieva, že by takéto konanie mohol začať.

92. Vnútroštátne právo rozhodne, či existujú odvolania a podobné nápravné opatrenia a za akých okolností. Príklady zahŕňajú: odvolania na súd vyššej inštancie v tom istom štáte, odkazy na Súdny dvor Európskych spoločenstiev, aby vyložil ustanovenia práva Spoločenstva vrátane dohovorov, ktorých je Spoločenstvo zmluvnou stranou, odkazy na špeciálny súd, aby rozhodol o ústavných veciach, a odkazy na patentový úrad alebo iný orgán, aby rozhodol o platnosti patentu. Vnútroštátne pravidlá dokazovania sa uplatňujú aj na preukázanie existencie dohody o voľbe súdu a preukázanie, či boli splnené požiadavky dohovoru týkajúce sa formy.

Článok 3 *Dohody o výlučnej právomoci súdu*

93. **Vymedzenie: päť požiadaviek.** Pokiaľ štát nevydal iné vyhlásenie podľa článku 22¹²², dohovor sa vzťahuje len na dohody o výlučnej právomoci súdu. Vymedzenie takejto dohody sa uvádza v článku 3 písm. a). Toto vymedzenie obsahuje tieto požiadavky: po prvé, musí existovať dohoda medzi dvomi alebo viacerými stranami, po druhé, musia byť splnené formálne náležitosti podľa písmena c), po tretie, dohodou sa musia určiť súdy jedného štátu alebo jeden alebo viac konkrétnych súdov v jednom štáte s dôsledkom vylúčenia všetkých ostatných súdov, po štvrté, určený súd alebo súdy musia byť v zmluvnom štáte, a napokon, toto určenie musí byť na účely rozhodovania sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom¹²³.

94. **Prvá požiadavka.** Dohoda o voľbe súdu nemôže byť stanovená jednostranne: musí existovať zhoda. O tom, či existuje súhlas, sa bežne rozhoduje podľa právnych predpisov štátu zvoleného súdu vrátane jeho pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva¹²⁴, aj keď

1999. Príslušný komentár sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 35 a 36.

¹¹⁶ Pozri článok 1 ods. 1 a diskusiu v bode 49.

¹¹⁷ Pozri zápisnicu č. 15 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, bod 58.

¹¹⁸ Pri zvažovaní takýchto otázok treba pripomenúť, že tak, ako je použitý v dohovore, je pojem „občianske alebo obchodné veci“ autonómny a jeho význam nezávisí od vnútroštátneho práva ani od iných dohovorov.

¹¹⁹ Toto ustanovenie je prevzaté z článku 1 ods. 4 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Príslušný komentár sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 36.

¹²⁰ Tamtiež.

¹²¹ Pokiaľ ide o uznanie a výkon rozsudku, v článku 14 sa jasne stanovuje, že postup pre uznanie a výkon rozsudku sa riadi právnymi predpismi dožiadaného štátu.

¹²² V článku 22 sa umožňuje, aby štát formou vyhlásenia rozšíril na recipročnom základe uplatňovanie kapitoly o uznávaní a výkone rozsudkov na rozsudky vydané súdom, ktorý bol určený v dohode o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter. Pozri body 240 a nasl.

¹²³ Dohoda o voľbe súdu musí byť samozrejme platná a uplatniteľná v príslušnom čase. Ak už nie je platná, – napr. preto, lebo strany sa dohodli na jej ukončení, – potom už nepredstavuje dohodu o voľbe súdu na účely dohovoru.

¹²⁴ Článok 5 ods. 1, článok 6 písm. a) a článok 9 písm. a).

v niektorých prípadoch sa právna spôsobilosť určuje aj inými právnymi systémami¹²⁵.

95. Dohovor ako celok však začne fungovať len v prípade, že existuje dohoda o voľbe súdu, čo predpokladá, že existujú základné vecné požiadavky súhlasu. Ak podľa akýchkoľvek bežných štandardov tieto požiadavky neexistujú, súd by bol oprávnený predpokladať, že dohovor sa neuplatňuje, bez toho, aby vzal do úvahy cudzí právny poriadok.

96. Ďalej uvádzame príklad¹²⁶. Subjekt X, osoba s bydliskom v Paname, zašle subjektu Y, osobe s bydliskom v Mexiku, nevyžiadaný e-mail s ponukou za podmienok, ktoré sú pre subjekt Y krajne nevýhodné. Táto ponuka obsahuje doložku o voľbe súdu v prospech súdov Ruritánie (fiktívneho štátu) a na záver sa v nej uvádza: „Ak na túto ponuku nebudete reagovať do siedmich dní, bude sa to považovať za Váš súhlas s jej prijatím.“ Softvér na odstraňovanie nevyžiadanej pošty e-mail odstráni a subjekt Y si ho neprečíta. Po siedmich dňoch subjekt X tvrdí, že existuje zmluva s dohodou o voľbe súdu, a začne konanie na súdoch Ruritánie. Ak by sa, na rozdiel od právnych predpisov každého iného štátu na svete, podľa právnych predpisov Ruritánie zmluva považovala za existujúcu a „dohoda“ o voľbe súdu za platnú, ostatné štáty vrátane Mexika by napriek tomu boli oprávnené považovať takúto dohodu o voľbe súdu za neexistujúcu.

97. Pod podmienkou, že pôvodné zmluvné strany súhlasia s dohodou o voľbe súdu, táto dohoda môže zaväzovať tretie strany, ktoré nevyjadrili svoj výslovný súhlas s touto dohodou, ak ich postoj k začatiu konania závisí od ich prevzatia práv a povinností jednej z pôvodných zmluvných strán. Či ide o tento prípad bude závisieť od vnútroštátneho práva¹²⁷.

98. **Druhá požiadavka.** Táto požiadavka sa týka formy dohody o voľbe súdu. Príslušné pravidlá sú ustanovené v písmene c) a hovorí sa o nich ďalej.

99. **Tretia požiadavka.** Podľa tejto požiadavky musí ísť o výlučnú voľbu: v dohode o voľbe súdu sa musia určiť¹²⁸ súdy jedného štátu alebo jeden alebo viac konkrétnych súdov v jednom štáte ako súdy, ktoré majú *výlučnú* právomoc. Táto otázka bude prediskutovaná v súvislosti s písmenom b), podľa ktorého dohoda o voľbe súdu sa považuje za výlučnú, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak¹²⁹.

100. **Štvrtá požiadavka.** Dohovor sa vzťahuje len na dohody o voľbe súdu v prospech súdov zmluvného štátu: na dohody, ktorými sa určujú súdy (alebo jeden, resp. viac

konkrétnych súdov) štátu, ktorý nie je zmluvným štátom, sa dohovor nevzťahuje. Predpokladajme napríklad¹³⁰, že medzi osobou s bydliskom v Peru a osobou s bydliskom vo Venezuele je uzatvorená dohoda o voľbe súdu, ktorou sa určujú súdy štátu X, ktorý nie je zmluvným štátom. Ak Peruáнец žaluje Venezuelčana vo Venezuele, venezuelský súd nebude povinný uplatňovať článok 6 (podľa ktorého sa od neho môže vyžadovať, aby konanie prerušil alebo zastavil)¹³¹. Ak sa začne konanie pred zvoleným súdom v štáte X, súdy v Peru alebo vo Venezuele nebudú podľa dohovoru povinné uznať výsledný rozsudok¹³².

101. **Piata požiadavka.** Podľa tejto požiadavky určenie musí byť na účely rozhodovania sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom. Tým sa vysvetľuje, že dohodu o voľbe súdu možno obmedziť na spory, ktoré už vznikli, alebo ju možno do takýchto sporov zahrnúť. Môže sa vzťahovať aj na budúce spory za predpokladu, že súvisia s konkrétnym právnym vzťahom. Dohoda o voľbe súdu sa neobmedzuje na žaloby, ktoré sa opierajú o porušenie zmluvy, ale mohla by napríklad zahŕňať žaloby, ktoré sa opierajú o náhradu škody vyplývajúcu z konkrétného vzťahu. Preto by sa doložka o voľbe súdu v partnerskej dohode mohla vzťahovať na žaloby o náhradu škody medzi partnermi týkajúcej sa partnerstva. To, či by to tak bolo v akejkolvek konkrétnej veci, by záviselo od podmienok takejto dohody.

102. **Dohody považované za výlučné.** V článku 3 písm. b) sa ustanovuje dôležité pravidlo [naznačené v tretej požiadavke v písmene a)], podľa ktorého sa bude dohoda o právomoci súdu, ktorou sa určujú súdy jedného zmluvného štátu alebo jeden, resp. viac konkrétnych súdov v jednom zmluvnom štáte, považovať za výlučnú, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak¹³³.

103. Prvým prvkom je, že v dohode o voľbe súdu sa môžu uviesť buď súdy zmluvného štátu vo všeobecnosti, alebo jeden, resp. viac konkrétnych súdov v jednom zmluvnom štáte. Dohoda, ktorou sa určujú „súdy Francúzska“, sa tak považuje za výlučnú na účely dohovoru, hoci sa v nej neuvádza, na ktorom súde vo Francúzsku bude prebiehať konanie, a hoci sa v nej výslovne nevylučuje právomoc súdov iných štátov. V takom prípade bude francúzske právo oprávnené rozhodnúť, na ktorom súde, resp. súdoch možno podať žalobu¹³⁴. Pod podmienkou dodržania tohto pravidla si žalobca môže zvoliť ktorýkoľvek súd vo Francúzsku.

104. Dohoda, v ktorej sa uvádza konkrétny súd vo Francúzsku – napr. obchodný súd v Paríži –, by takisto bola

¹²⁵ V článku 6 písm. b) sa nachádza odkaz na právne predpisy štátu konajúceho súdu a v článku 9 písm. b) odkaz na právne predpisy dožiadaného štátu. Právna spôsobilosť je preto predmetom dvoch zákonov: pozri bod 150.

¹²⁶ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

¹²⁷ Pozri zápisnicu č. 2 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, ods. 2 až 10. Pozri bod 142.

¹²⁸ Len obhajoba vo veci samej bez toho, aby sa namietať nedostatok právomoci, by sama osebe neposkytla súdu právomoc podľa dohovoru, pretože by to neznamenal *určenie* tohto súdu v zmysle článku 3.

¹²⁹ Pozri body 102 až 104.

¹³⁰ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

¹³¹ Môže však prerušiť alebo zastaviť konanie podľa vnútroštátneho práva.

¹³² Môžu to však urobiť na základe vnútroštátneho práva.

¹³³ Pokiaľ ide o zrejme prvý odkaz na dohovor v akejkolvek rozhodnutej veci, pozri *The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited/Yusuf Suveike*, 392 F. Supp. 2d 489 (EDNY 2005).

¹³⁴ Pozri článok 5 ods. 3 písm. b).

výlučná¹³⁵. To isté platí o dohode, ktorou sa určujú dva alebo viac konkrétnych súdov v tom istom zmluvnom štáte – napr. „bud' obchodný súd v Paríži, alebo obchodný súd v Lyone“. Toto by takisto bola dohoda o výlučnej právomoci súdu. Dohoda, v ktorej sa uvádza, že subjekt A môže podať žalobu na subjekt B len na obchodnom súde v Paríži, a že subjekt B môže podať žalobu na subjekt A len na obchodnom súde v Lyone, by takisto bola dohodou o výlučnej právomoci súdu podľa dohovoru, pretože sa v nej vylučujú súdy všetkých ostatných štátov. Táto dohoda by sa však nepovažovala za výlučnú podľa dohovoru, ak by predmetné dva súdy boli v rozličných štátoch.

105. **Asymetrické dohody.** Niekedy je dohoda o voľbe súdu vypracovaná tak, aby bola výlučná, pokiaľ ide o konanie začaté jednou stranou, ale nie pokiaľ ide o konanie začaté druhou stranou. Týmto spôsobom sú často vypracované dohody o medzinárodných pôžičkách. Doložka o voľbe súdu v takejto dohode môže obsahovať toto ustanovenie: „Konanie zo strany dlžníka voči veriteľovi možno podať len na súdoch štátu X; konanie zo strany veriteľa voči dlžníkovi možno podať na súdoch štátu X alebo na súdoch akéhokoľvek iného štátu, ktoré sú príslušné podľa jeho právnych predpisov.“

106. Na diplomatickom zasadnutí sa dohodlo, že dohoda, na ktorú sa má vzťahovať dohovor, musí byť výlučná bez ohľadu na stranu, ktorá podala návrh na začatie konania. Takže dohody uvedené v predchádzajúcom odseku nie sú dohodami o výlučnej právomoci súdu na účely dohovoru¹³⁶. Na tieto dohody sa však môžu vzťahovať pravidlá dohovoru o uznávaní a výkone rozsudkov, ak príslušné štáty vydali vyhlásenia podľa článku 22¹³⁷.

107. **Význam pojmu „štát“ v prípade nezjednoteného právneho systému.** Slovo „štát“ môže mať rozličné významy vo vzťahu k zmluvnému štátu, v ktorom sa uplatňujú dva alebo viaceré právne systémy v rôznych územných celkoch vo veciach, na ktoré sa uplatňuje dohovor – napr. Kanadu, Čínu, Spojené kráľovstvo alebo Spojené štáty. Podľa článku 25 môže odkazovať, podľa konkrétnych okolností, buď na štát ako celok – napr. Kanada, Čína, Veľká Británia alebo Spojené štáty –, alebo územný celok v rámci tohto štátu – napr. Ontario, Hongkong, Škótsko alebo New Jersey. V dôsledku toho obidve doložky, doložka, ktorou sa určujú „súdy Spojených štátov“, aj doložka, ktorou sa určujú „súdy New Jersey“, sú dohodami o výlučnej právomoci súdu podľa dohovoru¹³⁸.

108. **Príklady dohôd, ktoré majú výlučný charakter.** V článku 3 písm. b) sa uvádza, že dohoda o právomoci súdu, ktorou sa určujú súdy jedného zmluvného štátu alebo jeden, resp. viac konkrétnych súdov v jednom zmluvnom štáte, sa považuje za výlučnú, pokiaľ sa strany výslovne nedohodli inak. V dôsledku toho sa za dohody o výlučnej právomoci súdu musia považovať zmluvy obsahujúce tieto doložky¹³⁹:

- „Súdy štátu X majú právomoc prejednať spory na základe tejto zmluvy.“
- „Návrh na začatie konania podľa tejto zmluvy sa podáva na súdoch štátu X.“

109. **Príklady dohôd, ktoré nemajú výlučný charakter.** Ďalej sú uvedené dohody, ktoré nemajú výlučný charakter¹⁴⁰:

- „Súdy štátu X majú právomoc, ktorá nemá výlučný charakter, prejednať spory na základe tejto zmluvy.“
- „Návrh na začatie konania podľa tejto zmluvy možno podať na súdoch štátu X, to však nevylučuje konanie pred súdmi ktoréhokoľvek iného štátu, ktoré sú príslušné podľa jeho právnych predpisov.“
- „Návrh na začatie konania podľa tejto zmluvy možno podať na súde A v štáte X alebo na súde B v štáte Y, s vylúčením všetkých ostatných súdov.“
- „Konanie proti subjektu A možno začať výlučne v mieste bydliska subjektu A v štáte A; konanie proti subjektu B možno začať výlučne v mieste bydliska subjektu B v štáte B.“

110. **Formálne náležitosti.** Formálne náležitosti sa upravujú v písmene c). Podľa dohovoru sú formálne požiadavky nutné a zároveň dostatočné: dohovor sa nevzťahuje na dohodu o voľbe súdu, ak tieto požiadavky nespĺňa¹⁴¹, ak ich však spĺňa, žiadne ďalšie požiadavky formálnej povahy nemôžu byť uložené podľa vnútroštátneho práva. Tak napríklad súd zmluvného štátu nemôže odmietnuť uplatniť dohodu o voľbe súdu z dôvodu, že:

¹³⁵ Problémy, ktoré vzniknú v prípade, že zvolený súd nemôže prejednať vec podľa vnútroštátneho práva, sú opísané ďalej: pozri body 135 a nasl.

¹³⁶ Pozri zápisnicu č. 3 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 2 až 11.

¹³⁷ Pozri body 240 a nasl. Príklady iných dohôd, ktoré by neboli výlučné na účely dohovoru, pozri v bode 109.

¹³⁸ Doložka, ktorou sa určujú „štátne súdy štátu New Jersey alebo federálne súdy so sídlom v tomto štáte“, by takisto bola dohodou o výlučnej právomoci súdu.

¹³⁹ Tento zoznam nie je vyčerpávajúci. Pokiaľ ide o príklady dohôd, ktoré nemajú výlučný charakter, pozri bod 104 (posledná veta) a body 105, 106 a 109.

¹⁴⁰ Tento zoznam nie je vyčerpávajúci.

¹⁴¹ V niektorých zmluvných štátoch možno zákonom stanoviť menej prísne formálne náležitosti pre dohody o voľbe súdu. Dokonca je možné nestanoviť žiadne formálne náležitosti. Dohovor nebráni súdu v takomto štáte potvrdiť platnosť dohôd o voľbe súdu, ktoré sú platné podľa jeho právnych predpisov, aj keď nespĺňajú požiadavky uvedené v článku 3 písm. c). Napríklad ak je dohoda o voľbe súdu platná podľa vnútroštátneho práva zvoleného súdu, tento súd môže konať vo veci aj v prípade, že formálne náležitosti podľa článku 3 písm. c) nie sú splnené. Od súdov ostatných zmluvných štátov by sa však podľa článku 6 dohovoru nevyžadovalo, aby sa zdržali konania vo veci, na ktorú sa vzťahuje takáto dohoda o voľbe súdu, ani by neboli povinné podľa článku 8 dohovoru uznať a vykonať rozsudok.

- je napísaná v cudzom jazyku¹⁴²,
- nie je napísaná osobitným tučným písmom,
- je napísaná malým písmom alebo
- nie je podpísaná stranami oddelene od hlavnej dohody¹⁴³.

111. V písme c) sa stanovuje, že dohoda o výlučnej právomoci súdu sa musí uzatvoriť alebo zdokumentovať buď i) „písomne“, alebo ii) „akýmkoľvek inými komunikačnými prostriedkami, ktoré uchovávajú informácie spôsobom, ktorý umožňuje ich preukázanie v budúcnosti“.

112. Ak je dohoda písomná, jej formálna platnosť nezávisí od jej podpisania, hoci chýbajúci podpis by mohol sťažiť preukázanie existencie takejto dohody. Iné možné formy sú určené pre elektronické prostriedky prenosu údajov alebo ich ukladania. To zahŕňa všetky bežné možnosti pod podmienkou, že tieto údaje bude možné vyhľadať, aby mohli byť uvedené a pochopené v budúcnosti. To zahŕňa napr. e-mail a fax¹⁴⁴.

113. Dohoda musí byť uzatvorená buď v jednej, alebo v druhej z týchto foriem, alebo v nich musí byť zdokumentovaná. Konferencia odmietla výraz „doložená v písomnej forme“ (angl. „evidenced in writing“) v prospech výrazu „písomne zdokumentovaná“ (angl. „documented in writing“) z dôvodu, že výraz „doložená v písomnej forme“ by mohol vyvolať dojem, že článkom 3 písm. c) sa stanovuje pravidlo dokazovania. Súbežne s tým konferencia odmietla výraz „confirmé par écrit“ vo francúzskom znení v prospech výrazu „documenté par écrit“ z dôvodu, že výraz „confirmé par écrit“ by mohol vyvolať dojem, že pravidlom sa odkazuje na prvok zámeru.

114. V prípade, že dohoda bola ústna a jedna strana ju vyhotovila v písomnej forme, nezáleží na tom, či to bola strana, ktorá mala z dohody prospech – napr. preto, že zvolený súd bol v jej štáte. V každom prípade však musí existovať súhlas oboch strán s pôvodnou ústnou dohodou.

115. V článku 3 písm. d) sa stanovuje, že dohoda o výlučnej právomoci súdu, ktorá je súčasťou zmluvy, sa musí považovať za dohodu nezávislú od ostatných podmienok zmluvy. V súlade s tým platnosť dohody o výlučnej právomoci súdu nemožno napadnúť len z dôvodu, že zmluva, ktorej je súčasťou, je neplatná: platnosť dohody o voľbe súdu musí byť určená nezávisle, podľa kritérií stanovených v dohovore¹⁴⁵. Určený súd tak môže rozhodnúť o neplatnosti zmluvy bez toho, aby

vyhlásil za neplatnú dohodu o voľbe súdu. Na druhej strane je samozrejme možné aj to, aby sa dôvody, pre ktoré je zmluva neplatná, uplatňovali rovnako aj na dohodu o voľbe súdu: to všetko závisí od okolností a platných právnych predpisov.

Článok 4 Ďalšie vymedzenie pojmov

116. **„Rozsudok“.** Článok 4 obsahuje vymedzenie ďalších dvoch pojmov. Prvým je pojem „rozsudok“ vymedzený v článku 4 ods. 1. Tento pojem je široko vymedzený tak, aby sa vzťahoval na akékoľvek rozhodnutie vo veci samej, bez ohľadu na jeho názov, vrátane rozsudku za neúčasti odporcu¹⁴⁶. Nezahŕňa procedurálne rozhodnutia, ale vzťahuje sa na príkaz na úhradu trov alebo výdavkov (aj keď ho vydá súdny úradník, nie sudca) za predpokladu, že súvisí s rozsudkom, ktorý môže byť uznaný alebo vykonaný podľa dohovoru. Nevzťahuje sa na rozhodnutie nariadiť predbežné opatrenie (predbežné a ochranné opatrenia), nakoľko nejde o rozhodnutie vo veci samej¹⁴⁷.

117. **„Sídlo“.** V článku 4 ods. 2 je vymedzené „sídlo“ so zreteľom na právnickú osobu alebo inú osobu než fyzickú. Toto vymedzenie je určené najmä na uplatňovanie na právnické osoby a bude vysvetlené na tomto základe¹⁴⁸.

118. Pojem „sídlo“ zohráva úlohu v článku 1 ods. 2 (vymedzenie „medzinárodnej“ veci na účely právomoci), v článku 20 (určité výnimky z uznania a výkonu rozsudku) a v článku 26 (vzťah k iným medzinárodným právnym nástrojom). Mohol by zohrávať úlohu aj podľa článku 19.

119. Problém, ktorý muselo riešiť diplomatické zasadnutie pri vymedzení sídla iných osôb než fyzické osoby, bolo zosúladiť rozličné koncepcie krajín, ktoré uplatňujú zvykové právo, a krajín, ktoré uplatňujú občianske právo, ako aj rozličné koncepcie v rámci krajín, ktoré uplatňujú občianske právo¹⁴⁹.

120. Vo zvykovom práve sa právne predpisy platné v mieste zápisu do obchodného registra tradične považujú za dôležité pri rozhodovaní o otázkach týkajúcich sa vnútorných vecí právnickej osoby¹⁵⁰. Právnická osoba vzniká na základe právneho systému, ktorý jej dodáva právnu subjektivitu. Na účely určenia právomoci sú však dôležité aj hlavné miesto podnikania právnickej osoby a miesto jej ústredného riaditeľstva¹⁵¹. Ústredné riaditeľstvo je správnym centrom právnickej osoby, miestom, kde sa prijímajú najdôležitejšie rozhodnutia. Hlavné miesto podnikania je centrom jej hospodárskej

¹⁴² Za predpokladu, že stále existuje súhlas.

¹⁴³ V niektorých právnych systémoch to môžu byť požiadavky vnútroštátneho práva.

¹⁴⁴ Znenie tohto ustanovenia bolo inšpirované článkom 6 ods. 1 vzorových právnych predpisov komisie UNCITRAL pre elektronický obchod z roku 1996.

¹⁴⁵ Pozri článok 5 ods. 1 článku 6 a 9.

¹⁴⁶ Vzťahoval by sa na rozhodnutie patentového úradu, ktorý vykonáva kvázi súdne funkcie.

¹⁴⁷ Pokiaľ ide o predbežné opatrenie, pozri článok 7.

¹⁴⁸ Štát alebo orgán verejnej moci štátu by mal sídlo len na území daného štátu.

¹⁴⁹ Pre porovnávaciu diskusiu o týchto veciach pozri Rammeloo, S., *Corporations in Private International Law*

(Právnické osoby v medzinárodnom práve súkromnom), Oxford University Press 2001, kapitoly 4 a 5.

¹⁵⁰ V prípade Anglicka pozri Dicey, A., Morris, J. a Collins, L., *The Conflict of Laws* (Kolízia právnych poriadkov), 14. vydanie, L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, Londýn 2006, pravidlá 160 ods. 1 a 161 (s. 1335 až 1344); v prípade Spojených štátov amerických pozri *First National City Bank/Banco Para El Comercio Exterior de Cuba*, 462 U.S. 611, 621; 103 S. Ct. 2591; 77 L. Ed. 2d 46 (1983).

¹⁵¹ V prípade anglického práva pozri Dicey, A., Morris, J. a Collins, L., *The Conflict of Laws* (Kolízia právnych poriadkov), 14. vydanie, L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, Londýn 2006, pravidlo 160 ods. 2 (s. 1336).

činnosti. Hoci zvyčajne sa tieto dve zložky nachádzajú na tom istom mieste, mohli by sa nachádzať aj na rozličných miestach. Napríklad ťažobná spoločnosť so sídlom v Londýne (ústredie riadenia) by mohla vykonávať svoje ťažobné činnosti v Namíbii (hlavné miesto podnikania). Keďže vo zvykovom práve sú dôležité všetky tri pojmy, v dohovore sa stanovuje, že právnická osoba má sídlo na všetkých troch miestach.

121. Hoci niektoré systémy občianskeho práva berú do úvahy aj právne predpisy platné v mieste zápisu do obchodného registra ako osobné právo spoločnosti¹⁵², prevládajúci názor podporuje právne predpisy „sídla právnickej osoby“ (*siège social*). Miesto sídla právnickej osoby sa považuje aj za domicil právnickej osoby. Existujú však dva názory na spôsob určenia sídla právnickej osoby. Podľa prvého názoru sa nahliadne do právneho dokumentu, na základe ktorého bola právnická osoba ustanovená (*stanovy* právnickej osoby). V tomto dokumente bude uvedené, kde sa nachádza sídlo právnickej osoby. Sídlo právnickej osoby určené týmto spôsobom sa nazýva *siège statutaire*.

122. *Siège statutaire* však nemusí byť skutočným sídlom právnickej osoby. Podľa druhého názoru by sa malo brať do úvahy miesto, kde má daná spoločnosť v skutočnosti svoje ústredie riadenia, ktoré sa niekedy nazýva *siège réel*. To zodpovedá pojmu „miesto ústredia riadenia“, ktorý sa používa vo zvykovom práve.

123. Aby boli pokryté všetky uhly pohľadu, bolo teda nutné zahrnúť pojem *siège statutaire*, ktorý sa do angličtiny prekladá ako „statutory seat“ („registrované sídlo“). Tento pojem sa však nevzťahuje na sídlo právnickej osoby, ako sa stanovuje v niektorých zákonoch (právnych predpisoch)¹⁵³, ale ako sa stanovuje v *stanovách*, t. j. v dokumente, ktorý obsahuje zakladateľský akt spoločnosti – napr. stanovы akciovej spoločnosti. Vo zvykovom práve je najbližším ekvivalentom „sídlo“ spoločnosti¹⁵⁴. V praxi štát, v ktorom má právnická osoba registrované sídlo, bude takmer vždy štát, podľa ktorého právnych predpisov bola zaregistrovaná alebo vytvorená, kým štát, v ktorom má ústredie riadenia, bude obvykle štát, v ktorom má hlavné miesto podnikania. Na druhej strane nie je nezvyčajná situácia, keď spoločnosť je zaregistrovaná v jednom štáte – napr. v Paname –

a ústredie riadenia a hlavné miesto podnikania má v inom štáte.

Článok 5 Právomoc zvoleného súdu

124. Článok 5 je jedným z „kľúčových ustanovení“ dohovoru. Dohoda o voľbe súdu by nemala význam, ak by zvolený súd nekonal vo veci v prípade, že bolo pred ním začaté konanie. Z tohto dôvodu sa v článku 5 ods. 1 ustanovuje, že súd určený v dohode o výlučnej právomoci súdu má právomoc rozhodovať spory, na ktoré sa vzťahuje dohoda o voľbe súdu, pokiaľ na základe právnych predpisov štátu určeného súdu táto dohoda nie je neplatná. Podľa článku 5 ods. 2 zvolený súd nie je oprávnený odmietnuť vykonávať svoju právomoc z dôvodu, že spor by mal rozhodovať súd¹⁵⁵ iného štátu¹⁵⁶.

125. **Neplatnosť.** Ustanovenie o „neplatnosti“ je jedinou všeobecne uplatniteľnou výnimkou z pravidla, že zvolený súd musí vec prejednať¹⁵⁷. O tom, či je dohoda neplatná, sa rozhodne podľa právnych predpisov štátu zvoleného súdu. Výraz „právne predpisy štátu“ zahŕňa pravidlá tohto štátu týkajúce sa voľby rozhodného práva¹⁵⁸. Takže ak sa zvolený súd domnieva, že na základe jeho pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva by sa mali uplatňovať právne predpisy iného štátu, uplatní tieto právne predpisy. Táto situácia by napríklad mohla nastať, ak by sa podľa pravidiel týkajúcich sa voľby rozhodného práva zvoleného súdu rozhodovalo o platnosti dohody o voľbe súdu na základe právnych predpisov, ktorými sa riadi zmluva ako celok – napr. právnych predpisov určených stranami v doložke o voľbe rozhodného práva.

126. Ustanovenie o „neplatnosti“ sa vzťahuje len na vecné (nie formálne) dôvody neplatnosti. Má odkazovať najmä na všeobecne uznávané dôvody, ako sú podvod, chyba, skresľovanie skutočností, nátlak a chýbajúca právna spôsobilosť¹⁵⁹. Bližšie neurčuje ani neznižuje požiadavky na formu uvedené v článku 3 písm. c), v ktorom sa vymedzujú dohody o voľbe súdu, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru, a ktoré nenecháva s ohľadom na formu vnútroštátnemu právu žiadny priestor.

127. **Odmietnutie vykonávať právomoc.** V článku 5 ods. 2 sa stanovuje, že zvolený súd nie je oprávnený odmietnuť vykonávať svoju právomoc z dôvodu, že spor by sa mal rozhodovať na súde iného štátu. Týmto ustanovením sa posilňuje povinnosť ustanovená v článku 5

¹⁵² Napríklad Japonsko a Holandsko.

¹⁵³ Francúzsky výraz pre „stanovy“ je „loi“.

¹⁵⁴ V prípade Spojeného kráľovstva a Írska pozri nariadenie Brusel I, článok 60 ods. 2.

¹⁵⁵ Požiadavka, aby súd konal vo veci, nebude porušená, ak súd odmietne vykonávať svoju právomoc z dôvodu, že spor by mal rozhodovať rozhodca.

¹⁵⁶ V predchádzajúcich návrhoch dohovoru, najmä v návrhu dohovoru, ktorý obsahoval pracovný dokument č. 1 z roku 2005, sa v článku, ktorý bol v tom čase článkom 6, uvádzalo, že ak sa to ustanovuje vo vnútroštátnom práve zvoleného súdu, zvolený súd môže (ale nie je povinný) prerušiť alebo zastaviť konanie, ktoré bolo pred ním začaté, aby získal rozhodnutie o platnosti práva duševného vlastníctva od súdu štátu registrácie. (Toto ustanovenie bolo oveľa zložitejšie, než je tu uvedené, a bolo predložené v rozličných verziách, toto znenie však vyjadruje jeho podstatu.) Toto ustanovenie bolo vypustené, lebo sa považovalo za zbytočné, a nie preto, že by sa akokoľvek

zmenila politika. Diplomatiek zasadenie požadovalo objasnenie tejto záležitosti v dôvodovej správe: pozri zápisnicu z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II: zápisnica č. 20, body 29 a 30, zápisnica č. 24, body 19, 21 a nasl.

¹⁵⁷ Ďalšiu výnimku, ktorá sa uplatňuje v osobitných prípadoch, pozri v článku 19.

¹⁵⁸ Ak by to nebol zámerom, v znení by sa použil výraz „vnútroštátne právo štátu“.

¹⁵⁹ Právna spôsobilosť môže zahŕňať právnu spôsobilosť orgánov verejnej moci uzatvárať dohody o voľbe súdu. Chýbajúca právna spôsobilosť sa rieši samostatne v článku 6 písm. b) a v článku 9 písm. b), lebo sa považovalo za žiaduce, aby sa uplatňovali *obidva* súbory právnych predpisov, právne predpisy konajúceho súdu a právne predpisy zvoleného súdu: pozri bod 150. Na druhej strane v článku 5 konajúci súd je súd, ktorý bol zvolený, takže nie je potrebné samostatne sa zaoberať týmito súdmi.

ods. 1. Článok 5 ods. 2 sa však uplatňuje iba vzhľadom na súd v inom štáte, nie na súd v tom istom štáte¹⁶⁰.

128. **Význam pojmu „štát“ podľa článku 5 ods. 2.** Čo sa rozumie pod pojmom „štát“ v tomto kontexte? V prípade štátu, na ktorého území platí jediný právny poriadok, nevzniká žiadny problém. Na druhej strane, ak štát obsahuje niekoľko území, na ktoré sa vzťahujú rozličné právne systémy, napr. Spojené štáty americké, Kanada alebo Spojené kráľovstvo, odpoveď je menej zrejímavá. Podľa článku 25 ods. 1 písm. c) dohovoru odkaz na „súd alebo súdy štátu“ je prípadne odkazom na súd alebo súdy príslušného územného celku¹⁶¹. Z toho vyplýva, že odkaz v článku 5 ods. 2 na „súd iného štátu“ môže byť prípadne chápaný ako odkaz na súd iného územného celku.

129. Kedy je vhodné odkazovať na územný celok v rámci štátu? To by mohlo závisieť od rozličných faktorov vrátane vzťahu medzi väčším subjektom (napr. Spojené kráľovstvo) a jeho nižšími celkami (napr. Anglicko a Škótsko) podľa právnych predpisov príslušného štátu, v kontexte článku 5 je však pravdepodobne najdôležitejšia dohoda o voľbe súdu. Ak sa v dohode o voľbe súdu uvádzajú „súdy Anglicka“, príslušným územným celkom by pravdepodobne bolo Anglicko a článok 5 ods. 2 by znemožnil anglickému súdu odmietnuť vykonávať právomoc v prospech súdu v Škótsku: Škótsko by bolo iným „štátom“ na tento účel. Na druhej strane, ak by sa v dohode o voľbe súdu uvádzali „súdy Spojeného kráľovstva“, „štát“ by pravdepodobne znamenal Spojené kráľovstvo a súdu v Anglicku by sa podľa článku 5 ods. 2 nebránilo, aby odmietol vykonávať právomoc v prospech súdu v Škótsku.

130. V prípade Spojených štátov amerických by pozícia mohla závisieť od toho, či by zvolený súd bol štátnym¹⁶² súdom alebo federálnym súdom. Ak by sa v dohode o voľbe súdu určili „súdy štátu New York“, slovo „štát“ v článku 5 ods. 2 by pravdepodobne odkazovalo na štát

New York, nie na Spojené štáty americké, a v takom prípade by sa podľa článku 5 ods. 2 súdu v štáte New York znemožňovalo odmietnuť vykonávať právomoc v prospech súdu napr. štátu New Jersey.

131. Ak by sa odkazovalo na „súdy Spojených štátov“, článok 5 ods. 2 by nebránil postúpeniu veci na federálny súd v inom štáte Spojených štátov, pretože pojem „štát“ (angl. „State“ s veľkým „S“ v názve „the United States“) by pravdepodobne znamenal Spojené štáty americké¹⁶³. To isté by platilo, ak by sa odkazovalo na konkrétny federálny súd – napr. „federálny okresný súd Južného okresu štátu New York“. Aj v tomto prípade by „štát“ (angl. „State“ s veľkým „S“) znamenal Spojené štáty americké („the United States of America“); článok 5 ods. 2 by preto nebránil postúpeniu veci na federálny súd v inom štáte Spojených štátov amerických¹⁶⁴.

132. **Forum non conveniens.** Existujú dve právne doktríny, na základe ktorých by sa súd mohol domnievať, že o spore by mal rozhodovať súd iného štátu. Prvou je *forum non conveniens*¹⁶⁵. Táto doktrína sa uplatňuje najmä v krajinách, ktoré uplatňujú zvykové právo¹⁶⁶. Jej presná formulácia je v jednotlivých krajinách odlišná, vo všeobecnosti však možno povedať, že umožňuje príslušnému súdu pozastaviť (prerušiť) alebo zastaviť konanie, ak sa domnieva, že iný súd by bol vhodnejší¹⁶⁷. Rozhodnutie o pozastavení alebo zastavení konania je diskrečné a zahŕňa zváženie všetkých dôležitých faktorov konkrétného prípadu. To platí bez ohľadu na to, či sa konanie začalo na inom súde (hoci ide o faktor, ktorý možno vziať do úvahy).

133. **Prekážka začatej veci.** Druhou doktrínou je prekážka začatej veci. Uplatňuje sa najmä v krajinách, ktoré uplatňujú občianske právo. Vyžaduje sa v nej, aby súd pozastavil (prerušil) alebo zastavil konanie, ak iný súd začal ako prvý konanie týkajúce sa tej istej právnej veci medzi tými istými stranami¹⁶⁸. Nie je diskrečná, nezahŕňa

¹⁶⁰ Pokiaľ ide o postúpenie veci medzi súdmi v tom istom štáte, pozri článok 5 ods. 3 písm. b), ktorý je prediskutovaný v bode 139.

¹⁶¹ Pokiaľ ide o pozíciu vzhľadom na organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, ako je Európske spoločenstvo, pozri článok 29 ods. 4.

¹⁶² Treba pripomenúť, že v anglickom znení dohovoru a tejto správy pojem „štát“ („state“ s malým „s“) odkazuje na územný celok federálneho štátu (napr. štát v Spojených štátoch amerických), kým „štát“ („State“ s veľkým „S“) odkazuje na štát v medzinárodnom zmysle.

¹⁶³ Výsledný rozsudok by bol oprávnený na uznanie a výkon podľa dohovoru, pretože by to bol rozsudok vydaný súdom určeným v dohode o voľbe súdu: pozri článok 8 ods. 1.

¹⁶⁴ Musela by sa však „primerane zohľadniť“ voľba zmluvných strán: pozri článok 5 ods. 3 písm. b). Pokiaľ ide o to, či by bol výsledný rozsudok oprávnený na uznanie a výkon podľa dohovoru, pozri článok 8 ods. 5.

¹⁶⁵ Pozri Fawcett, J. (ed.), *Declining Jurisdiction in Private International Law* (Odmietnutie vykonávať právomoc v medzinárodnom práve súkromnom), Clarendon Press, Oxford 1995.

¹⁶⁶ V skutočnosti pochádza zo Škótska, ktoré je krajinou, v ktorej sa uplatňuje zmiešané zvykové/občianske právo. V Škótsku sa uplatňuje dodnes a bola prijatá aj v jurisdikciách, ktoré uplatňujú občianske právo, napr. Quebec. Pokiaľ ide o uplatňovanie tejto doktríny a iných zákonných substitútov v kontexte doložiek o voľbe súdu, pozri Schulz, A., *Mechanisms for the Transfer of Cases*

within Federal Systems („Mechanizmy postúpenia vecí v rámci federálnych systémov“), prípravný dokument č. 23 z októbra 2003 určený zasadnutiu osobitnej komisie v decembri 2003.

¹⁶⁷ Pokiaľ ide o formuláciu v anglickom práve, pozri Dicey, A., Morris, J. a Collins, L., *The Conflict of Laws* (Kolízia právnych poriadkov), 14. vydanie, L. Collins & specialist editors, Sweet and Maxwell, Londýn 2006, pravidlo 31 ods. 2 (s. 461); pokiaľ ide o formuláciu v Spojených štátoch amerických, pozri *Second Restatement on Conflict of Laws* (Druhá novelizácia o kolízii právnych poriadkov), The American Law Institute Publishers, St Paul, Minn. 1971, článok 84. Pre ďalšiu diskusiu o doktríne *forum non conveniens* s osobitným odkazom na jej vplyv na dohody o voľbe súdu pozri Brand, R., *Forum Selection and Forum Rejection in US Courts: One Rationale for a Global Choice of Court Convention* („Výber súdneho dvora a odmietnutie súdneho dvora na súdoch Spojených štátov: jeden z dôvodov pre globálny dohovor o voľbe súdu“) vo Fawcett, J. (ed.), *Reform and Development of Private International Law: Essays in Honour of Sir Peter North* (Reforma a rozvoj medzinárodného práva súkromného: eseje na počtu Sira Petra Northa), Oxford University Press 2002, s. 51.

¹⁶⁸ Pozri napr. článok 27 nariadenia Brusel I, podľa ktorého každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, musí pozastaviť konanie z vlastného podnetu a odmietnuť vykonávať právomoc, ak sa potvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý.

zváženie dôležitých faktorov na určenie vhodnejšieho súdu a uplatňuje sa len v prípadoch, keď sa konanie už začalo na inom súde.

134. V článku 5 ods. 2 sa vylučuje možnosť uchýliť sa ku ktorejkoľvek z týchto dvoch doktrín, ak sa súd, v ktorého prospech by konanie bolo pozastavené alebo zastavené, nachádza v inom štáte, pretože podľa ktorejkoľvek z týchto dvoch doktrín by súd odmietol vykonávať svoju právomoc „z dôvodu, že spor by mal rozhodovať súd iného štátu“.

135. **Vecná príslušnosť.** V článku 5 ods. 3 písm. a) sa stanovuje, že článok 5 nemá vplyv na vnútorné pravidlá vecnej príslušnosti súdov ani na pravidlá právomoci na základe hodnoty nároku. Výraz „vecná príslušnosť“ môže mať rozličný význam. Tu sa týka rozdelenia právomoci medzi rozličné súdy v rovnakom štáte na základe predmetu sporu. Netýka sa určenia štátu, ktorého súdy budú vec prejednávateľ, ale otázky, aký druh súdu v rámci štátu bude danú vec prejednávať. Napríklad môžu existovať osobitné súdy pre veci ako sú rozvod, dane alebo patenty. Osobitný daňový súd by tak nemal vecnú príslušnosť rozhodovať o žalobe vo veci porušenia zmluvy. Takže aj keby strany uzavreli dohodu o výlučnej právomoci súdu, ktorou by sa určil takýto súd, tento súd by nebol podľa dohovoru povinný konať vo veci.

136. V niektorých federálnych štátoch, ako sú Austrália, Kanada a Spojené štáty americké, môže vecná príslušnosť odkazovať aj na rozdelenie právomoci medzi štátne a federálne súdy¹⁶⁹. Vo všeobecnosti možno povedať, že štátne súdy majú vecnú príslušnosť vo všetkých prípadoch, pokiaľ neexistuje osobitné pravidlo, ktoré ich zbavuje právomoci. Na druhej strane federálne súdy majú právomoc, len ak sa im udelí podľa osobitného pravidla. Zmluvné strany nemôžu odmietnuť uplatnenie týchto pravidiel. Ak neexistuje vecná príslušnosť, federálny súd nemôže konať vo veci, aj keby sa strany podrobili jeho právomoci.

137. V niektorých krajinách majú určité súdy právomoc, len ak je hodnota nároku vyššia alebo nižšia než určitá suma. Keďže sa to týka rozdelenia právomoci v rámci jedného štátu, ide o otázku vecnej príslušnosti, ako sa vymedzuje vyššie. Niektoré štáty však nepoužívajú túto terminológiu, takže v článku 5 ods. 3 písm. a) sa odkazuje konkrétne na právomoc založenú na hodnote nároku. Aj

v tomto prípade platia pripomienky k vecnej príslušnosti uvedené v predchádzajúcom odseku.

138. **Vnútorné procesné pravidlá.** Ako bolo uvedené vyššie¹⁷⁰, nebolo zámerom, aby dohovor mal vplyv na vnútorný poriadok (vrátane pravidiel stanovených súdom), ktorý nesúvisí s medzinárodnou právomocou ani s uznávaním a výkonom zahraničných rozsudkov. Niektoré z týchto pravidiel môžu za určitých okolností brániť súdu konať vo veciach. Pravidlá týkajúce sa vecnej príslušnosti sú len jedným z príkladov. Ďalšími príkladmi sú: pravidlá zabraňujúce určitým stranám (napr. nepriateľským cudzincom v čase vojny) začať konanie, pravidlá vylučujúce začať konanie proti určitým stranám (napr. pravidlá o štátnej/zvrchovanej imunite¹⁷¹), pravidlá zabraňujúce súdom prejednávať určité spory (napr. zákon o štátnej doktríne uplatňovaný v Spojených štátoch amerických), pravidlá vyžadujúce začať konanie v určitých veciach v danej lehote (či už procedurálnej alebo vecnej povahy) a pravidlá o právnej spôsobilosti podať žalobu alebo byť žalovaný (napr. pravidlo, že subjekt bez právnej subjektivity nemôže začať súdne konanie). Niektoré z týchto otázok sú výslovne uvedené v dohovore¹⁷², iné nie. A hoci nie sú výslovne uvedené – nie je možné pokryť všetky otázky –, nebolo zámerom, aby tieto ďalšie pravidlá vnútorného poriadku boli ovplyvnené článkom 5.

139. **Rozdelenie právomoci.** V článku 5 ods. 3 písm. b) sa stanovuje, že ustanovenia článku 5 ods. 1 a 2 nemajú „vplyv na rozdelenie právomoci medzi súdmi v rámci zmluvného štátu“¹⁷³. Ak strany neurčia žiadny konkrétny súd – napr. ak sa v dohode o voľbe súdu odkazuje len na „súdy Holandska“ alebo „súdy štátu New Jersey“ –, neexistuje dôvod, prečo by sa nemali použiť bežné pravidlá rozdelenia právomoci¹⁷⁴.

140. **Konkrétny súd.** Aj keď strany určia konkrétny súd – napr. federálny okresný súd Južného okresu štátu New York¹⁷⁵ alebo okresný súd v Tokiu –, stále sa uplatňujú vnútroštátne pravidlá rozdelenia právomoci. Na túto situáciu sa však vzťahuje posledná veta v písmene b), ktorá sa použije v prípade, ak má súd možnosť vlastného uváženia, či by mal vec postúpiť inému súdu¹⁷⁶. V tomto ustanovení sa požaduje, aby zvolený súd primerane zohľadnil voľbu zmluvných strán: tam, kde si zmluvné strany zvolili konkrétny súd, súd by nemal potlačiť ich voľbu¹⁷⁷.

¹⁶⁹ Pokiaľ ide o podrobnú diskusiu o federálnej a štátnej právomoci v Austrálii, Kanade a Spojených štátoch amerických, pozri Schulz, A., „*Mechanisms for the Transfer of Cases within Federal Systems*“ („Mechanizmy postúpenia vecí v rámci federálnych systémov“), prípravný dokument č. 23 z októbra 2003.

¹⁷⁰ Body 88 až 92.

¹⁷¹ Pozri článok 2 ods. 6.

¹⁷² Pozri napr. článok 2 ods. 6.

¹⁷³ Je samozrejmé, že článok 5 ods. 3 písm. b) sa uplatňuje aj v prípade, že vec sa postúpi zo súdu, ktorý zasadá na jednom mieste, rovnakému súdu, ktorý zasadá na inom mieste. Táto situácia môže nastať v určitých krajinách – napr. v Kanade a Austrálii.

¹⁷⁴ Pokiaľ ide o vplyv dohody o výlučnej právomoci súdu na presun širokej škály vecí podľa práva Spojených štátov zo štátneho súdu na federálny súd pred prijatím dohovoru, pozri *Dixon/TSE International Inc.*, 330 F. 3d 396 (5th Cir.

2003), *Roberts & Schaefer Co./Merit Contracting, Inc.*, 99 F. 3d 248 (7th Cir. 1996).

¹⁷⁵ Pozri bod 136.

¹⁷⁶ Pojem „postúpenie“ v zmysle, v akom je použitý v článku 5 ods. 3 a článku 8 ods. 5, má všeobecný význam: neodráža terminológiu používanú v akomkoľvek vnútroštátnom právnom poriadku. Používa sa vždy, keď sa vec, ktorá sa začala prejednávať na jednom súde, postúpi inému súdu. Táto situácia môže nastať na základe príkazu súdu, ktorý začal konať ako prvý (napr. „postúpenie“ v terminológii federálneho konania v Spojených štátoch), alebo na základe príkazu súdu, ktorému bola vec postúpená (napr. „presun“ v terminológii federálneho konania v Spojených štátoch).

¹⁷⁷ Úvahy o účinkoch postúpenia na uplatňovanie článkov 6 a 8 sú uvedené ďalej, pozri body 156 až 158 a 175 až 181.

141. Článok 6 je druhým „kľúčovým ustanovením“ dohovoru. Rovnako ako ostatné ustanovenia sa uplatňuje len vtedy, ak je dohoda o voľbe súdu výlučná, a len vtedy, ak sa zvolený súd nachádza v zmluvnom štáte¹⁷⁸. Je určený súdom v iných zmluvných štátoch, než je zmluvný štát zvoleného súdu, a vyžaduje od nich (s výnimkou určitých špecifických okolností), aby vo veci nekonali, t. j. aby prerušili alebo zastavili konanie, aj keď majú právomoc podľa svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Táto povinnosť má zásadný význam, ak sa má dodržať zásada výlučnej povahy dohody o voľbe súdu.

142. Článok 6 sa uplatňuje iba vtedy, ak sú strany konania viazané dohodou o voľbe súdu. Za bežných okolností musia byť stranami dohody, hoci, ako sme videli vyššie¹⁷⁹, existujú okolnosti, za ktorých osoba, ktorá nie je stranou dohody, ňou bude napriek tomu viazaná.

143. Nasledujúci príklad¹⁸⁰ ukazuje, ako sa môže dohovor uplatňovať v prípadoch s viacerými stranami. Predpokladajme, že subjekt A, ktorý má sídlo v Nemecku, predáva tovar subjektu B, ktorý má sídlo v Quebecu (Kanada). Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu v prospech súdov Nemecka. Tovar sa dodá do Quebecu a subjekt B ho predá subjektu C, ktorý má takisto sídlo v Quebecu. Zmluva medzi subjektmi B a C neobsahuje žiadne ustanovenie o voľbe súdu. Ak subjekt C tvrdí, že tovar je chybný, môže žalovať subjekt B v Quebecu. Rovnako by mohol žalovať subjekt A (vo veci nároku z mimozmluvnej zodpovednosti) v Quebecu (ak majú quebecké súdy právomoc podľa svojho práva), keďže dohoda o voľbe súdu by nebola záväzná vo vzťahu medzi subjektmi A a C. Ak však subjekt C zažaluje v Quebecu len subjekt B a ak sa subjekt B chce potom spojiť so subjektom A ako s tretou stranou, subjekt B to nebude môcť urobiť: dohoda o voľbe súdu je záväzná vo vzťahu medzi subjektmi A a B. Podľa článku 6 dohovoru bude súd v Quebecu povinný prerušiť alebo zastaviť konanie, ktoré začal subjekt B proti subjektu A¹⁸¹. Dohovor by bol takto nadriadený ustanoveniam vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré by mohli, v prípade neexistencie dohovoru, umožniť zlúčenie prípadu subjektu A v Quebecu alebo by mohli umožniť súdu uplatniť právomoc nad žalobou proti subjektu A.

144. V článku 6 sa vyžaduje, aby súd prerušil alebo zastavil „konanie, na ktoré sa vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu“. Aby bolo možné určiť, či sa na konanie vzťahuje takáto dohoda, musí ju súd vyložiť. Podľa článku 3 písm. a) dohovoru sa dohoda vzťahuje na spory, „ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom“. Pri výklade dohody musí súd rozhodnúť, aký je tento vzťah a na aké spory sa dohoda vzťahuje. Musí napríklad rozhodnúť, či sa ustanovenie o voľbe súdu v dohode o pôžičke vzťahuje na žalobu vo veci

nároku z mimozmluvnej zodpovednosti zo strany dlžníka voči veriteľovi pre presadzovanie dohody údajne nezákonným spôsobom.

145. Ak sa na konanie vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu, súd ho musí buď prerušiť, alebo zastaviť, pokiaľ sa neuplatňuje jedna z výnimiek.

146. **Päť výnimiek.** V článku 6 sa stanovuje päť výnimiek z pravidla, že konanie sa musí prerušiť alebo zastaviť. Ak sa uplatňuje jedna z výnimiek, zákaz konania vo veci sa zruší. Dohovor v tom prípade nebráni súdu vo vykonávaní takej právomoci, ktorú môže mať podľa svojich vlastných právnych predpisov. Článkom 6 sa však nevytvára kritérium právomoci na základe dohovore ani sa *nevyžaduje*, aby konajúci súd uplatnil akúkoľvek právomoc, ktorá existuje podľa jeho právnych predpisov: právne predpisy konajúceho súdu určujú, či má alebo nemá právomoc¹⁸² a či môže alebo nemôže vykonávať túto právomoc¹⁸³.

147. Ustanovenia článku 6 písm. a) a b) zodpovedajú ustanoveniu o „neplatnosti“ v článku II ods. 3 newyorského *Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí* z roku 1958, kým písmená d) a e) obsahovo zodpovedajú ustanoveniu o „neúčinnosti alebo nespôsobilosti na použitie“ v tom istom ustanovení Newyorského dohovoru. Ustanovenie článku 6 písm. c) bolo nevyhnutné, pretože podľa dohovoru konajúci, ale nezvolený súd nebude môcť za normálnych okolností uplatniť svoje právne predpisy s cieľom určiť platnosť dohody o voľbe súdu, a preto bolo nevyhnutné vytvoriť výnimku pre prípad, keď by uplatnenie dohody viedlo k zjavnej nespravodlivosti alebo by bolo zjavne v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu. Tieto výnimky sa môžu zdať zložitejšie než výnimky v Newyorskom dohovore, no po podrobnejšom preskúmaní sa ukáže, že sú podobné výnimkám v Newyorskom dohovore, a nie rozsiahlejšie. To bolo aj jasným zámerom diplomatického zasadnutia. Zjavná zložitosť ustanovení vyplýva zo skutočnosti, že diplomatické zasadnutie sa snažilo o dosiahnutie väčšej zrozumiteľnosti a presnosti, než možno nájsť v pomerne zjednodušených ustanoveniach článku II ods. 3 Newyorského dohovoru. Judikatúra podľa Newyorského dohovoru môže však poskytnúť cenné usmernenie pre výklad dohovoru.

148. Prvé dve výnimky – v písmenách a) a b) – sú pomerne štandardné, ale tretia a štvrtá – v písmenách c) a d) – sa majú uplatňovať len v najvýnimočnejších okolnostiach. Ak by sa tieto dve posledné výnimky uplatňovali príliš široko, celkový účel dohovoru by bol ohrozený.

149. **Prvá výnimka: neplatnosť.** Prvá výnimka platí vtedy, keď je dohoda neplatná na akomkoľvek základe vrátane právnej nespôsobilosti podľa právnych predpisov

¹⁷⁸ Vyplýva to z vymedzenia pojmu „dohoda o výlučnej právomoci súdu“ v článku 3 písm. a).

¹⁷⁹ Bod 97.

¹⁸⁰ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

¹⁸¹ Pozri zápisnicu č. 2 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 11 a 12.

¹⁸² Ak by súd v každom prípade nemal právomoc podľa svojich vlastných právnych predpisov, nemusí skúmať, či sa uplatňuje niektorá z výnimiek podľa článku 6.

¹⁸³ Napríklad podľa právnych predpisov, ktoré súd uplatňuje, mu môže byť zabránené vykonávať právomoc z dôvodu pravidla prekážky začatej veci.

štátu zvoleného súdu.¹⁸⁴ Toto ustanovenie je analogické k ustanoveniu v článku 5 ods. 1¹⁸⁵. Kým však podľa článku 5 ods. 1 bude konajúci súd zvoleným súdom podľa dohody zmluvných strán a bude uplatňovať svoje vlastné právne predpisy, podľa článku 6 písm. a) nebude konajúci (ale nezvolený) súd uplatňovať svoje vlastné právne predpisy¹⁸⁶. To sa líši od Newyorského dohovoru z roku 1958, v ktorom sa nestanovuje, aké právne predpisy sa musia uplatňovať s cieľom určiť platnosť rozhodcovskej dohody¹⁸⁷. Určením rozhodného práva článok 6 písm. a) dohovoru pomáha zabezpečiť, aby boli konajúci súd a zvolený súd dôsledne vo vynášaní rozsudkov o platnosti dohody o voľbe súdu.

150. Druhá výnimka: právna nespôsobilosť. Druhou výnimkou je prípad, keď strana nemala právnu spôsobilosť uzatvoriť dohodu podľa právnych predpisov štátu konajúceho súdu¹⁸⁸. Aj tu „právne predpisy“ zahŕňajú kolízne normy daného štátu¹⁸⁹. Pri rozhodovaní o tom, či je dohoda o voľbe súdu neplatná, musia súdy vo všetkých zmluvných štátoch podľa článkov 5, 6 a 9 uplatňovať právne predpisy zvoleného súdu. V prípade právnej spôsobilosti sa však považovalo za príliš ambiciózne stanoviť jednotnú kolíznú normu pre všetky zmluvné štáty. V súlade s tým bude podľa článku 6 písm. b) konajúci súd navyše pri otázke právnej spôsobilosti uplatňovať právne predpisy určené jeho vlastnými kolíznymi normami¹⁹⁰. Keďže právna nespôsobilosť by takisto spôsobila neplatnosť dohody podľa článku 6 písm. a), znamená to, že právnu spôsobilosť určujú *tak* právne predpisy zvoleného súdu, *ako aj* právne predpisy konajúceho súdu¹⁹¹. Ak podľa právnych predpisov nemala strana právnu spôsobilosť uzatvoriť dohodu, konajúci súd nebude povinný prerušiť alebo zastaviť konanie.

151. Tretia výnimka (prvá časť): zjavná nespravodlivosť. Treťou výnimkou je prípad, keď by uplatnenie dohody viedlo k „zjavnej nespravodlivosti“ alebo by bolo „v zjavnom rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu“. V niektorých právnych systémoch by sa prvá fráza považovala za obsiahnutú v druhej. Právnici z týchto systémov by považovali za samozrejmé, že dohoda, ktorá vedie k zjavnej nespravodlivosti, by nevyhnutne bola v rozpore s verejným poriadkom. V prípade takýchto právnych poriadkov by bola prvá fráza nadbytočná. V iných právnych systémoch však pojem verejného poriadku vyjadruje všeobecné záujmy – záujmy širokej verejnosti – a nie záujmy akéhokoľvek konkrétneho jednotlivca vrátane zmluvnej strany. Z tohto dôvodu sú potrebné obidve frázy.

152. Výraz „zjavná nespravodlivosť“ by mohol zahŕňať výnimočný prípad, keď by jednej zo strán nebolo v danom

cudzom štáte poskytnuté spravodlivé súdne konanie, napríklad v dôsledku zaujatosti alebo korupcie, alebo keď by existovali iné dôvody špecifické pre túto stranu, ktoré by jej bránili byť navrhovateľom alebo odporcom v konaní zvoleného súdu. Mohlo by sa to vzťahovať aj na osobitné okolnosti, za ktorých bola dohoda uzatvorená – napríklad ak bola výsledkom podvodu. Cieľom je stanoviť vysoký štandard. Toto ustanovenie neumožňuje súdu ignorovať dohodu o voľbe súdu len preto, že by nebola záväzná podľa vnútroštátneho práva.

153. Tretia výnimka (druhá časť): verejný poriadok. Cieľom výrazu „v zjavnom rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu“ je stanoviť vysokú hranicu. Vyjadruje základné normy alebo zásady daného štátu, neumožňuje konajúcemu súdu konať vo veci len preto, že zvolený súd možno nejakým formálnym spôsobom porušuje záväzné pravidlo štátu konajúceho súdu¹⁹². Tak ako v prípade zjavnej nespravodlivosti je cieľom stanoviť vysoký štandard. Toto ustanovenie neumožňuje súdu ignorovať dohodu o voľbe súdu len preto, že by nebola záväzná podľa vnútroštátneho práva.

154. Štvrtá výnimka: nemožnosť dodržania. Štvrtá výnimka sa týka prípadov, keď z výnimočných dôvodov, ktoré sú mimo vplyvu strán, nemožno rozumne očakávať dodržanie dohody. Toto ustanovenie sa má uplatňovať v prípadoch, keď nie je možné začať konanie pred zvoleným súdom. Nemusí byť absolútne nemožné, ale situácia musí byť výnimočná. Príkladom by mohol byť prípad, keď v príslušnom štáte prebieha vojna a jeho súdy nefungujú. Ďalším príkladom by mohol byť prípad, keď zvolený súd už neexistuje alebo sa zmenil do takej podstatnej miery, že ho už nemožno považovať za ten istý súd. Táto výnimka sa môže považovať za uplatnenie zásady zmarenia zmluvy (alebo podobných zásad), na základe ktorej je zmluva zrušená, ak ju v dôsledku nepredvídateľných a zásadných zmien okolností po jej uzatvorení už nie je možné vykonávať¹⁹³.

155. Piata výnimka: nekonanie vo veci. Piata výnimka sa týka prípadov, keď zvolený súd rozhodol, že nebude konať vo veci. Toto by sa mohlo považovať za obsiahnuté vo štvrtej výnimke, ale je to dostatočne odlišné na to, aby si to vyžiadalo osobitné ustanovenie. Jeho účelom je predísť odopretiu spravodlivosti: musí byť možné, aby *niektorý* súd vo veci konal.

156. Postúpenie veci. Vyššie bolo vysvetlené¹⁹⁴, že článok 5 neovplyvňuje pravidlá rozdelenia právomoci medzi súdmi v rámci zmluvného štátu. Podľa článku 5 ods. 3 písm. b) môžu teda súdy zmluvného štátu postúpiť vec zo súdu, na ktorom bola podaná, inému súdu v tom

¹⁸⁴ Treba mať na pamäti, že „právne predpisy zvoleného súdu“ zahŕňajú aj kolízne normy tohto štátu.

¹⁸⁵ Uvádzané v bodoch 125 a nasl.

¹⁸⁶ Pozri poznámku pod čiarou č. 159.

¹⁸⁷ Pozri článok II ods. 3.

¹⁸⁸ V článku 6 písm. b) a článku 9 písm. b) znamená „strana“ jednu pôvodných strán dohody o voľbe súdu, a nie nejakú inú osobu, ktorá je účastníkom konania.

¹⁸⁹ Pozri bod 125.

¹⁹⁰ V konaní o uznanie alebo výkon bude dožiadaný súd pri rozhodovaní o otázke právnej spôsobilosti podľa článku 9 písm. b) uplatňovať svoje vlastné kolízne normy: pozri bod 184.

¹⁹¹ Pozri zápisnicu č. 8 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 50 až 59.

¹⁹² Pojem „verejný poriadok“ tu zahŕňa medzinárodný verejný poriadok príslušného štátu: pozri zápisnicu č. 9 zasadnutia osobitnej komisie pre právomoc, uznávanie a výkon zahraničných rozsudkov v občianskych alebo obchodných veciach (21. – 27. apríla 2004), s. 1 až 3.

¹⁹³ Na základe nemeckých právnych predpisov by mohla byť napríklad použitá doktrína *Wegfall der Geschäftsgrundlage* (zánik obchodného základu).

¹⁹⁴ Pozri body 139 a nasl.

istom zmluvnom štáte. Ak by sa v dohode o voľbe súdu uvádzali súdy predmetného štátu všeobecne (napríklad „súdy Švédska“), z postúpenia na iný súd v tomto štáte nebudú vyplývať žiadne dôsledky, pokiaľ ide o článok 6. Rozsudok by v každom prípade vynesol zvolený súd, takže článok 6 písm. e) by sa neuplatňoval. Na druhej strane, ak by sa v dohode o voľbe súdu uvádzal konkrétny súd v tomto štáte (napríklad „okresný súd v Štokholme“), postúpenie na iný súd v tom istom štáte by bolo príčinou uplatnenia článku 6 písm. e), pretože zvolený súd (okresný súd v Štokholme) by sa rozhodol vo veci nekonať.

157. Prvý príklad. Toto rozlíšenie je jasnejšie, ak uvedieme dva príklady¹⁹⁵. V prvom si strany zvolia „súdy Švédska“. Jedna strana začne konanie na okresnom súde v Štokholme a tento súd postúpi vec okresnému súdu v Göteborgu. Keďže tento súd je takisto švédskym súdom, považuje sa za zvolený súd. V dôsledku toho nemožno povedať, že zvolený súd rozhodol, že nebude vo veci konať. Článok 6 písm. e) sa neuplatňuje. Preto, ak jedna strana potom predloží rovnakú vec pred súdom v Rusku, ruský súd by bol podľa článku 6 povinný konanie prerušiť alebo zastaviť.

158. Druhý príklad. Na druhej strane, ak by si strany zvolili „okresný súd v Štokholme“ a po začatí konania pred týmto súdom by tento súd postúpil vec okresnému súdu v Göteborgu, znamenalo by to, že zvolený súd rozhodol, že nebude vo veci konať. Uplatnil by sa článok 6 písm. e): okresný súd v Göteborgu by nebol zvoleným súdom. Preto ak by niektorá zo strán začala konanie v Rusku, ruskému súdu by článok 6 nebránil v konaní vo veci¹⁹⁶.

159. Ak súd, ktorému sa vec postúpila, vydal rozsudok, podľa článkov 8 a 9 sa určí, či sa má tento rozsudok uznať a vykonať v iných zmluvných štátoch. Ak je súd na základe článku 8 ods. 5 oprávnený odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku súdu, ktorému vec postúpil zvolený súd, článok 6 mu nebude brániť v tom, aby sám konal vo veci, ak sa uplatňuje článok 6 písm. e).

Článok 7 *Ochranné opatrenia dočasnej povahy*

160. V článku 7 sa uvádza, že na ochranné opatrenia dočasnej povahy sa dohovor nevzťahuje. V dohovore sa nevyžaduje prijatie ani nevylučuje povolenie, zamietnutie alebo ukončenie takýchto opatrení súdom zmluvného štátu a dohovor ani nemá vplyv na právo strany požadovať takého opatrenia. Vzťahuje sa to predovšetkým na predbežné (dočasné) opatrenia na ochranu postavenia jednej zo strán do vydania rozsudku zvoleným súdom¹⁹⁷, hoci by to mohlo zahŕňať aj opatrenia vydané po rozsudku, ktoré sú určené na uľahčenie výkonu. Príkaz na zmrazenie aktív obžalovaného je dobrým príkladom. Ďalším

príkladom je predbežné nariadenie, ktoré by obžalovanému zabránilo vo vykonávaní niečoho, čím údajne dochádza k porušovaniu práv žalobcu. Tretím príkladom by bol príkaz na predloženie dôkazov na použitie v konaní pred zvoleným súdom. Cieľom všetkých týchto opatrení je podpora dohody o voľbe súdu zvýšením jej účinnosti. Prispievajú tak k dosiahnutiu cieľa dohovoru. Zostávajú však mimo rozsahu jeho pôsobnosti.

161. Súd, ktorý vydá predbežné ochranné opatrenie, tak urobí na základe svojich vlastných právnych predpisov. V dohovore sa nevyžaduje vydanie opatrenia, ale nebráni sa tomu, aby ho súd vydal. Súdy v iných zmluvných štátoch ho nie sú povinné uznať alebo vykonať, nič im však nebráni v tom, aby tak urobili. Všetko závisí od vnútroštátnych právnych predpisov.

162. Je samozrejmé, že súd určený na základe dohody o voľbe súdu môže vydať akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré považuje za vhodné. Ak sa predbežné opatrenie – napríklad súdny príkaz – vydané daným súdom následne stane trvalým, bude vykonateľné na základe dohovoru v iných zmluvných štátoch¹⁹⁸. Ak je len dočasné, nebude predstavovať „rozsudok“ podľa vymedzenia v článku 4 ods. 1¹⁹⁹. V takom prípade by ho súdy v inom zmluvnom štáte mohli vykonať podľa svojich vnútroštátnych právnych predpisov, ale na základe dohovoru by to neboli povinné urobiť.

163. Ak sa po vynesení rozsudku zvoleným súdom²⁰⁰ začne konanie o uznaní a výkone tohto rozsudku v zmluvnom štáte, v ktorom boli vydané predbežné opatrenia, dožiadaný štát by bol na základe článku 8 povinný zrušiť predbežné opatrenia (ak by boli stále v platnosti) v rozsahu, v akom by boli podľa dohovoru v rozpore s povinnosťami dožiadaného štátu. Napríklad, ak iný súd než zvolený súd vydá príkaz na zmrazenie aktív s cieľom chrániť právo, ktorého sa domáha žalobca, ale zvolený súd rozhodne, že žalobca takéto právo nemá, súd, ktorý vydal príkaz na zmrazenie aktív, ho musí zrušiť, ak rozsudok zvoleného súdu podlieha uznaniu podľa dohovoru a od súdu, ktorý vydal príkaz na zmrazenie aktív, sa žiada jeho uznanie.

Článok 8 *Uznanie a výkon*

164. Článok 8 je tretím „kľúčovým ustanovením“ v dohovore. Uvádza sa v ňom, že rozsudok vydaný súdom zmluvného štátu určeným v dohode o výlučnej právomoci súdu sa musí uznať a vykonať v ostatných zmluvných štátoch²⁰¹. Prvou a najdôležitejšou podmienkou na uznanie a výkon je preto existencia dohody o výlučnej právomoci súdu určujúcej súd pôvodu, ktorý musí byť v zmluvnom štáte²⁰². Nie je vlastne potrebné, aby súd založil svoju

¹⁹⁵ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

¹⁹⁶ Môže rozhodnúť, že v rámci jeho vlastných právnych predpisov sa od neho vyžaduje, aby sa vyhlásil za nepríslušný (zásada prekážky začatej veci).

¹⁹⁷ Opatrenie by sa mohlo vydať buď pred začatím konania na zvolenom súde, alebo po ňom.

¹⁹⁸ Článok 8.

¹⁹⁹ Pozri bod 116.

²⁰⁰ Treba mať na pamäti, že podľa článku 4 ods. 1 dohovoru znamená „rozsudok“ rozhodnutie o veci samej.

²⁰¹ Diplomatiek zasadenie však došlo k záveru, že zmluvný štát nie je povinný vykonať rozsudok nariaďujúci nepenažnú nápravu v prípade, ak to nie je možné na základe jeho právneho systému. Mal by však udeliť zahraničnému rozsudku maximálnu účinnosť, aká je možná podľa jeho vnútroštátnych právnych predpisov. Pozri bod 89.

²⁰² Situácia, keď zvolený súd postupuje vec inému súdu v tom istom zmluvnom štáte, sa upravuje v článku 8 ods. 5.

právomoc na dohode. Článok 8 sa vzťahuje aj na situácie, kde súd pôvodu, hoci je určený v dohode o výlučnej právomoci súdu, založil svoju právomoc na inej skutočnosti, napríklad na bydlisku obžalovaného.

165. **Révision au fond.** V článku 8 ods. 2 sa zakazuje skúmanie obsahu rozsudku (hoci umožňuje obmedzené preskúmanie potrebné na uplatnenie ustanovení kapitoly III dohovoru). Je to štandardné ustanovenie v dohovoroch tohto druhu. Bez neho by rozsudky zahraničných súdov v niektorých krajinách mohol preskúmať dožiadaný súd, akoby bol odvolacím súdom rozhodujúcim o odvolaní proti rozhodnutiu súdu pôvodu.

166. **Skutkové zistenia.** V článku 8 ods. 2 druhej vete sa stanovuje, že dožiadaný súd je viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých súd pôvodu založil svoju právomoc, pokiaľ rozsudok nebol vydaný za neúčasti odporcu v konaní. V tomto ustanovení znamená „právomoc“ právomoc podľa dohovoru. Preto sa článok 8 ods. 2 neuplatňuje, ak súd pôvodu založil svoju právomoc na inej skutočnosti ako na dohode o voľbe súdu. Na druhej strane, ak súd pôvodu založil svoju právomoc na dohode o voľbe súdu, vzťahuje sa ustanovenie na skutkové zistenia, ktoré sa týkajú formálnej alebo vecnej platnosti dohody vrátane právnej spôsobilosti strán uzatvoriť ju. Preto keď dožiadaný súd uplatňuje napr. článok 8 ods. 1 a musí určiť, či bol súd pôvodu „určený v dohode o výlučnej právomoci súdu“, bude musieť akceptovať skutkové zistenia vykonané súdom pôvodu. Nebude však musieť akceptovať jeho právne hodnotenie týchto zistení. Napríklad, ak súd pôvodu zistil, že dohoda o voľbe súdu bola uzatvorená elektronickými prostriedkami, ktoré spĺňajú požiadavky článku 3 písm. c) bodu ii), je dožiadaný súd viazaný zistením, že dohoda bola uzatvorená elektronickými prostriedkami. Môže však rozhodnúť, že článok 3 písm. c) bod ii) nebol splnený, pretože miera dostupnosti nepostačovala na splnenie požiadaviek článku 3 písm. c) bodu ii). To isté pravidlo by sa uplatnilo na otázku právnej spôsobilosti podľa článku 9 písm. b): dožiadaný súd by bol viazaný skutkovými zisteniami vykonanými súdom pôvodu v tejto otázke, ale zhodnotil by tieto skutkové zistenia na základe svojich vlastných právnych predpisov²⁰³.

167. Situácia je iná, pokiaľ ide o dôvody neuznania stanovené v článku 9 písm. c), d) a e). Tie sa netýkajú právomoci podľa dohovoru, ale verejného poriadku a spravodlivého procesu. Znamená to, že dožiadaný súd musí byť v súlade s týmito písmenami sám schopný rozhodnúť, či boli obžalovanému doručené písomnosti, či došlo k podvodu alebo či bolo poskytnuté spravodlivé súdne konanie. Napríklad zistenie sudcu pôvodu, že nevzal úplatok, nemôže byť pre dožiadaný súd záväzný²⁰⁴.

168. To isté platí aj vo vzťahu k spravodlivému procesu podľa písmena e). Predpokladajme, že obžalovaný sa bráni

uznaniu a výkonu z dôvodu, že konanie bolo nezlučiteľné so základnými zásadami spravodlivého procesu v dožiadanom štáte. Tvrdí, že sa nemohol ísť obhajovať do štátu pôvodu, pretože mu hrozilo uväznenie z politických dôvodov. Zistenie súdu pôvodu, že to nebola pravda, nemôže byť pre dožiadaný súd záväzný. V otázkach spravodlivého procesu musí byť dožiadaný súd schopný rozhodnúť sám.

169. Výsledok je nasledovný: dožiadaný súd nemôže preskúmať rozhodnutia súdu pôvodu o veci samej bez ohľadu na to, či sa týkajú skutkových alebo právnych otázok; rozhodnutia súdu pôvodu o platnosti a rozsahu pôsobnosti dohody o voľbe súdu nemožno preskúmať, pokiaľ sa týkajú skutkových otázok²⁰⁵; rozhodnutia súdu pôvodu o dôvodoch odmietnutia na základe písmen c), d) a e) nie sú pre dožiadaný súd záväzné bez ohľadu na to, či sa týkajú skutkových alebo právnych otázok.

170. **„Uznanie“ a „výkon“.** V článku 8 ods. 3 sa stanovuje, že rozsudok sa uzná iba vtedy, ak má účinky v štáte pôvodu, a vykoná sa iba vtedy, ak je vykonateľný v štáte pôvodu. Týmto sa stanovuje rozlíšenie medzi uznaním a výkonom. Uznanie znamená, že dožiadaný súd udeľuje účinnosť určeniu zákonných práv a povinností vykonanému súdom pôvodu. Ak súd pôvodu napríklad rozhodol, že žalobca má alebo nemá dané právo, dožiadaný súd uzná, že je to tak.²⁰⁶ Výkon znamená uplatnenie právnych postupov dožiadaného súdu na zabezpečenie toho, aby sa obžalovaný riadil rozsudkom vydaným súdom pôvodu. To znamená, že ak súd pôvodu rozhodne, že obžalovaný musí žalobcovi zaplatiť 1 000 eur, dožiadaný súd zabezpečí, aby boli peniaze žalobcovi odovzdané. Keďže by to bolo právne neobhájiteľné, ak by obžalovaný nedlžil žalobcovi 1 000 eur, uznanie rozsudku musí logicky predchádzať rozhodnutiu o vykonaní rozsudku alebo k nim musí dôjsť súčasne. Naproti tomu uznanie nemusí sprevádzať výkon ani za ním nemusí výkon nasledovať. Ak by súd pôvodu napríklad rozhodol, že obžalovaný nedlží žalobcovi žiadne peniaze, dožiadaný súd môže toto zistenie jednoducho uznať. Preto ak žalobca zažaluje obžalovaného opäť na základe rovnakého nároku pred dožiadaným súdom, uznanie rozsudku zahraničného súdu bude stačiť na rozhodnutie vo veci.

171. Na základe tohto rozlíšenia je ľahké pochopiť, prečo sa v článku 8 ods. 3 uvádza, že rozsudok sa uzná iba vtedy, ak má účinok v štáte pôvodu. To, že má účinok, znamená, že je právne platný a účinný. Ak nemá účinok, nebude predstavovať platné určenie práv a povinností strán. Preto ak nemá účinok v štáte pôvodu, nemal by sa uznať na základe dohovoru v žiadnom inom zmluvnom štáte. Navyše, ak rozsudok prestane mať účinok v štáte pôvodu, nemal by sa následne uznať na základe dohovoru v ostatných zmluvných štátoch²⁰⁷.

²⁰³ Pri uplatnení článku 9 písm. a) by však bol dožiadaný súd viazaný nielen skutkovými zisteniami podľa článku 8 ods. 2, ale aj (pozitívnym) právnym hodnotením súdu pôvodu týkajúcim sa platnosti dohody o voľbe súdu, pozri bod 182.

²⁰⁴ To isté platí pre zistenie odvolacieho súdu, že sudca prvého stupňa nebol vinný z korupcie.

²⁰⁵ Pri uplatnení článku 9 písm. a), by však bol dožiadaný súd viazaný nielen skutkovými zisteniami podľa článku 8 ods. 2,

ale aj (pozitívnym) právnym hodnotením súdu pôvodu týkajúcim sa platnosti dohody o voľbe súdu, pozri bod 182.

²⁰⁶ Ak súd pôvodu vydal určovací rozsudok o existencii alebo neexistencii konkrétneho právneho vzťahu medzi stranami, dožiadaný súd prijme tento rozsudok ako rozsudok, ktorý rozhodol o otázkach pred ním.

²⁰⁷ Na devätnástom diplomatickom zasadnutí, ktoré sa konalo v júni 2001, sa do článku 25 predbežného návrhu

172. Podobne, ak rozsudok nie je vykonateľný v štáte pôvodu, na základe dohovoru by nemal byť vykonaný nikde inde. Je samozrejme možné, že rozsudok bude mať účinok v štáte pôvodu, ale nebude tam vykonateľný. Vykonateľnosť možno pozastaviť do odvolania (buď automaticky, alebo na základe nariadenia súdu). V takom prípade nebude vykonanie možné v iných zmluvných štátoch dovtedy, kým sa záležitosť nevyrieši v štáte pôvodu. Okrem toho, ak rozhodnutie prestane byť vykonateľné v štáte pôvodu, na základe dohovoru by sa potom nemalo vykonať v inom zmluvnom štáte²⁰⁸.

173. **Rozsudky napadnuté opravným prostriedkom.** V článku 8 ods. 4 sa stanovuje, že uznanie alebo výkon možno odložiť alebo odmietnuť, ak bol rozsudok napadnutý opravným prostriedkom v štáte pôvodu alebo ak lehota na podanie riadneho opravného prostriedku²⁰⁹ neuplynula²¹⁰. To znamená, že dožiadaný súd môže odložiť alebo odmietnuť uznanie alebo výkon, ak a pokiaľ rozsudok môže zrušiť alebo zmeniť iný súd štátu pôvodu. Nie je však povinný tak urobiť²¹¹. Niektoré súdy môžu uprednostniť výkon rozsudku²¹². Ak sa následne v štáte pôvodu rozsudok zruší, dožiadaný súd výkon zruší. Od osoby, v ktorej prospech bol rozsudok vynesený, sa môže požadovať poskytnutie kaucie na zabezpečenie ochrany rozsudkom zaviazanej osoby.

174. V článku 8 ods. 4 sa dožiadanému súdu umožňuje buď prerušiť proces výkonu, alebo odmietnuť vykonať rozsudok. Ďalej sa v ňom však stanovuje, že ak sa dožiadaný súd rozhodne pre druhú možnosť, nebude to brániť podaniu novej žiadosti o výkon, keď sa situácia v štáte pôvodu vyjasní. Odmietnutie teda znamená zamietnutie bez dotknutia práva podať novú žiadosť.

175. **Postúpené konanie.** V článku 8 ods. 1 sa stanovuje, že rozsudok musí byť vydaný súdom určeným

v dohode o výlučnej právomoci súdu. Treba mať na zreteli, že článkom 5 ods. 3 písm. b) sa povoľuje postúpenie veci zo súdu, na ktorom sa konanie začalo, na iný súd v tom istom zmluvnom štáte. Ako bolo vysvetlené vyššie²¹³, týmto nevznikne žiadny problém, ak sa v dohode o voľbe súdu určili súdy zmluvného štátu všeobecne (napríklad „súdy Švédska“). Ak sa v nej však určil konkrétny súd (napríklad „okresný súd v Štokholme“) a tento súd postúpi vec inému súdu (napr. okresnému súdu v Göteborgu), rozsudok vydaný týmto druhým súdom nebude rozsudkom vydaným určeným súdom. Nebude spĺňať podmienky článku 8 ods. 1.

176. V článku 8 ods. 5 sa však ustanovuje, že článok 8 sa vzťahuje aj na rozsudok vydaný súdom zmluvného štátu na základe postúpenia²¹⁴ veci, ako to povoľuje článok 5 ods. 3. Uplatňovanie článku 8 sa teda rozširuje na takéto prípady. V článku 8 ods. 5 sa však ďalej uvádza, že v prípade, že zvolený súd smel postúpiť veci inému súdu, uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť voči strane, ktorá proti postúpeniu v štáte pôvodu včas namieta. V prípadoch, na ktoré sa vzťahuje táto výhrada, už nie je rozšírenie článku 8 účinné.

177. Výhrada sa uplatňuje len v prípade, že zvolený súd smel vec postúpiť. V niektorých krajinách sa postúpenie za určitých okolností musí vykonať, pričom dotknutý súd o tom nemôže rozhodnúť podľa vlastného uváženia. Výhrada sa v takýchto prípadoch neuplatní. V iných krajinách však súd, na ktorom sa začne konanie, smie rozhodnúť, či sa postúpenie má alebo nemá uskutočniť. Často sa to robí s cieľom uľahčiť stranám a svedkom účasť na procese v záujme spravodlivosti²¹⁵. Zmluvné strany v takých prípadoch spravidla majú právo namietať proti postúpeniu, pričom súdy v ostatných zmluvných štátoch nemajú povinnosť uznať alebo vykonať rozsudok voči strane, ktorá včas podala námietku²¹⁶. Na druhej strane sa

dohovoru z roku 1999 v hranatých zátvorkách vložil nasledujúci text: „Rozsudok uvedený v bode 1 sa bude uznávať odvtedy a dovtedy, kým bude mať účinok v štáte pôvodu“. Pre súčasný text zamýšľalo dvadsiate diplomatické zasadnutie, ktoré sa konalo v júni 2005, rovnaký význam.

²⁰⁸ Na devätnástom diplomatickom zasadnutí, ktoré sa konalo v júni 2001, sa do článku 25 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999 v hranatých zátvorkách vložil nasledujúci text: „Rozsudok uvedený v predchádzajúcich bodoch bude vykonateľný odvtedy a dovtedy, kým bude vykonateľný v štáte pôvodu“. Pre súčasný text zamýšľalo dvadsiate diplomatické zasadnutie, ktoré sa konalo v júni 2005, rovnaký význam.

²⁰⁹ „Riadny opravný prostriedok“ je pojem neznámy väčšine systémov založeným na zvykovom práve. Zahŕňa všetky bežné formy odvolania. Pokiaľ ide o diskusiu, pozri správu Petra Schlossera o *Dohovore z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k Dohovoru o súdnej právomoci a vykonávaní rozsudkov v občianskych a obchodných veciach*, Ú. v. ES C 59, 1979, s. 71, v bodoch 195 až 204.

²¹⁰ V prípadoch výkonu sa toto pravidlo uplatní len v tom prípade, ak výkon rozsudku nebol v štáte pôvodu prerušený z dôvodu odvolania. Ak bol prerušený, pravidlo v článku 8 ods. 3 bude uplatniteľné: pozri bod 171. Pokiaľ ide o uznanie, pozri bod 171.

²¹¹ Vyplyva to z použitia formulácie „možno odložiť alebo odmietnuť“ namiesto formulácie „sa odloží alebo odmietne“ v článku 8 ods. 4. V niektorých právnych systémoch to bude stačiť na to, aby mohli súdy podľa vlastného uváženia rozhodnúť, či odložia alebo odmietnu uznanie. V právnych systémoch, kde to tak nie je, sa môžu prijať právne predpisy

s cieľom umožniť súdom rozhodovať v tejto oblasti podľa vlastného uváženia. Možnosťou rozhodovať podľa vlastného uváženia povolenou na základe článku 8 ods. 4 by mohol disponovať aj zákonodarca, pričom v takom prípade by sa samotnou právnou úpravou určovalo, či, a ak áno, za akých okolností, by súdy mohli odložiť alebo odmietnuť uznanie.

²¹² To predpokladá, že rozsudok je stále vykonateľný v štáte pôvodu.

²¹³ Body 156 až 158.

²¹⁴ V článku 5 a článku 8 sa „postúpenie“ používa ako všeobecný pojem a neodkazuje na terminológiu žiadneho vnútroštátneho právneho systému. Uplatňuje sa pri každom postúpení veci, ktorá sa začala na jednom súde, na iný súd. K tomu môže dôjsť na základe príkazu súdu, ktorý začal konať ako prvý (napr. „postúpenie“ v terminológii federálneho procesného práva Spojených štátov) alebo na základe príkazu súdu, ktorému bola vec postúpená (napríklad „presun“ v terminológii federálneho procesného práva Spojených štátov).

²¹⁵ Pozri napríklad ustanovenie umožňujúce postúpenie veci z jedného federálneho okresného súdu v Spojených štátoch na druhý: *Zákonník Spojených štátov*, hlava 28 § 1404 písm. a).

²¹⁶ Ak jedna strana podala námietku a druhá nie, rozsudok by sa nemusel uznať a vykonať voči prvej strane, ale musel by sa uznať a vykonať voči druhej. Takže všetko by mohlo závisieť od toho, či to bola úspešná alebo neúspešná strana, kto podal námietku. Na diplomatickom zasadnutí sa dohodlo, že ak v súlade s právnymi predpismi niektorých krajín nemožno účinok rozsudku, ktorý sa má uznať alebo vykonať, rozdeliť na účinok voči strane A (čo je strana, ktorá namieta proti postúpeniu a požaduje uznanie a výkon)

v dohovore samozrejme od ostatných zmluvných štátov nevyžaduje, aby uznanie alebo výkon odmietli.

178. **Prvý príklad.** Žalobca podá žalobu na zvolenom súde a obžalovaný požiada o postúpenie na súd, ktorý nebol zvolený. Žalobca namieta, ale postúpenie sa uskutoční. Súd, ktorému bola vec postúpená, rozhodne v prospech obžalovaného a zaviazá žalobcu nahradiť obžalovanému trovy. Na základe dohovoru nemusí byť takýto príkaz voči žalobcovi uznaný alebo vykonaný.

179. **Druhý príklad.** Žalobca podá žalobu na zvolenom súde a obžalovaný požiada o postúpenie na súd, ktorý nebol zvolený. Žalobca namieta, ale postúpenie sa uskutoční. Súd, ktorému bola vec postúpená, rozhodne v prospech žalobcu a prizná mu náhradu škody. Na základe dohovoru podlieha rozsudok uznaniu a výkonu.

180. **Tretí príklad.** Žalobca podá žalobu na zvolenom súde a súd z vlastného podnetu postúpi vec súdu, ktorý nebol zvolený. Obžalovaný namieta, ale žalobca nie. Súd, ktorému bola vec postúpená, rozhodne v prospech žalobcu a prizná mu náhradu škody. Na základe dohovoru nemusí byť rozsudok voči obžalovanému uznaný alebo vykonaný.

181. Nakoniec treba zdôrazniť, že výhrada v článku 8 ods. 5 sa uplatňuje len vtedy, ak rozsudok nevydal určený súd. Ak sa súd, na ktorý bola vec postúpená, považuje aj za určený súd – napríklad, ak sa v dohode o voľbe súdu určili súdy štátu pôvodu všeobecne („súdy Švédska“) bez uvedenia konkrétneho súdu –, článok 8 ods. 5 sa neuplatní. Rozsudok bude vydaný určeným súdom a na vec sa bude vzťahovať článok 8 ods. 1. V takom prípade neprichádza do úvahy neuznanie alebo nevykonanie rozsudku z dôvodu, že vec bola postúpená.

Článok 9 Odmietnutie uznania alebo výkonu

182. **Sedem výnimiek.** Zatiaľ čo v článku 8 sa stanovuje zásada uznávania a výkonu, v článku 9 sa stanovujú výnimky z tejto zásady. V písmenách a) až f) sa stanovuje sedem takýchto výnimiek.²¹⁷ Ak sa uplatňujú, v dohovore sa od dožiadaného súdu nevyžaduje uznanie alebo výkon rozsudku, hoci sa mu nebráni v tom, aby tak urobil²¹⁸.

a strane B (čo je strana, ktorá nenamietala proti postúpeniu a voči ktorej sa požaduje uznanie a výkon), možno na základe článku 8 ods. 5 uznať alebo vykonať rozsudok ako celok.

²¹⁷ Pokiaľ ide o ďalšie výnimky, pozri článok 8 ods. 5 a články 10 a 11; pozri aj článok 20.

²¹⁸ Vyplyva to z použitia formulácie „možno odmietnuť“ namiesto formulácie „sa odmietne“ v úvodnej vete k článku 9. V niektorých právnych systémoch by to stačilo na to, aby mohli súdy podľa vlastného uváženia rozhodnúť, či odmietnu uznanie. Ak to tak nie je, príslušný štát môže prijať právne predpisy stanovujúce pravidlá o tom, či, a ak áno, za akých okolností sa takéto rozhodnutia majú uznať a vykonať – samozrejme v rámci obmedzení povolených podľa článku 9. V diskusii o článku 9 treba mať na zreteli, že táto správa sa týka len uznávania a výkonu podľa dohovoru, nie uznávania alebo výkonu podľa vnútroštátnych právnych predpisov.

²¹⁹ Právne predpisy zvoleného súdu zahŕňajú kolízne normy tohto štátu: pozri bod 125.

²²⁰ Skutočnosť, že súd pôvodu vydal rozsudok, nutne neznamená, že považuje dohodu o voľbe súdu za platnú:

183. **Prvá výnimka: neplatnosť.** Prvé dve výnimky kopírujú výnimky uvedené v článku 6 písm. a) a b). V písmene a) sa uvádza, že uznanie alebo výkon možno odmietnuť, ak je dohoda neplatná na akomkoľvek základe vrátane právnej nespôsobilosti podľa právnych predpisov štátu zvoleného súdu²¹⁹. Dodáva sa tam však „pokiaľ zvolený súd nevyslovil platnosť dohody“, z čoho vyplýva, že dožiadaný súd nemôže nahradiť svoj rozsudok rozsudkom zvoleného súdu²²⁰. Účelom tohto ustanovenia je predísť navzájom si odporujúcim rozhodnutiam o platnosti dohody v rôznych zmluvných štátoch. Všetky sú povinné uplatniť právne predpisy štátu zvoleného súdu a musia rešpektovať každé rozhodnutie tohto súdu v tejto veci.

184. **Druhá výnimka: právna nespôsobilosť.** Druhá výnimka stanovená v písmene b) kopíruje znenie článku 6 písm. b). V článku 9 písm. b) aj v článku 6 písm. b) sa právna spôsobilosť určuje na základe právnych predpisov konajúceho súdu (vrátane jeho kolíznych noriem). Konajúci súd sa však v týchto dvoch prípadoch líši: v článku 6 písm. b) ide o súd, pred ktorým sa začínajú konania, ktoré nie sú v súlade s dohodou; v článku 9 písm. b) ide o súd požiadaný o uznanie alebo vykonanie rozsudku zvoleného súdu. Ako už bolo uvedené, pokúsiť sa o zjednotenie kolíznych noriem týkajúcich sa právnej spôsobilosti sa považovalo za príliš ambiciózne. Vysvetlenie uvedené v bode 150 platí aj tu: keďže právna nespôsobilosť by rovnako spôsobila neplatnosť dohody podľa článku 9 písm. a), právnu spôsobilosť určujú tak právne predpisy zvoleného súdu, ako aj právne predpisy konajúceho súdu: dohoda o voľbe súdu je neplatná, ak strana²²¹ nebola právne spôsobilá na základe právnych predpisov niektorého z daných dvoch súdov²²².

185. **Tretia výnimka: doručenie písomností.** Tretia výnimka stanovená v písmene c) umožňuje neuznanie, ak neboli obžalovanému riadne doručené písomnosti²²³. Uplatňujú sa dve pravidlá: prvé, stanovené v písmene c) bode i), sa týka záujmov obžalovaného; druhé, stanovené v písmene c) bode ii), sa týka záujmov štátu, kde sa majú doručiť písomnosti²²⁴.

mohol uplatniť právomoc na inom základe povolenom jeho vnútroštátnymi právnymi predpismi.

²²¹ V článku 6 písm. b) a článku 9 písm. b) znamená „strana“ jednu z pôvodných strán dohody o voľbe súdu, a nie nejakú inú osobu, ktorá je účastníkom konania.

²²² Pozri zápisnicu č. 8 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 50 až 59.

²²³ Pojem „doručenie písomností“ použitý v článku 9 písm. c) je všeobecnej, vecnej povahy. Nie je to technický, právny pojem.

²²⁴ Článok 9 písm. c) sa týka výlučne otázky, či dožiadaný súd môže odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku. Súd pôvodu uplatní svoje vlastné procesné právo vrátane medzinárodných dohôd o doručovaní písomností, ktoré platia pre predmetný štát a sú uplatniteľné na skutkové okolnosti danej veci. Na tieto pravidlá, v rámci ktorých sa môže vyžadovať, aby doručenie prebehlo v súlade s právnymi predpismi štátu, v ktorom sa uskutočňuje, nemá článok 9 písm. c) vplyv. Okrem obmedzenej miery stanovenej v článku 9 písm. c) bode ii) však dožiadaný súd nesmie odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku z dôvodu, že doručenie neprebehlo v súlade s právnymi predpismi štátu, v ktorom sa uskutočnilo, s právnymi predpismi štátu

186. **Ochrana obžalovaného.** V písmene c) bode i) sa stanovuje čisto vecné kritérium²²⁵ s cieľom zaistiť riadne doručenie písomností obžalovanému. Uvádza sa v ňom, že dožiadaný súd môže odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku, ak písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť obsahujúca základné prvky nároku, nebola doručená obžalovanému v dostatočnom predstihu a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu. Vzhľadom na ustanovenie začínajúce slovami „okrem prípadu, že“ v článku 9 písm. c) bode i) však toto pravidlo neplatí, ak sa obžalovaný zúčastnil konania a konal vo veci bez toho, že by napadol doručenie, aj keď nemal dostatok času na prípravu svojej obhajoby. Cieľom toho je zabrániť, aby obžalovaný v štádiu výkonu vzniesol otázky, ktoré mohol vzniesť počas pôvodného konania. Logickým nápravným opatrením by preňho v takejto situácii bolo požiadať o odročenie. Ak to neurobí, nemal by byť oprávnený uviesť neuskutočnenie riadneho doručenia písomností ako dôvod neuznania rozsudku²²⁶.

187. **Ochrana štátu, kde sa majú doručiť písomnosti.** Mnohé štáty vrátane veľkých krajín uplatňujúcich zvykové právo nemajú žiadne výhrady proti doručeniu zahraničnej súdnej písomnosti na ich území bez akejkoľvek účasti ich orgánov. Považujú to jednoducho za záležitosť poskytnutia informácií. Preto ak chce zahraničný právnik doručiť súdnu písomnosť v Anglicku, môže priletieť do Londýna, odviezť sa taxíkom k bydlisku obžalovaného, zaklopať na dvere a odovzdať mu ju. Neurobí nič zlé. Niektoré krajiny majú na to iný názor. Doručenie súdnej písomnosti považujú za výsostný (úradný) akt a domnievajú sa, že dorúčením zahraničnej písomnosti na ich území bez ich súhlasu dochádza k porušeniu ich suverenity. Povolenie by sa za bežných okolností poskytlo prostredníctvom medzinárodnej dohody, ktorou by sa stanovil postup, ktorý sa má dodržať²²⁷. Takéto štáty by neboli ochotné uznať cudzí rozsudok, ak bola súdna písomnosť doručená spôsobom, ktorý by považovali za porušenie svojej suverenity. V písmene c) bode ii) sa zohľadňuje tento uhol pohľadu stanovením, že dožiadaný súd môže odmietnuť uznať alebo vykonať rozsudok, ak bola súdna písomnosť doručená obžalovanému v dožiadanom štáte spôsobom, ktorý nie je zlučiteľný so základnými zásadami daného štátu týkajúcimi sa doručovania písomností. Na rozdiel od ostatných dôvodov neuznania sa písmeno c) bod ii) uplatňuje len na uznanie alebo výkon v štáte, v ktorom došlo k doručeniu.

188. **Štvrtá výnimka: podvod.** Štvrtou výnimkou, stanovenou v písmene d), je prípad, keď bol rozsudok dosiahnutý podvodom procesnej povahy²²⁸. Podvod je

úmyselné nepoctivé alebo úmyselné protiprávne konanie. Príkladmi by mohli byť prípady, keď žalobca zámerne doručí súdnu písomnosť alebo zaistí, aby bola doručená na nesprávnu adresu; keď žalobca zámerne poskytne obžalovanému nesprávnu informáciu o čase a mieste konania; alebo keď sa niektorá zo strán pokúsi podplatiť sudcu, porotcu alebo svedka alebo zámerne zatají kľúčový dôkaz.

189. **Piata výnimka: verejný poriadok.** Piatou výnimkou, stanovenou v písmene e), je prípad, keď by uznanie alebo výkon rozsudku boli zjavne nezlučiteľné s verejným poriadkom dožiadaného štátu, vrátane prípadov, keď konkrétne konanie vedúce k rozsudku bolo nezlučiteľné so základnými zásadami spravodlivého procesu v tomto štáte. Účelom prvej časti tohto ustanovenia je stanoviť vysoký štandard v súlade s ustanoveniami článku 6. Účelom druhej časti je zamerať pozornosť na závažné procesné nedostatky v konkrétnom prípade.²²⁹

190. Bude zrejmé, že medzi poslednými tromi výnimkami dochádza k značnému prelínaniu, pretože všetky sa čiastočne alebo úplne týkajú otázky spravodlivého procesu. Preto napríklad, ak z dôvodu podvodu zo strany žalobcu nebola obžalovanému doručená súdna písomnosť a obžalovaný o konaní nevedel, potenciálne by sa mohli uplatniť všetky výnimky uvedené v písmenách c), d) a e). Dôvodom tohto dôrazu na spravodlivý proces je skutočnosť, že v niektorých krajinách sú základné zásady spravodlivého procesu (známeho aj ako riadny zákonný proces, prirodzená spravodlivosť alebo právo na spravodlivé súdne konanie) zakotvené v ústave²³⁰. V takýchto krajinách môže byť protiústavné uznať zahraničný rozsudok dosiahnutý v konaní, v ktorom došlo k podstatnému porušeniu týchto zásad.

191. **Šiesta výnimka: nezlučiteľné rozsudky.** Písmená f) a g) sa vzťahujú na situáciu, keď si rozsudok, o ktorého uznanie a výkon sa žiada podľa dohovoru, a iný rozsudok vydaný pre tie isté strany odporujú. Uplatňujú sa v prípade, ak sú tieto dva rozsudky nezlučiteľné. Existuje však rozdiel, pokiaľ ide o spôsob, akým sa písmená f) a g) uplatňujú.

192. Písmeno f) sa týka prípadu, keď nezlučiteľný rozsudok vydal súd v dožiadanom štáte. V takomto prípade je tento rozsudok rozhodujúci, a to bez ohľadu na to, či bol vydaný ako prvý. Dožiadaný súd smie uprednostniť rozsudok zo súdu vo svojom vlastnom štáte, a to aj v tom prípade, ak bol tento rozsudok vydaný po rozsudku

pôvodu alebo s medzinárodnými dohovormi o doručovaní písomností.

²²⁵ Pozri zápisnicu z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II: zápisnica č. 9, bod 98, zápisnica č. 11, bod 27, a zápisnica č. 24, bod 28.

²²⁶ Toto pravidlo sa neuplatňuje, ak nebolo možné napadnúť doručenie na súde pôvodu.

²²⁷ Najdôležitejším príkladom je *Haagsky dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych alebo obchodných veciach* z 15. novembra 1965. Pozri aj nariadenie Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych alebo obchodných veciach v členských štátoch, Ú. v. EÚ L 160, 2000, s. 37.

²²⁸ Podvod by svojou podstatou mohol spadať pod výnimku týkajúcu sa verejného poriadku v článku 9 písm. e). V dohovore sa procesné podvody berú ako osobitné dôvody neuznania, pretože sa môžu vyskytnúť právne systémy, v ktorých sa verejný poriadok nedá použiť v súvislosti s procesným podvodom.

²²⁹ Účelom druhej časti nie je stanoviť obmedzenie pre prvú časť. Verejný poriadok v zmysle ustanovení dohovoru sa neobmedzuje na procesné záležitosti. Sporné otázky musia však mať pre dožiadaný štát zásadný význam.

²³⁰ V súvislosti s Európou pozri článok 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach, v súvislosti so Spojenými štátmi pozri piaty a štrnásty dodatok ústavy Spojených štátov. Mnohé iné krajiny majú podobné ustanovenia.

vydanom na základe dohody o voľbe súdu. Uplatnenie tohto ustanovenia si vyžaduje, aby boli strany rovnaké, nárok však nemusí byť rovnaký.

193. Písmo g) sa týka situácie, keď boli obidva rozsudky vydané zahraničnými súdmi. V tomto prípade môže dôjsť k odmietnutiu uznania a výkonu rozsudku vydaného na základe dohody o voľbe súdu len v tom prípade, ak sú splnené nasledujúce podmienky: po prvé, rozsudok na základe dohody o voľbe súdu musel byť vydaný až po konfliktnom rozsudku; po druhé, strany musia byť rovnaké²³¹; po tretie, nárok musí byť rovnaký, a po štvrté, konfliktný rozsudok musí spĺňať podmienky nevyhnutné na jeho uznanie v dožiadanom štáte.

Článok 10 Predbežné otázky

194. **Zásada Estoppel a zahraničné rozsudky.** Pred rozhodnutím o nároku žalobcu musí súd často rozhodnúť o rôznych právnych a skutkových otázkach ako o predbežných záležitostiach. Napríklad pri nárokoch vyplývajúcich z dohody o patentovej licencií bude možno musieť najprv rozhodnúť, či je patent platný. Ide o rozhodnutie o predbežnej otázke. Pripraví sa tým cesta pre konečný rozsudok, ktorým bude, že obžalovaný má alebo nemá zaplatiť žalobcovi náhradu škody. Dožiadaný súd musí, samozrejme, uznať tento konečný rozsudok, a ak sa nariadi peňažná platba (napr. licenčný poplatok alebo náhrada škody), vykonať ho (v rozsahu, v akom bol vydaný na základe dohody o voľbe súdu, na ktorú sa vzťahuje dohovor). Je však podľa dohovoru povinný uznať rozhodnutie o predbežnej otázke?

195. V štátoch uplatňujúcich občianske právo má rozsudok bežne účinok len pokiaľ ide o konečný príkaz – *dispositif* vo Francúzsku a jeho ekvivalenty v iných právnych systémoch, napríklad *Tenor* alebo *Spruch* v Nemecku a Rakúsku. Na druhej strane vo svete zvykového práva sa doktrína nazývaná ako *issue estoppel* (prekážka veci)²³², *collateral estoppel* (nepriama prekážka) alebo *issue preclusion* (vylúčenie veci)²³³ vyžaduje, aby súd za určitých okolností uznal rozhodnutia týkajúce sa predbežných otázok vydané v skoršom rozsudku. Môže sa to uplatniť aj vtedy, keď pôvodný rozsudok vydal súd v tom istom štáte, aj vtedy, keď ho vydal súd v inom štáte²³⁴. V dohovore sa však nikdy nevyžaduje uznanie alebo výkon takýchto rozhodnutí, hoci sa nebráni zmluvným štátom v tom, aby ich uznali na základe vlastných právnych predpisov.

196. **Rozhodnutia o predbežných otázkach.** Článok 10 sa týka vecí, o ktorých sa rozhodlo ako o predbežných otázkach²³⁵. V odseku 1 sa uvádza, že ak sa vec uvedená v článku 2 ods. 2 alebo v článku 21 posudzovala ako predbežná otázka, rozhodnutie o tejto otázke sa neuznáva ani nevykonáva podľa tohto dohovoru. Vzhľadom na to, čo

sa uviedlo v predchádzajúcom bode, môže byť však toto ustanovenie nadbytočné; v prípade rozhodnutí o veciach mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru – zvlášť pokiaľ ide o platnosť určitých práv duševného vlastníctva – je však otázka natoľko dôležitá, že sa považovalo za vhodné mať výslovné ustanovenie. Článok 10 ods. 1 teda dopĺňa článok 2 ods. 3, v ktorom sa stanovuje, že konanie nie je vylúčené z pôsobnosti dohovoru len preto, lebo súd vydá rozhodnutie o vylúčenej veci, ktorá sa posudzovala ako predbežná otázka.

197. **Rozsudky založené na predbežnej otázke.** Článok 10 ods. 2 sa netýka neuznávania výrokov o predbežných otázkach, ale neuznávania niektorých rozsudkov alebo ich častí, ktoré sú založené na takýchto výrokoch. Stanovuje sa v ňom ďalší dôvod neuznania popri tých, ktoré sú stanovené v článku 9. Stanovuje sa v ňom, že uznanie alebo výkon rozsudku možno odmietnuť, ak sa rozsudok opiera o výrok vo veci vylúčenej podľa článku 2 ods. 2 a v rozsahu, v ktorom sa o tento výrok opiera²³⁶. Táto výnimka by sa mala použiť samozrejme len vtedy, keď by dožiadaný súd rozhodol o predbežnej otázke odlišným spôsobom. Aj s týmto obmedzením sa to zdá ako ďalekosiahla výnimka, no v oblasti, v ktorej sa s najväčšou pravdepodobnosťou uplatní – duševné vlastníctvo –, si to vyžaduje dôkladné spresnenie, ktoré je stanovené v odseku 3.

198. **Predbežné výroky o platnosti práv duševného vlastníctva.** Bez osobitných pravidiel v článku 10 ods. 3 by sa v prípade, ak bol rozsudok súdu pôvodu založený na predbežnom výroku o platnosti, uplatňoval len článok 10 ods. 2. Na žiadosť zainteresovaných strán v oblasti duševného vlastníctva o čo najväčšiu mieru jasnosti a z dôvodu, že otázku nezlučiteľnosti v súvislosti s duševným vlastníctvom možno jasne vymedziť, sa na diplomatickom zasadnutí rozhodlo riešiť túto otázku v samostatnom odseku. Preto ak je rozsudok založený na predbežnom výroku o platnosti práva duševného vlastníctva iného než je autorské alebo súvisiace právo, je článok 10 ods. 2 ďalej spresnený článkom 10 ods. 3. Odhliadnuc od dôvodov uvedených v článkoch 9 a 11 možno uznanie alebo výkon takéhoto rozsudku odmietnuť alebo odložiť na základe článku 10 ods. 2 iba vtedy, ak sú splnené podmienky uvedené v článku 10 ods. 3.

199. **Písmo a).** Podľa článku 10 ods. 3 písm. a) možno uznanie alebo výkon rozsudku odmietnuť v rozsahu, v akom je výrok o platnosti práva duševného vlastníctva nezlučiteľný s rozsudkom (alebo rozhodnutím príslušného orgánu, napríklad patentového úradu) vydaným v štáte, podľa ktorého právnych predpisov právo duševného

²³¹ Toto platí aj podľa písmena f). Požiadavka, že strany musia byť rovnaké, bude splnená, ak sú strany viazané rozsudkami rovnaké, aj keď strany konania sú rôzne, napríklad ak je jeden rozsudok vydaný voči určitej osobe a druhý rozsudok voči nástupcovi tejto osoby.

²³² Terminológia zvykového práva Británie a Commonwealthu.

²³³ Tieto dva posledné výrazy sú obidva z americkej terminológie.

²³⁴ Pokiaľ ide o posledný uvedený prípad, pozri *Res Judicata, Estoppel and Foreign Judgments*, Oxford University Press 2001.

²³⁵ Pokiaľ ide o význam pojmu predbežná otázka, pozri body 194 až 195; pozri aj poznámku poznámku pod čiarou č. 77.

²³⁶ Pokiaľ ide o situáciu, kde bol rozsudok založený na veci vylúčenej podľa článku 21, pozri článok 10 ods. 4 a bod 202.

vlastníctva vzniklo²³⁷. Týmto sa uznáva prednosť súdov (alebo iných orgánov) tohto štátu, ktorý môže byť dožiadaným štátom alebo tretím štátom. Ostatné štáty sú oprávnené odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku podľa článku 10 ods. 2. len vtedy, ak je predbežný výrok súdu pôvodu v rozpore s rozsudkom alebo rozhodnutím tohto štátu.

200. Uplatňovanie článku 10 ods. 3 písm. a) sa dá lepšie pochopiť na príklade²³⁸. Predpokladajme, že subjekt A zažaluje subjekt B v štáte X s cieľom dosiahnuť, aby bolo subjektu B nariadené zaplatiť licenčné poplatky podľa dohody o patentovej licenci, ktorá obsahuje ustanovenie o výlučnej právomoci súdu, ktoré udeľuje právomoc súdom štátu X. Subjekt B reaguje tvrdením, že patent je neplatný. Ak predpokladáme, že subjekt A má právo nárokovat' si licenčné poplatky len vtedy, ak je patent platný, tvrdenie subjektu B by bolo dobrou obhajobou, ak by ho mohol doložiť. Súd preto musí rozhodnúť o platnosti patentu ako o predbežnej otázke. Predpokladajme, že to urobí a považuje patent za platný. Vydá rozsudok v prospech subjektu A na 1 milión dolárov. Subjekt A potom začne konanie podľa dohovoru s cieľom dosiahnuť výkon tohto rozsudku v štáte Y. Ak bol v štáte registrácie patentu (čo môže byť buď štát Y, alebo tretí štát, štát Z) vydaný rozsudok, že je patent neplatný, tento rozsudok by takto odporoval nie samotnému rozsudku vo veci podľa dohovoru – tým sa len hovorí, že subjekt B musí subjektu A zaplatiť 1 milión dolárov –, ale predbežnému výroku, že je patent platný. Keďže však tento predbežný výrok poskytuje logický predpoklad, na ktorom bol rozsudok založený, tieto dva rozsudky by boli nezlučiteľné, aj keď by to bola nezlučiteľnosť druhotnej povahy. Účelom článku 10 ods. 3 je umožniť (nie však nariadiť) súdom štátu Y odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku podľa dohovoru za týchto okolností.

201. **Písmeno b).** Podľa článku 10 ods. 3 písm. b) možno uznanie alebo výkon rozsudku odložiť²³⁹, ak sa konanie o platnosti práva duševného vlastníctva koná v štáte, podľa ktorého právnych predpisov právo duševného

vlastníctva vzniklo²⁴⁰. Tým sa dožiadanému súdu udeľuje právomoc pozastaviť (prerušit') konanie o uznaní alebo výkone, aby sa počkalo na výsledok konania o platnosti. Ak je rozsudok o platnosti zlučiteľný s rozsudkom súdu pôvodu, uznanie alebo výkon sa podľa článku 10 nesmie odmietnuť. Ak je nezlučiteľný, uplatní sa článok 10 ods. 3 písm. a).

202. **Predbežné výroky o veci vylúčenej podľa článku 21.** Odsek 4 je úplne rovnaký ako odsek 2 s výnimkou toho, že sa týka rozsudku založeného na výroku vo veci vylúčenej na základe vyhlásenia vydaného dožiadaným štátom podľa článku 21. Nepodlieha však spresneniu stanovenému v odseku 3: neuplatňuje sa žiadne pravidlo, pokiaľ ide o predbežné výroky o platnosti práva duševného vlastníctva.

Článok 11 Náhrada škody

203. Článok 11 sa týka náhrady škody. Umožňuje dožiadanému súdu odmietnuť uznanie alebo výkon rozsudku, ak rozsudok priznáva náhradu škody, ktorá neodškodňuje žalobcu za skutočnú stratu alebo škodu, ktorú utrpela, a v rozsahu, v ktorom rozsudok priznáva takúto náhradu. Ekvivalentným ustanovením bol v návrhu dohovoru z roku 2004 článok 15, ktorý obsahoval podrobnejšiu a zložitejšiu formuláciu²⁴¹. Na diplomatickom zasadnutí v roku 2005 sa dohodlo, že sa toto ustanovenie vypustí a nahradí jednoduchšími ustanoveniami článku 11. Dôvody sú vysvetlené nižšie vo vyhlásení, ktoré odsúhlasila pracovná skupina, ktorá ho vypracovala.

204. Článok 11 sa týka exemplárnej alebo represívnej náhrady škody. Tieto dva pojmy znamenajú to isté: vyjadrujú náhradu škody, ktorej cieľom je potrestať obžalovaného a odradiť jeho a ostatných od vykonania niečoho podobného v budúcnosti. Ich protikladom môže byť kompenzačná náhrada škody, ktorej cieľom je odškodniť žalobcu za škodu, ktorú utrpel, čiže uviesť ho do

²³⁷ V prípade registrovaného práva by to bol štát registrácie alebo štát, ktorý sa považuje za štát, v ktorom sa uskutočnila registrácia podľa podmienok medzinárodného dohovoru.

²³⁸ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovné neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

²³⁹ V úvodnej vete k článku 10 ods. 3 sa hovorí o odmietnutí aj o odklade. Odmietnutie by sa za normálnych okolností uplatnilo na základe písmena a) a odklad na základe písmena b). Dokonca aj na základe písmena b) by však dožiadaný súd mohol zastaviť konanie, ak by nemal právomoc prerušiť ho, za predpokladu, že by súdom uznaný veriteľ mohol začať nové konanie po rozhodnutí otázky platnosti.

²⁴⁰ Môže sa konať buď pred príslušným súdom, alebo na patentovom úrade alebo v podobnom orgáne.

²⁴¹ Článok 15 návrhu dohovoru z roku 2004, o ktorom sa hovorí v bode 205, znie takto:

„Článok 15 Náhrada škody

1. Rozsudok, ktorý priznáva inú ako kompenzačnú náhradu škody vrátane exemplárnej alebo represívnej náhrady škody sa uznáva a vykonáva v rozsahu, v akom mohol priznať podobnú alebo porovnateľnú

náhradu škody súd v dožiadanom štáte. Nič v tomto odseku nebráni dožiadanému súdu, aby uznal a vykonal rozsudok podľa svojich právnych predpisov až do plnej výšky náhrady škody priznanej súdom pôvodu.

2. a) Ak dlžník po konaní, v ktorom má veriteľ možnosť byť vypočutý, dožiadaný súd presvedčí, že za daných okolností vrátane tých, ktoré existujú v štáte pôvodu, bola priznaná zjavne nadmerná náhrada škody, možno uznanie a výkon obmedziť na nižšiu sumu.

b) Dožiadaný súd v žiadnom prípade neuzná ani nevykoná rozsudok priznávajúci sumu nižšiu, ako je suma, ktorá mohla byť za rovnakých okolností priznaná v dožiadanom štáte, vrátane okolností, ktoré existujú v štáte pôvodu.

3. Pri uplatňovaní predchádzajúcich odsekov dožiadaný súd zohľadní, či náhrada škody priznaná súdom pôvodu slúži na pokrytie trov konania a výdavkov súvisiacich s konaním a v akom rozsahu.“

situácie, v ktorej by sa nachádzal, ak by k protiprávnemu konaniu nedošlo.

205. Na diplomatickom zasadnutí v roku 2005 sa prijalo nasledujúce vyhlásenie dohodnuté členmi pracovnej skupiny, ktorá vypracovala článok 11²⁴²:

- „a) Začnime základnou a nikdy nespochybňovanou zásadou: rozsudky priznávajúce náhradu škody patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru. To znamená, že rozsudok vydaný súdom určeným v dohode o výlučnej právomoci súdu, ktorým sa úplne alebo čiastočne priznáva náhrada škody žalobcovi, bude uznaný a vykonaný vo všetkých zmluvných štátoch podľa dohovoru. Keďže takéto rozsudky nie sú odlišné od iných rozhodnutí, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru, článok 8 sa uplatňuje bez obmedzenia. To znamená rovnako na povinnosť uznať a vykonať rozsudok, ako aj na všetky dôvody na jeho odmietnutie.
- b) Počas rokovaní sa ukázalo, že niektoré delegácie majú problém s rozsudkami priznávajúcimi náhradu škody, ktorá ide ďaleko nad rámec skutočnej straty žalobcu. Dôležitým príkladom je represívna alebo exemplárna náhrada škody. Niektoré delegácie sa domnievali, že výnimkou týkajúcou sa verejného poriadku v článku 9 písm. e) by sa mohli tieto problémy vyriešiť, ale iné dali jasne najavo, že v rámci ich obmedzeného uplatňovania pojmu verejného poriadku to nie je možné. Preto sa dohodlo, že pri rozhodnutiach o náhrade škody by mal existovať dodatočný dôvod na odmietnutie. Tak vznikol nový článok 11. Rovnako ako v prípade všetkých ostatných dôvodov odmietnutia aj toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať čo najreštriktívnejším spôsobom.
- c) Článok 11 je založený na nespornej prvej funkcii náhrady škody: mala by nahradiť skutočnú stratu. Preto sa v novom článku 11 ods. 1 uvádza, že uznanie a výkon rozsudku možno odmietnuť, ak náhrada neodškodňuje stranu za skutočnú stratu alebo škodu, ktorú utrpela, a to v rozsahu, v akom sa tak stalo. Treba uviesť, že anglické slovo „actual“ (skutočný) má odlišný význam ako francúzske slovo ‘actuel’ (ktoré sa vo francúzskom znení nepoužíva), takže myslia sa aj budúce straty.
- d) To neznamená, že dožiadaný súd môže preskúmať, či mohol priznať rovnakú výšku náhrady škody, alebo nie. Prahová hodnota

je oveľa vyššia. Článok 11 sa uplatňuje len vtedy, keď je z rozsudku zrejmé, že priznaná výška náhrady škody ide nad rámec skutočnej straty alebo škody, ktorú strana utrpela. Týka sa to predovšetkým represívnej alebo exemplárnej náhrady škody. Tieto druhy náhrady škody sa preto výslovne uvádzajú. Vo výnimočných prípadoch však môže pod toto ustanovenie spadať aj náhrada škody, ktorú súd pôvodu charakterizuje ako kompenzačnú.

- e) V tomto ustanovení sa za náhradu za skutočnú stratu alebo škodu považuje aj náhrada škody priznaná na základe dohody strán (paušálna náhrada škody) alebo zo zákona (zákonná náhrada škody). V súvislosti s takouto náhradou škody by dožiadaný súd mohol odmietnuť uznanie alebo výkon len vtedy, ak je cieľom tejto náhrady škody potrestať obžalovaného, a nie poskytnúť primeraný odhad primeranej úrovne náhrady, a len v takom rozsahu, v akom má táto náhrada škody obžalovaného potrestať.
- f) Pýtať sa, či dožiadaný súd musí uplatniť právne predpisy štátu pôvodu alebo právne predpisy dožiadaného štátu, by nebolo správne. Článok 11 obsahuje autonómny pojem. Toto ustanovenie uplatňuje samozrejme dožiadaný súd, toto uplatňovanie však nevedie jednoducho k uplatňovaniu právnych predpisov dožiadaného štátu týkajúcich sa náhrady škody.
- g) Uznanie a výkon možno odmietnuť len v rozsahu, v akom ide rozsudok nad rámec skutočnej straty alebo škody, ktorú strana utrpela. Pre väčšinu delegácií by to mohlo byť už logickým dôsledkom obmedzeného účelu tohto ustanovenia. Je však vhodné výslovne to uviesť. Zabráni sa tým možnému prístupu „všetko alebo nič“, ktorý niektoré právne systémy uplatňujú na výnimku týkajúcu sa politiky verejného poriadku.
- h) Ustanovenia starého článku 15 ods. 1 aj 2 obsahovali veľmi dômyselné pravidlá o tom, aká časť náhrady škody priznanej súdom pôvodu sa musí uznať a vykonať v každom prípade. Pracovná skupina sa domnievala, že by sa to mohlo chápať ako vyslanie nesprávneho signálu. V článku 11 sa stanovuje len preskúmanie toho, či sa rozsudkom priznáva náhrada škody, ktorou sa nenahrádza skutočná strata; neumožňuje sa v ňom žiadne iné preskúmanie týkajúce sa

²⁴² Pozri zápisnicu č. 19 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 13 a 14. Členovia pracovnej skupiny boli delegáti a zástupcovia: Austrálie, Rakúska, Kanady, Číny, Európskeho spoločenstva, Nemecka, Japonska, Nového Zélandu, Ruska, Švajčiarska, Spojeného kráľovstva

a Spojených štátov amerických. Predsedom bol Gottfried Musger (Rakúsko). V nasledovnom texte boli odkazy na jednotlivé články (ktoré boli pôvodne založené na návrhu dohovoru z roku 2004) zmenené tak, aby zodpovedali číslovaniu prijatému v konečnom znení.

veci samej. Podobne ako všetky ostatné dôvody zamietnutia, bude sa uplatňovať len vo výnimočných prípadoch. Akákoľvek nadmerne rozsiahla formulácia v súvislosti s týmito prípadmi by im poskytla príliš veľký politický význam.

- i) Článok 11 *nezaväzuje* súd k tomu, aby odmietol uznanie a výkon. Jasne to vyplýva z jeho znenia – súd *môže odmietnuť* – a je to v súlade s všeobecným prístupom v článku 9. Takže ustanovenie nijako neobmedzuje uznanie a výkon náhrady škody na základe vnútroštátnych právnych predpisov alebo iných medzinárodných nástrojov a umožňuje (ale nevyžaduje) uznanie a výkon na základe dohovoru. Pracovná skupina sa opäť domnievala, že výslovné ustanovenie by predstavovalo nadmerne rozsiahlu formuláciu, ktorá by otázkou náhrady škody poskytla príliš veľký politický význam.
- j) Článok 11 ods. 2 zodpovedá starému článku 15 ods. 3. Na základe článku 11 ods. 1 by sa mohlo argumentovať, že náhrada škody určená na pokrytie nákladov konania nie je náhradou skutočnej škody. To by bolo, samozrejme, nesprávne z porovnávacieho hľadiska. Ja však opodstatnené, aby sa v ustanovení nachádzal výslovný odkaz na tento problém. Tento odkaz v sebe nezahrňuje pevné pravidlo. Skutočnosť, že škody sú určené na pokrytie nákladov a výdavkov, treba len vziať do úvahy.
- k) Možno to zhrnúť nasledovne: nový článok 11 je kratší ako starý článok 15, je viac v súlade so všeobecnou koncepciou dohovoru a riešia sa ním skutočné problémy, bez pridania zložitých a sofistických pravidiel, ktoré by sa mohli nesprávne pochopiť. Pracovná skupina preto navrhuje, aby bolo toto ustanovenie prijaté.“

Článok 12 Súdne zmiery (transactions judiciaires)

206. V článku 12 sa stanovuje, že zmiery schválené súdom zmluvného štátu určeným v dohode o výlučnej právomoci alebo pred ním uzavreté počas konania, ktoré sú vykonateľné v štáte pôvodu rovnako ako rozsudok v tomto štáte, sa musia v zmluvných štátoch vykonať rovnako ako rozsudok²⁴³. Pri začatí konania o výkone musí osoba začínajúca konanie predložiť dokumenty potrebné na

preukázanie, že je súdny zmier vykonateľný v štáte pôvodu rovnako ako rozsudok²⁴⁴.

207. Takémuto zmieru sa niekedy hovorí „súdny zmier“, čo je preklad francúzskeho „*transaction judiciaire*“. V zmysle, v akom sa tento pojem používa tu, sú súdne zmiery vo svete zvykového práva neznáme²⁴⁵. Vo Francúzsku a iných krajinách, ktoré uplatňujú občianske právo, sú to zmluvy uzavreté pred sudcom, ktorými strany ukončia spor, spravidla vykonaním vzájomných ústupkov. Strany predložia svoju dohodu sudcovi, ktorý ju zaznamená do úradného dokladu. Takéto dohody spravidla majú niektoré alebo aj všetky účinky konečného rozsudku. Súdny zmier sa líši od príkazu o súhlase (*consent order*) v zmysle zvykového práva (príkaz vydaný súdom so súhlasom obidvoch strán), pretože príkaz o súhlase je rozsudok a ako taký môže byť uznaný a vykonaný na základe článku 8 dohovoru. Na druhej strane, súdny zmier je odlišný od mimosúdneho urovnania, pretože sa uskutočňuje pred sudcom, ukončuje sa ním konanie a je spravidla vykonateľný rovnakým spôsobom ako rozsudok. Z týchto dôvodov je mu v dohovore venované osobitné ustanovenie.

208. Článok 12 neumožňuje uznávanie súdnych zmirov, ale len ich výkon²⁴⁶. Význam tejto skutočnosti sa najlepšie vysvetlí na príklade²⁴⁷. Predpokladajme, že subjekt A a subjekt B uzatvoria zmluvu s ustanovením o výlučnej právomoci súdu v prospech súdov štátu X. Subjekt A následne zažaluje subjekt B na súde v tomto štáte o 1 000 eur, čo predstavuje sumu, ktorá je podľa neho splatná na základe zmluvy. Strany potom uzatvoria súdny zmier, podľa ktorého subjekt B súhlasí zaplatiť 800 eur, pričom štát X predstavuje štát, v ktorom to možno urobiť.

209. Ak subjekt B nezaplatí, subjekt A môže začať konanie o vykonaní zmieru v štáte Y, ktorý je ďalším zmluvným štátom. Na takéto konanie sa bude vzťahovať článok 12 dohovoru. Predpokladajme však, že subjekt B zaplatí peniaze v súlade so zmierom bez akejkoľvek nutnosti konania o výkone. Ak však subjekt A podá novú žalobu o zaplatenie zvyšných 200 eur na súdoch štátu Y, subjekt B nemôže požiadať súd o uznanie zmieru podľa dohovoru v zmysle uplatnenia procesnej obrany voči pohľadávke (čo by v niektorých právnych systémoch urobilo pohľadávku neprípustnou). V dohovore sa toto nerieši, a to predovšetkým preto, lebo účinky zmirov sú v rôznych právnych systémoch veľmi rozdielne. Dohovor však nebráni súdu v tom, aby pristupoval k zmieru ako k zmluvnej obrane voči pohľadávkou vo veci samej.

Článok 13 Písomnosti, ktoré sa majú predložiť

210. V článku 13 ods. 1 sa uvádzajú písomnosti, ktoré má predložiť strana požadujúca uznanie alebo výkon rozsudku podľa dohovoru²⁴⁸. Skutočnosť, že uznanie sa

²⁴³ Ekvivalentným ustanovením je v predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 článok 36. Komentár v Nyghovej a Pocarovej správe sa nachádza na s. 116 a 117. Pozri aj *Haagsky dohovor o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z 1. februára 1971*, článok 19.

²⁴⁴ Článok 13 ods. 1 písm. e).

²⁴⁵ Podľa použitia v článku 12 výraz „zmier“ neoznačuje zmier v zmysle zvykového práva.

²⁴⁶ Rozdiel medzi uznaním a výkonom je vysvetlený v bode 170.

²⁴⁷ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovné neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

²⁴⁸ Toto ustanovenie je podobné článku 29 ods. 1 písm. a) až c) v predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999. Komentár k uvedenému sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 109 a 110.

uvádza v úvodnej vete k článku 13, neznamená, že sa musí uplatniť nejaký osobitný postup²⁴⁹. Ale aj v právnych systémoch, v ktorých sa neuplatňuje žiadny osobitný postup, musí strana žiadajúca o uznanie predložiť písomnosti vyžadované podľa článku 13, ak druhá strana spochybni uznanie rozsudku.

211. V článku 13 ods. 1 písm. a) sa vyžaduje predloženie úplnej a overenej kópie rozsudku. Týmto sa myslí celý rozsudok (vrátane odôvodnenia súdu, kde sa to uplatňuje), a nielen konečný príkaz (*dispositif*). V článku 13 ods. 1 písm. b) sa vyžaduje predloženie dohody o výlučnej právomoci súdu, jej overenej kópie alebo iného dôkazu o jej existencii. Slová „alebo dôkaz o jej existencii“ boli vložené najmä v súvislosti s dohodami uzatváranými elektronicky. V prípade takýchto dohôd nie je spravidla možné predložiť samotnú „dohodu“. V článku 13 ods. 1 písm. c) sa vyžaduje listinný dôkaz, že obžalovanému bola doručená súdna písomnosť, to sa však uplatňuje len v prípade rozsudku pre meškanie. V ostatných prípadoch sa predpokladá, že obžalovanému bola písomnosť doručená, pokiaľ nepredloží dôkaz o opaku. Dôsledky nepredloženia požadovaných dokumentov sa určia na základe právnych predpisov dožiadaného štátu. Malo by sa však predísť nadmernému formalizmu. Ak nebol súdom uznaný dlžník poškodený, súdom uznaný veriteľ by mal mať možnosť na nápravu chýb.

212. V článku 13 ods. 2 sa stanovuje, že dožiadaný súd si môže vyžiadať predloženie ďalších písomností v rozsahu, v akom je potrebné overiť, či sa splnili požiadavky kapitoly III dohovoru. Z toho jasne vyplýva, že zoznam v odseku 1 nie je vyčerpávajúci. Malo by sa však predísť zbytočnému zaťažovaniu strán.

213. Článkom 13 ods. 3 sa osobe, ktorá žiada o uznanie alebo výkon rozsudku podľa dohovoru, umožňuje použiť tlačivo odporúčané a uverejnené Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného. Tlačivo je stanovené v prílohe k dohovoru. Môže ho zmeniť osobitná komisia Haagskej konferencie²⁵⁰. Použitie tohto tlačiva nie je povinné. O informácie v ňom obsiahnuté sa môže oprieť dožiadaný súd v prípade neexistencie námietky. Ale ani v prípade neexistencie námietky nie sú tieto informácie rozhodujúce. Dožiadaný súd môže vec rozhodnúť na základe všetkých dôkazov, ktoré mu boli predložené.

214. V článku 13 ods. 4 sa stanovuje, že ak písomnosti uvedené v článku 13 nie sú v úradnom jazyku dožiadaného štátu, musí sa k nim pripojiť overený preklad do úradného jazyka, pokiaľ sa v právnych predpisoch dožiadaného štátu nestanovujú inak. Štáty preto môžu vo svojich vykonávacích právnych predpisoch alebo procesnom práve stanoviť, že preklad nie je vôbec potrebný alebo že neformálny preklad je postačujúci, aj keď nie je overený.

Článok 14 Konanie²⁵¹

215. V článku 14 sa stanovuje, že konanie o uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo registráciu na účely výkonu rozsudku a výkon rozsudku sa riadia právnymi predpismi dožiadaného štátu, pokiaľ sa v dohovore nestanovuje inak²⁵². Pokiaľ sa v právnych predpisoch dožiadaného štátu nestanovuje žiadny osobitný postup uznávania (odlišný od výkonu) zahraničného rozsudku, rozsudok sa uzná automaticky zo zákona na základe článku 8 dohovoru. Vnútroštátne procesné právo samozrejme nepokrýva dôvody, na základe ktorých možno odmietnuť uznanie alebo výkon. Tie sa riadia výlučne dohovorom: pozri článok 8 ods. 1 (druhá veta).

216. Vo všetkých konaniach, na ktoré sa vzťahuje článok 14, musí dožiadaný súd konať rýchlo. To znamená, že súd musí uplatniť najrýchlejší postup, aký má k dispozícii. Zmluvné štáty by mali zvážiť spôsoby, ktorými možno zabezpečiť, aby sa zabránilo zbytočným prieťahom.

Článok 15 Deliteľnosť

217. V článku 15 sa stanovuje uznanie alebo výkon oddeliteľnej časti rozsudku, ak sa žiadalo o uznanie alebo výkon tejto časti alebo ak podľa dohovoru možno uznať alebo vykonať iba časť rozsudku²⁵³. Napríklad, ak sa priznanie represívnej náhrady škody nevykoná na základe článku 11, zvyšok priznanej náhrady škody sa musí vykonať, ak spĺňa požiadavky článku 8. Aby bola predmetná časť oddeliteľná, musí byť možné použiť ju samostatne. To by za bežných okolností záviselo od toho, či by sa výkonom iba tejto časti rozsudku výrazne zmenili povinnosti strán²⁵⁴. Keďže to závisí od právnej normy, musia sa uplatniť právne predpisy dožiadaného súdu²⁵⁵.

Článok 16 Prechodné ustanovenia

218. **Základné pravidlo.** Článok 16 obsahuje prechodné ustanovenia²⁵⁶. Základným pravidlom stanoveným v článku 16 ods. 1 je, že dohovor sa bude vzťahovať na dohody o výlučnej právomoci súdu uzatvorené po tom, ako tento dohovor nadobudol platnosť pre štát zvoleného súdu. Podľa tohto pravidla je dátum začatia konania irelevantný.

219. **Dodatočné pravidlo.** Ak konanie prebieha v štáte zvoleného súdu, základné pravidlo článku 16 ods. 1 je jediným uplatniteľným pravidlom. Ak však konanie prebieha v inom štáte (podľa článku 6 alebo ustanovení o uznávaní a výkone uvedených v kapitole III), musí sa splniť aj dodatočné pravidlo uvedené v článku 16 ods. 2. Podľa tohto pravidla sa dohovor stále nebude uplatňovať, ak sa konanie začalo pred vstúpením dohovoru do platnosti pre štát konajúceho súdu. To znamená, že ak sa konanie začne na inom súde, ako je zvolený súd, dohovor sa nebude

²⁴⁹ Pozri bod 215.

²⁵⁰ Pozri aj článok 24 a pripomienky uvedené v bode 257.

²⁵¹ Pokiaľ ide o informácie o ďalších procesných otázkach, pozri body 88 až 92 a 138.

²⁵² Až na čisto slovné obmeny je rovnaký ako článok 30 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Komentár k tomuto článku sa nachádza na s. 100 Nyghovej a Pocarovej správy.

²⁵³ Ekvivalentným ustanovením je v predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 článok 34. Komentár k tomuto ustanoveniu sa nachádza na s. 115 Nyghovej a Pocarovej správy.

²⁵⁴ Nyghova a Pocarova správa, s. 115.

²⁵⁵ Tamtiež.

²⁵⁶ Pravidlá v článku 16 sa nevzťahujú na vyhlásenia týkajúce sa dohôd o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter podľa článku 22: pozri body 253 a 254.

uplatňovať, pokiaľ a) dohoda o voľbe súdu bola uzatvorená po nadobudnutí platnosti dohovoru pre štát zvoleného súdu *a zároveň* b) konanie sa začalo po nadobudnutí platnosti dohovoru pre štát, v ktorom sa konanie začalo.

220. Účinok týchto dvoch pravidiel možno ilustrovať na nasledujúcich príkladoch. Predpokladáme v nich, že pre štát P nadobudne dohovor platnosť 1. januára 2008 a pre štát R 1. júla 2008. Subjekty X a Y uzatvorili dohodu o výlučnej právomoci súdu, ktorou sa určia súdy štátu P.

- **Príklad 1.** Dohoda o voľbe súdu sa uzatvorí 1. decembra 2007 a subjekt X začne konanie na súdoch štátu P 1. júla 2008. Dohovor sa neuplatní, pretože dohoda o voľbe súdu sa uzatvorila skôr, než dohovor nadobudol platnosť pre štát P, štát zvoleného súdu, hoci konanie sa začalo až po tomto dátume. Súdy štátu P nebudú povinné konať vo veci podľa článku 5.
- **Príklad 2.** Dohoda o voľbe súdu sa uzatvorí 15. januára 2008. Dňa 1. marca 2008 začne subjekt Y konanie, na ktoré sa vzťahuje dohoda na súdoch štátu P. Dňa 1. apríla 2008 vydá súd rozsudok pre meškanie, ktorý sa stane vykonateľným v štáte P. Dňa 1. augusta 2008 začne subjekt Y konanie o výkone v štáte R. Keďže dohoda o voľbe súdu bola uzatvorená po tom, ako dohovor nadobudol platnosť v štáte P (štát zvoleného súdu) a dohovor platí pre štát R (dožiadaný štát), keď sa začne konanie o výkone, na výkon sa bude dohovor vzťahovať.
- **Príklad 3.** Dohoda o voľbe súdu sa uzatvorí 15. januára 2008. Dňa 1. júna 2008 začne subjekt Y konanie, na ktoré sa vzťahuje dohoda na súdoch štátu R. Hoci dohovor nadobudne v štáte R platnosť 1. júla 2008, článok 6 dohovoru nebráni súdom štátu R v tom, aby konali vo veci, keďže konanie sa začalo pred tým, ako dohovor nadobudol v štáte R platnosť, aj keď dohoda bola uzatvorená po tom, ako dohovor nadobudol platnosť v štáte P, štáte zvoleného súdu.

Článok 17 Poistné a zaistné zmluvy²⁵⁷

221. Poistenie nie je jednou z vecí vylúčených z rozsahu pôsobnosti dohovoru podľa článku 2. Dohovor sa naň v plnej miere vzťahuje²⁵⁸. Je to tak aj vtedy, ak sa poistené riziko týka veci, ktorá sama osebe stojí mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, buď preto, že je vylúčená podľa článku 2, alebo na základe vyhlásenia vydaného podľa článku 21. V článku 17 ods. 1 sa to objasňuje. Stanovuje sa v ňom, že konania vo veci poistných alebo zaistovacích

zmlúv nie sú vylúčené z pôsobnosti dohovoru len preto, že sa poistná alebo zaistovacia zmluva týka veci, na ktorú sa dohovor nevzťahuje²⁵⁹. Preto hoci napríklad preprava tovaru po mori nepatrí do rozsahu pôsobnosti dohovoru²⁶⁰, zmluva na poistenie tovaru, ktorý sa má prepravovať po mori, patrí do jeho pôsobnosti.

222. **Príklad²⁶¹.** Predpokladajme, že poisťovňa so sídlom vo Francúzsku uzatvorí zmluvu o poistení so subjektom Y, spoločnosťou so sídlom v Kanade, podľa ktorej poisťovňa nahradí subjektu Y akúkoľvek škodu na tovare, ku ktorej môže dôjsť počas jeho prepravy z Rotterdamu do New Yorku. Poistná zmluva zahŕňa dohodu o voľbe súdu, v ktorej sa udeľuje výlučná právomoc súdom vo Francúzsku. Tovar sa počas prepravy poškodí; poisťovňa však odmietne zaplatiť. Akékoľvek konanie, ktoré začne subjekt Y (poistený) voči poisťovni na základe poistnej zmluvy, bude podliehať výlučnej právomoci súdov vo Francúzsku. Hoci preprava tovaru je na základe článku 2 ods. 2 písm. f) z rozsahu pôsobnosti dohovoru vylúčená, poistná zmluva na takýto tovar z neho vylúčená nie je: článok 17 ods. 1.

223. Článok 17 ods. 2 sa týka uznávania a výkonu rozsudkov stanovujúcich povinnosť plnenia alebo chýbajúcu povinnosť plnenia podmienok poistnej alebo zaistnej zmluvy. Stanovuje sa v ňom, že uznanie a výkon rozsudku týkajúceho sa povinnosti plnenia podmienok poistnej alebo zaistnej zmluvy sa nesmie obmedziť ani odmietnuť z dôvodu, že zodpovednosť na základe uvedenej zmluvy zahŕňa zodpovednosť za odškodnenie poistenca alebo zaistenca a) vo veci, na ktorú sa tento dohovor nevzťahuje, alebo b) ohľadne náhrady škody, na ktorú by sa mohol vzťahovať článok 11.

224. Článok 17 ods. 2 písm. a) by sa uplatňoval v situáciách, kde sa poistná zmluva týka rizika, ktoré samo osebe stojí mimo rozsahu pôsobnosti dohovoru, a to buď preto, že je vylúčené podľa článku 2, alebo na základe vyhlásenia vydaného podľa článku 21. Preto viac-menej znovu potvrdzuje pravidlo odseku 1.

225. Článok 17 ods. 2 písm. b) sa týka rozsudkov týkajúcich sa povinnosti poisťovne odškodniť poistenca alebo zaistenca v súvislosti s náhradou škody, na ktorú by sa mohol vzťahovať článok 11. Ako je vysvetlené vyššie²⁶², článok 11 sa týka uznávania alebo výkonu rozsudku, ktorým sa priznáva iná ako kompenzačná náhrada škody, a umožňuje dožiadanému súdu za určitých okolností odmietnuť uznanie alebo výkon časti alebo celej akejkoľvek inej ako kompenzačnej súčasti takéhoto rozsudku. Takýto rozsudok je potrebné odlišiť od rozsudku týkajúceho sa poistnej zmluvy, ktorou sa poisťovňa zaväzuje odškodniť poistenca pre prípad povinnosti platiť inú ako kompenzačnú náhradu škody. Skutočnosť, že rozsudok o náhrade škody vydaný v rámci konania medzi tretou stranou a poistencom sa podľa článku 11 nemusí

²⁵⁷ V bodoch 221 až 227 obsahujú odkazy na poistenie aj zaistenie.

²⁵⁸ O malej výnimke sa hovorí v poznámke pod čiarou č. 75 vyššie (priama žaloba zraneného zamestnanca proti zamestnávateľovmu poisťovateľovi).

²⁵⁹ Na druhej strane, dohovor by sa neuplatňoval na konanie vo veci poistnej zmluvy, ak by sa vyhlásením podľa článku

21 vydaným príslušným štátom vylučovali z dohovoru „poisťovacie záležitosti“.

²⁶⁰ Článok 2 ods. 2 písm. f).

²⁶¹ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

²⁶² Pozri body 203 až 205.

uznať (úplne alebo čiastočne) (pretože náhrada škody je iná ako kompenzačná), neznamená, že možno odmietnuť uznanie rozsudku vydaného v konaní medzi poisťencom a jeho poisťovňou, na základe ktorého je poisťovňa povinná odškodniť poisťenca v prípade platby takejto náhrady škody.

226. **Príklad**²⁶³. Predpokladajme, že poisťovňa so sídlom v Kanade uzatvorí zmluvu o poistení s osobou so sídlom v Anglicku (ďalej len „poistenec“), na základe ktorej poisťovňa odškodní poisťenca vo veci zodpovednosti voči tretej strane pre prípad osobnej ujmy vrátane povinnosti zaplatiť represívnu náhradu škody²⁶⁴. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu v prospech súdov v Anglicku. Potom tretia strana zažaluje v Anglicku poisťenca za osobnú ujmu a súd prizná tretej strane 1 milión libier kompenzačnej náhrady škody plus 1 milión libier represívnej náhrady škody. Poisťovňa odmietne poisťenca odškodniť. Poistenec zažaluje v Anglicku poisťovňu s odvolaním sa na ustanovenie o voľbe súdu. Súd vydá rozsudok proti poisťovní na zaplatenie 2 miliónov libier. Poistenec je oprávnený vykonať tento rozsudok voči poisťovní v plnej výške v Kanade. Nie je relevantné, že podľa článku 2 ods. 2 písm. j) sú nároky na náhradu škody v prípade osobnej ujmy uplatňované fyzickými osobami alebo v ich mene vylúčené z rozsahu pôsobnosti [článok 17 ods. 2 písm. a)], alebo že podľa článku 11 nemusel byť súd v Kanade povinný vykonať represívny prvok v rozsudku medzi treťou stranou a poisťencom [ak by súd uplatnil právomoc na základe dohody o voľbe súdu] (článok 17 ods. 2 písm. b)).

227. **Represívna náhrada škody priznaná voči poisťovateľovi**. Ak by však v konaní v Anglicku medzi poisťencom a poisťovňou v prípade uvedenom vyššie súd nielen nariadil poisťovní zaplatiť poisťencovi 2 milióny libier, ale priznal by poisťencovi aj represívnu náhradu škody vo výške ďalšieho 1 milióna libier (pretože poisťovňa bez odôvodnenia nezaplatila poisťencovi na požiadanie), tento ďalší 1 milión libier nebude spadať do pôsobnosti článku 17 ods. 2 písm. b). Ak by boli splnené požiadavky článku 11, sudy v Kanade by neboli povinné vykonať rozhodnutie o priznaní dodatočnej sumy podľa dohovoru.

Článok 18 *Oslobodenie od overenia*

228. V článku 18 sa stanovuje, že všetky písomnosti zaslané alebo vydané na základe tohto dohovoru musia byť oslobodené od vyššieho overenia alebo inej podobnej formality vrátane apostily²⁶⁵.

²⁶³ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovné neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

²⁶⁴ To, či poisťná zmluva pokrýva takéto škody, by záviselo od jej podmienok podľa výkladu právnych predpisov, ktorými sa riadi.

²⁶⁵ To zodpovedá článku 29 ods. 2 predbežného návrhu dohovoru z roku 1999. Komentár k tomuto ustanoveniu sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 110, kde sa uvádza, že ide o prax, ktorá je dobre zavedená v rámci haagskych dohovorov.

²⁶⁶ Keďže v dohovore sú použité slová „môže odmietnuť“, sudy štátu, ktorý vydal takéto vyhlásenie, by mohli podľa

Článok 19 *Vyhlásenia obmedzujúce právomoc*

229. Politikou dohovoru je vylúčiť z jej pôsobnosti úplne vnútroštátne situácie. Túto politiku napĺňa článok 1. Článok 19 umožňuje opačnú politiku. Umožňuje štátu vydať vyhlásenie, že jeho sudy nebudú uplatňovať článok 5 dohovoru na prípady, ktoré sú úplne *zahraničné*. Stanovuje sa v ňom, že štát môže vyhlásiť, že jeho sudy môžu odmietnuť rozhodovať spory, na ktoré sa vzťahuje dohoda o výlučnej právomoci súdu, ak okrem miesta zvoleného súdu neexistuje žiadna väzba medzi týmto štátom a stranami alebo sporom²⁶⁶.

230. V praxi si niekedy strany vyberú sudy štátu, s ktorým nemajú žiadnu väzbu ani ony, ani skutkové okolnosti veci. Dôvodom je, že ani jedna strana nechce predstúpiť pred sudy štátu druhej strany. Preto sa dohodnú, že si vyberú sudy neutrálneho štátu. V niektorých krajinách je to vítané²⁶⁷. Iné sa domnievajú, že to predstavuje neprimeranú záťaž pre ich súdne systémy. Účelom článku 19 je zohľadniť obavy štátov druhej uvedenej kategórie.

Článok 20 *Vyhlásenia obmedzujúce uznanie a výkon rozsudku*

231. V článku 20 sa stanovuje, že štát môže vyhlásiť, že jeho sudy môžu odmietnuť uznať alebo vykonať rozsudok vydaný súdom iného zmluvného štátu, ak strany mali sídlo v dožiadanom štáte a ak vzťah strán a všetky ďalšie prvky týkajúce sa sporu s výnimkou miesta zvoleného súdu mali

vlastného uváženia rozhodnúť, či uplatnia svoju právomoc. V právnych systémoch, v ktorých sudy vo všeobecnosti disponujú určitou mierou vlastného uváženia pri rozhodovaní o tom, či uplatnia svoju právomoc, to nespôsobí žiadne problémy. V právnych systémoch, kde to tak nie je, by sa mohli prijať právne predpisy s cieľom umožniť súdom uplatňovať diskrečnú právomoc podľa článku 19. Diskrečnú právomoc umožnenú na základe článku 19 by mohol uplatňovať aj zákonodarca, pričom v takom prípade by samotné právne predpisy určovali, za akých okolností by sudy odmietli vo veci konať.

²⁶⁷ Napríklad anglické sudy už mnoho rokov ochotne konajú v takýchto veciach a v roku 1984 štát New York prijal osobitné ustanovenia na ich uľahčenie v prípadoch, kde sa

väzbu iba s dožiadaným štátom²⁶⁸. Týmto ustanovením sa sleduje politika, o ktorej sa hovorí vyššie, teda politika vylúčenia úplne vnútroštátnych situácií z rozsahu pôsobnosti dohovoru.

232. Na pochopenie účelu článku 20 je potrebné mať na zreteli, že dohovor sa vzťahuje len na medzinárodné prípady²⁶⁹. Vymedzenie pojmu „medzinárodný“ na tento účel sa však líši v závislosti od toho, či sa posudzuje súdna právomoc²⁷⁰ alebo uznanie a výkon rozsudku²⁷¹. Na účely súdnej právomoci nie je vec medzinárodnou, ak majú strany sídlo v tom istom zmluvnom štáte a ak majú všetky ďalšie prvky týkajúce sa sporu (bez ohľadu na to, kde sa nachádza zvolený súd) väzbu iba s týmto štátom. Na účely uznávania a výkonu je však vec vždy medzinárodnou, ak rozsudok vydal súd v inom štáte ako v tom, v ktorom sa požaduje uznanie alebo výkon. To znamená, že vec, ktorá je vnútroštátnou, keď sa v nej začne konať, sa stane medzinárodnou, ak sa začne konanie o výkone rozsudku v inom štáte. Účelom článku 20 je umožniť zmluvnému štátu vyhlásiť, že neuzná alebo nevykoná takýto rozsudok, ak by bola preň vec úplne vnútroštátna, keby sa pôvodné konanie začalo pred jeho súdmi.

233. **Príklad**²⁷². Predpokladajme, že strany majú sídlo v štáte A a všetky ostatné relevantné prvky majú väzbu iba s týmto štátom. Súhlasia, že súd v štáte B bude mať výlučnú právomoc. Ak jedna zo strán začne konanie pred súdom v štáte A, tento súd by nebol povinný vyhlásiť sa za neprislúšný podľa článku 6. Dohovor by sa neuplatnil, pretože by nešlo o medzinárodnú vec podľa článku 1 ods. 2. Ak by sa však konanie začalo v štáte B, štát A by bol na základe článku 8 povinný uznať výsledný rozsudok. Vec by sa stala medzinárodnou z hľadiska článku 1 ods. 3. Článok 20 umožňuje štátom zmeniť to vydaním príslušného vyhlásenia. Keby to urobil, štát A by nebol povinný uznať rozsudok.

Článok 21 *Vyhlásenia týkajúce sa špecifických vecí*

234. Pripomeňme, že článkom 2 ods. 2 sa vylučujú niektoré veci z pôsobnosti dohovoru. Článok 21 umožňuje jednotlivým zmluvným štátom rozšíriť tento zoznam vo vzťahu k sebe samým prostredníctvom vyhlásenia. Stanovuje sa v ňom, že ak má štát silný záujem neuplatňovať tento dohovor na určitú vec, môže vyhlásiť, že na túto vec nebude uplatňovať dohovor²⁷³. Pri vydávaní takého vyhlásenia musí zabezpečiť, aby nemalo širší rozsah, než je nevyhnutné, a aby vylúčená vec bola jasne a presne vymedzená²⁷⁴. Ak sa vydá takéto vyhlásenie,

transakcia týka sumy minimálne 1 milión amerických dolárov: pozri súkromnoprávne predpisy štátu New York, predpis 327(b) a zákon štátu New York o všeobecných záväzkoch, § 5-1402.

²⁶⁸ Keďže v dohovore sú použité slová „môže odmietnuť“, súdy štátu, ktorý vydal takéto vyhlásenie, by mohli podľa vlastného uváženia rozhodnúť, či uznajú a vykonajú takéto rozsudky na základe dohovoru. Vykonávacími právnymi predpismi by sa však mohla zaviesť povinnosť neuznávať alebo nevykonávať zahraničné rozsudky za takýchto okolností.

²⁶⁹ Článok 1 ods. 1.

²⁷⁰ Článok 1 ods. 2.

²⁷¹ Článok 1 ods. 3.

²⁷² Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovné

dohovor sa nebude uplatňovať na danú vec v zmluvnom štáte, ktorý vydal vyhlásenie.

235. Zámerom diplomatického zasadnutia bolo, aby sa toto ustanovenie uplatňovalo iba na vymedzené oblasti práva takého typu, ako sú oblasti vylúčené na základe článku 2 ods. 2. Vo vyhlásení nie je možné použiť iné kritérium než vecnú príslušnosť. Môžu sa ním napr. vylúčiť „poistné zmluvy v námornej preprave“, nie však „poistné zmluvy v námornej preprave v prípade, že sa zvolený súd nachádza v inom členskom štáte“.

236. **Záruky.** Ak by takéto výnimky neboli možné, niektoré členské štáty by nemuseli byť schopné stať sa stranami dohovoru. Štát by však nemal vydať vyhlásenie bez presvedčivých dôvodov. Rovnako je potrebné chrániť záujmy strán. Na dosiahnutie týchto cieľov sa v dohovore uplatňujú tri zásady: transparentnosť, zákaz retroaktivity a reciprocita.

237. **Transparentnosť a zákaz retroaktivity.** Podľa článku 32 sa každé vyhlásenie vydané podľa článku 21 musí oznámiť depozitárovi (ministerstvo zahraničných vecí Holandska), ktorý o tom bude informovať ostatné štáty. Tým sa zabezpečuje transparentnosť. Rovnako sa počíta s tým, že vyhlásenia budú zverejnené na webovej stránke Haagskej konferencie týkajúcej sa medzinárodného práva súkromného²⁷⁵. Ak sa vyhlásenie vydá po tom, ako dohovor nadobudne platnosť v štáte, ktorý ho vydáva, nebude mať účinok najmenej tri mesiace²⁷⁶. Pretože sa nebude retroaktívne uplatňovať na zmluvy uzatvorené pred nadobudnutím jeho platnosti²⁷⁷, bude možné, aby strany pri uzatváraní zmluvy vedeli, či sa jej to dotkne. Týmto sa ochraňuje právna istota.

238. **Reciprocita.** V článku 21 ods. 2 sa stanovuje, že ak štát vydá takéto vyhlásenie, ostatné štáty nebudú povinné uplatňovať dohovor na predmetnú vec, ak sa zvolený súd nachádza v štáte, ktorý vyhlásenie vydáva. To znamená, že ak zmluvný štát nie je ochotný poskytovať výhody dohovoru iným zmluvným stranám, nemôže očakávať, že sám bude požívať výhody z dohovoru.

239. **Preskúmanie vyhlásení.** Počíta sa s tým, že sa z času na čas môže prehodnotiť uplatňovanie vyhlásení podľa článku 21, či už na revíziách zasadnutiach zvolaných generálnym tajomníkom Haagskej konferencie podľa článku 24, alebo ako prípravný krok na zasadnutiach osobitnej komisie Konferencie pre všeobecné a politické záležitosti²⁷⁸.

neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

²⁷³ Takéto vyhlásenie sa môže vydať dokonca aj v súvislosti s vecami vylúčenými z vylučovacích ustanovení v článku 2 ods. 2 – napríklad s „autorskými a súvisiacimi právami“ v článku 2 ods. 2 písm. n).

²⁷⁴ Ak si to zmluvný štát, ktorý vydáva vyhlásenie, želá, návrh vyhlásenia sa môže najprv zaslať generálnemu tajomníkovi Haagskej konferencie na rozoslanie ostatným zmluvným štátom na pripomienkovanie.

²⁷⁵ Ide o < www.hcch.net >.

²⁷⁶ Článok 32 ods. 4.

²⁷⁷ Článok 32 ods. 5.

²⁷⁸ Pozri bod 257.

Článok 22 Vzájomné vyhlásenia o dohodách o právomoci súdu, ktoré nemajú výlučný charakter

240. Podľa článku 1 ods. 1 sa dohovor vzťahuje len na dohody o výlučnej právomoci súdu. Nevýlučné dohody sú však dosť bežné, najmä v medzinárodnom bankovníctve. Článkom 22 sa preto zmluvným štátom umožňuje rozšíriť rozsah pôsobnosti dohovoru tak, aby sa vzťahoval aj na takéto dohody. To však platí len pre ustanovenia dohovoru v kapitole III týkajúce sa uznávania a výkonu rozsudkov (články 8 – 15)²⁷⁹. Ďalšie ustanovenia, najmä články 5 a 6, sa nevzťahujú na takéto dohody.

241. Aby sa mohol uplatniť článok 22, aj štát pôvodu aj štát, v ktorom sa požaduje uznanie alebo výkon, musia byť zmluvnými štátmi a obidva museli vydať vyhlásenie podľa článku 22. Okrem toho musia byť splnené nasledujúce požiadavky:

- súd pôvodu musel byť určený v dohode o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter,
- žiadny zo súdov, ktoré majú právomoc na základe dohody o právomoci, ktorá nemá výlučný charakter, nevydal rozsudok medzi tými istými stranami a o tom istom nároku²⁸⁰,
- žiadny iný takýto súd nesmie konať v spore medzi tými istými stranami a o tom istom nároku,
- súd pôvodu musel byť súdom, ktorý začal konať ako prvý.

242. Aby sa mohla dohoda považovať za dohodu o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter na účely článku 22, musí spĺňať nasledujúce podmienky²⁸¹:

- musí mať formu stanovenú v článku 3 písm. c)²⁸²;
- strany s ňou museli súhlasiť²⁸³;
- zvolený súd musí byť určený na účely rozhodovania sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom²⁸⁴;
- dohodou sa musí určiť súd alebo súdy jedného alebo viacerých zmluvných štátov.

243. **Rozsah pôsobnosti.** Až na skutočnosť, že sa vzťahuje na dohody, ktoré nemajú výlučný charakter, je rozsah pôsobnosti článku 22 presne rovnaký, ako rozsah pôsobnosti dohovoru ako celku. Na základe tejto jednej výnimky sa nevzťahuje na žiadnu dohodu o voľbe súdu, na ktorú by sa nevzťahovali ostatné ustanovenia dohovoru.

Preto by sa obmedzenia stanovené v článku 2 a článku 21 uplatňovali aj na základe článku 22.

244. S výnimkou prípadov, v ktorých sa ním zavádza reciprocita, sa vyhlásenie podľa článku 22 nemôže dotknúť žiadneho iného štátu ako štátu, ktorý ho vydá.

245. **Článok 22 ods. 2. písm. b).** Článkom 22 ods. 2. písm. b) sa upravuje povinnosť uznania a výkonu rozsudku tým, že sa v ňom uvádza, že takéto uznanie alebo výkon nie sú povinné, ak ktorýkoľvek iný zo súdov, ktoré majú právomoc na základe dohody o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter, vydal rozsudok alebo koná v spore medzi tými istými stranami a o tom istom nároku, bez ohľadu na to, či takéto konanie bolo začaté pred alebo po konaniach pred zvoleným súdom alebo či bol takýto rozsudok vydaný pred alebo po rozsudku zvoleného súdu. Na pochopenie uplatňovania tohto ustanovenia je potrebné zvážiť, kedy možno začať konanie na inom súde, ako je zvolený súd, v súlade s dohodou o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter. To závisí od toho, či je dohoda o voľbe súdu nevýlučná bez obmedzenia alebo nevýlučná s obmedzením.

246. **Dohody, ktoré sú nevýlučné bez obmedzenia**²⁸⁵. Ak je dohoda nevýlučná bez obmedzenia, nestanovujú sa v nej žiadne obmedzenia, pokiaľ ide o súdy, na ktorých sa môže začať konanie. Len sa v nej určuje súd alebo súdy jedného alebo viacerých zmluvných štátov na nevýlučnom základe – napríklad „konanie na základe tejto zmluvy môže začať na súdoch Kórey, ale to nevylučuje možnosť začať konanie na ktoromkoľvek inom súde, ktorý má právomoc podľa právnych predpisov štátu, v ktorom sa nachádza“. Ak má dohoda o voľbe súdu takúto formu, konanie na *akomkoľvek* súde – aj keď nie je v Kórei – by bolo v súlade s dohodou o voľbe súdu, a teda by poskytovalo dôvod na základe článku 22 ods. 2 písm. b) neuznať rozsudok kórejských súdov na základe dohovoru.

247. **Dohody, ktoré sú nevýlučné s obmedzením**²⁸⁶. Situácia je iná v prípade dohody, ktorá je nevýlučná s obmedzením. V takejto dohode sa stanovujú obmedzenia, pokiaľ ide o súdy, na ktorých sa môže začať konanie, ale napriek tomu nepredstavuje dohodu o výlučnej právomoci podľa vymedzenia v článku 3 dohovoru. Jednou formou by bola dohoda, v ktorej sa určí súd alebo súdy dvoch alebo viacerých zmluvných štátov *s vylúčením všetkých ostatných* – napríklad „konanie na základe tejto zmluvy sa môže začať len na súdoch Kórey alebo na súdoch Číny“ alebo „konanie na základe tejto zmluvy sa môže začať len na okresnom súde v Soule alebo na okresnom súde v Pekingu“. Dohodou, ktorá má takúto formu, sa udeľuje právomoc uvedeným súdom a zároveň sa ňou bráni iným súdom, aby ju uplatnili: takáto dohoda by predstavovala dohodu o výlučnej právomoci súdu podľa článku 3 dohovoru, keby sa určené súdy nenachádzali v rôznych zmluvných štátoch. Ak subjekt A teraz zažaluje subjekt B

²⁷⁹ Zahŕňa to dôvody, na základe ktorých možno odmietnuť uznanie alebo výkon – napríklad podľa článku 9.

²⁸⁰ To by mohol byť akýkoľvek súd, ktorý nie je vylúčený podľa dohody; pozri body 245 a nasl.

²⁸¹ V podstate musia byť splnené všetky požiadavky stanovené v článku 3 okrem požiadavky výlučnosti. Tieto požiadavky sú uvedené v bode 93.

²⁸² Pozri body 110 až 114.

²⁸³ Pozri body 94 až 97.

²⁸⁴ Pozri bod 101.

²⁸⁵ V tomto bode sa predpokladá, že všetky uvádzané štáty sú stranami dohovoru a vydali vyhlásenie podľa článku 22.

²⁸⁶ V tomto bode sa predpokladá, že všetky uvádzané štáty sú stranami dohovoru a vydali vyhlásenie podľa článku 22.

v Soule a dosiahne vydanie rozsudku, akékoľvek konanie v tej istej veci začaté subjektom B v Pekingu (alebo rozsudok tam dosiahnutý) by v zmysle článku 22 ods. 2 písm. b) predstavovalo prekážku uznania a výkonu rozsudku zo Soulu.

248. V ďalšom príklade²⁸⁷ sú konajúce sudy, ktoré majú strany k dispozícii, ešte viac obmedzené, ale účinok by bol rovnaký: ak subjekt A a subjekt B uzatvorili dohodu, na základe ktorej subjekt A môže zažalovať subjekt B len na okresnom súde v Soule a subjekt B môže zažalovať subjekt A len na okresnom súde v Pekingu, každá strana má k dispozícii len jeden konajúci súd, a nie dva ako v predchádzajúcom prípade. Ak subjekt A teraz zažaluje subjekt B v Soule a dosiahne vydanie rozsudku, akékoľvek konanie v tej istej veci začaté subjektom B v Pekingu (alebo rozsudok tam dosiahnutý) by v zmysle článku 22 ods. 2 písm. b) predstavovalo prekážku uznania a výkonu rozsudku zo Soulu na základe dohovoru²⁸⁸.

249. **Asymetrické dohody.** O asymetrických dohodách sa hovorilo vyššie²⁸⁹. Sú to dohody, na základe ktorých môže jedna strana začať konanie len na zvolenom súde, ale druhá strana môže začať konanie aj na iných súdoch. Takéto dohody sa považujú za nevylučné dohody na účely dohovoru, pretože vylučujú možnosť začať konanie na iných súdoch len pre jednu zo strán.

250. **Príklad²⁹⁰.** Predpokladajme, že veriteľ a dlžník uzatvorili dohodu o pôžičke. Dohoda obsahuje ustanovenie o voľbe súdu, ktorým sa stanovuje, že „konanie zo strany dlžníka voči veriteľovi možno začať iba na okresnom súde v Soule, ale konanie zo strany veriteľa voči dlžníkovi možno začať buď na tomto súde, alebo na akomkoľvek inom súde, ktorý má právomoc podľa právnych predpisov štátu, v ktorom sa nachádza“. Okresný súd v Soule vydá rozsudok a začne sa konanie na jeho vykonanie v Číne, pričom oba štáty vydali vyhlásenia podľa článku 22. Konanie na základe dohody o pôžičke prebieha aj pred súdom v Austrálii. Ak by posledné konanie začal veriteľ voči dlžníkovi, bránilo by výkonu kórejského rozsudku v Číne podľa článku 22, keďže bolo v súlade s dohodou o právomoci súdu, ktorá nemá výlučný charakter²⁹¹. Ak by ho, na druhej strane, začal dlžník voči veriteľovi, nebolo by to tak; to znamená, že by nebránilo výkonu kórejského rozsudku v Číne²⁹².

251. **Článok 22 ods. 2 písm. c).** Toto ustanovenie sa má uplatniť, ak prebiehalo konanie pred iným súdom, ale nedosiahol sa na ňom konečný rozsudok a už neprebíha – napríklad ak bolo zastavené na základe doktríny *forum non conveniens*. Ak sa na ňom dosiahol konečný rozsudok alebo ak stále prebieha, uplatní sa článok 22 ods. 2 písm. b). Ak to tak nie je, v článku 22 ods. 2 písm. c) sa ďalej vyžaduje, že súd pôvodu musel byť súdom, ktorý začal konať ako prvý. Ak iný súd, ktorý nie je vylúčený na základe dohody o voľbe súdu, začal konať ako prvý v

konaní medzi tými istými stranami v tej istej veci, rozsudok nemožno uznať alebo vykonať na základe dohovoru²⁹³.

252. Zámerom diplomatického zasadnutia bolo, aby sa článok 22 ods. 2 písm. c) neuplatňoval, ak súd, ktorý začal konať ako prvý, uplatnil právomoc v rozpore s podmienkami dohody o voľbe súdu. Inými slovami, na článok 22 ods. 2 písm. c) sa v tomto smere vzťahujú rovnaké obmedzenia ako na článok 22 ods. 2 písm. b), pričom samotná skutočnosť, že súd, ktorý na to dohoda neoprávňovala, začal konať ako prvý, nevylúči uznanie a výkon v rámci systému vyhlásení.

253. **Nadobudnutie platnosti.** Nadobudnutie platnosti vyhlásení podľa článku 22 sa riadi článkom 32 ods. 3 a 4. Nadobudnutie platnosti bude relevantné aj v súvislosti s tým, kedy bolo vyhlásenie v zmysle článku 22 „uskutočnené“. Vyhlásenie, ktoré nenadobudlo platnosť, nemôže mať právne účinky.

254. Prechodné ustanovenia stanovené v článku 16 sa neuplatňujú na vyhlásenia podľa článku 22. Diplomatické zasadnutie vychádzalo z toho, že zmluvný štát vydávajúci vyhlásenie môže vo vyhlásení uviesť, do akej miery (ak vôbec) má vyhlásenie spätný účinok²⁹⁴. Štát vydávajúci vyhlásenie môže teda určiť, či sa týka uzatvorených dohôd o voľbe súdu, začatých konaní alebo rozsudkov vydaných v štáte pôvodu pred nadobudnutím platnosti vyhlásenia v dožiadanom štáte. Ak takéto určenie neexistuje, konanie o uznaní alebo výkone rozsudku možno začať v dožiadanom štáte hneď po nadobudnutí platnosti vyhlásenia pre tento štát. Uznanie alebo výkon rozsudku by potom bolo možné udeliť podľa článku 22, a to aj vtedy, ak bola dohoda o voľbe súdu uzatvorená, konanie na súde pôvodu sa začalo alebo pôvodný rozsudok bol vydaný pred týmto dátumom.

255. **Reciprocita.** Aj keď je v štáte uznávanie platné vyhlásenie, ktoré sa uplatňuje na predmetný rozsudok, platné vyhlásenie musí byť aj v štáte pôvodu. Keď sa požaduje uznanie, musia byť v platnosti obidve vyhlásenia; inak neexistuje reciprocita. Ani v článku 22, ani v článku 32 sa výslovne neuvádza, či vyhlásenie platné v štáte pôvodu musí byť také, že by sa uplatnilo na rozsudok zo štátu uznávania vydaný v ten istý deň ako predmetný rozsudok. S cieľom zabezpečiť jasnosť v tejto veci by štát, ktorý vydáva vyhlásenie podľa článku 22, mohol uviesť, či musí existovať to, čo možno nazvať „reciprocitou z hľadiska času“ podľa článku 22.

Článok 23 Jednotný výklad

256. V článku 23 sa uvádza, že pri výklade tohto dohovoru sa musí zohľadňovať jeho medzinárodný charakter a potreba podporovať jednotnosť v jeho uplatňovaní. Toto ustanovenie je určené súdom uplatňujúcim dohovor. Požaduje sa v ňom od nich, aby ho vykladali v medzinárodnom duchu s cieľom podporovať

²⁸⁷ V tomto bode sa predpokladá, že všetky uvádzané štáty sú stranami dohovoru a vydali vyhlásenie podľa článku 22.

²⁸⁸ Pozri bod 104.

²⁸⁹ Pozri bod 105.

²⁹⁰ V tomto bode sa predpokladá, že všetky uvádzané štáty sú stranami dohovoru a vydali vyhlásenie podľa článku 22.

²⁹¹ To by platilo aj vtedy, ak by sa začalo po začatí konania v Kórei a v Číne.

²⁹² Ak by však bol austrálsky rozsudok vydaný ako prvý, čínsky súd by mohol byť oprávnený odmietnuť vykonať kórejský rozsudok podľa článku 9 písm. g).

²⁹³ Dohovor nebráni jeho uznaniu alebo výkonu podľa vnútroštátnych právnych predpisov.

²⁹⁴ Pozri zápisnicu z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II: Zápisnica č. 24, body 56 až 63; Zápisnica č. 22, body 74 až 97.

jednotnosť uplatňovania. Preto, ak je to možné, mali by sa zohľadniť zahraničné rozhodnutia a písomnosti. Malo by sa takisto pamätať na to, že pojmy a zásady, ktoré sa považujú za samozrejmé v jednom právnom systéme, môžu byť neznáme alebo odmietané v inom právnom systéme. Ciele dohovoru sa dajú dosiahnuť len vtedy, ak ho všetky sudy uplatňujú s otvorenou myslou²⁹⁵.

Článok 24 *Preskúmanie uplatňovania dohovoru*

257. V článku 24 sa vyžaduje, aby generálny tajomník Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného v pravidelných intervaloch prijímal opatrenia na preskúmanie uplatňovania dohovoru vrátane akýchkoľvek vyhlásení vydaných v jeho rámci a na posúdenie, či sú potrebné akékoľvek zmeny a doplnenia. Jedným z hlavných účelov takýchto revízií zasadených by bolo preskúmať uplatňovanie vyhlásení podľa článku 21 a posúdiť, či každé z nich je ešte stále potrebné.

Článok 25 *Nezjednotené právne systémy*

258. Článok 25 sa týka problémov, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že niektoré štáty sa skladajú z dvoch alebo viacerých územných celkov, z ktorých každý má svoj vlastný súdny systém. Vyskytuje sa to najčastejšie v prípade federácií – napríklad v prípade Kanady alebo Spojených štátoch amerických –, ale môže sa to vyskytnúť aj v iných štátoch – ako napríklad v Číne alebo Spojenom kráľovstve. To môže predstavovať problém, pretože v každom konkrétnom prípade je potrebné rozhodnúť, či sa myslí štát ako celok („štát“ v medzinárodnom zmysle) alebo či sa myslí konkrétny územný celok v rámci tohto štátu.

259. V článku 25 ods. 1 sa tento problém rieši ustanovením, že ak sa uplatňujú dva právne systémy alebo viac právnych systémov v rôznych územných celkoch vo veciach, na ktoré sa tento dohovor uplatňuje²⁹⁶, dohovor treba vykladať tak, že sa vzťahuje buď na štát v medzinárodnom zmysle, alebo prípadne na príslušný územný celok.

260. Najdôležitejšie prípady, v ktorých vzniká táto otázka, sa spájajú s vymedzením dohody o výlučnej právomoci súdu (článok 3) a povinnosťou zvoleného súdu

konať vo veci (článok 5). O tom, ako sa v týchto situáciách uplatňuje článok 25, sa už hovorilo²⁹⁷.

261. Článkom 25 ods. 2 sa poskytuje ďalšia účinnosť politike neuplatňovania dohovoru na úplne vnútroštátne situácie. Uvádza sa v ňom, že bez toho, aby bol dotknutý článok 25 ods. 1, zmluvný štát s dvomi alebo viacerými územnými celkami, v ktorých sa uplatňujú rôzne právne systémy, nie je povinný uplatňovať tento dohovor v prípadoch, ktoré zahŕňajú výhradne tieto rôzne územné celky. Aby sa mohlo uplatniť toto ustanovenie, aj zvolený súd sa musí nachádzať v predmetnom štáte. Ak sa nachádza v inom zmluvnom štáte, uplatňoval by sa článok 20 (ak existuje príslušné vyhlásenie).

262. Článkom 25 ods. 2 sa myslí, že ak sa napríklad zvolený súd nachádza v Anglicku a ide o výlučne vnútroštátnu situáciu v Spojenom kráľovstve, Spojené kráľovstvo nie je povinné uplatňovať tento dohovor na základe skutočnosti, že jedna zo strán má sídlo v Škótsku.

263. V článku 25 ods. 3 sa stanovuje, že súd v územnom celku zmluvného štátu nie je povinný uznať ani vykonať rozsudok iného zmluvného štátu iba z dôvodu, že rozsudok bol uznaný alebo vykonaný v inom územnom celku toho istého zmluvného štátu podľa dohovoru. To napríklad znamená, že súd v Pekingu na základe dohovoru nie je povinný uznať rozsudok súdu z Japonska len preto, lebo to urobil súd v Hongkongu²⁹⁸. Pekinský súd musí rozhodnúť sám, či sú splnené podmienky uznania alebo výkonu podľa dohovoru.

264. V odseku 4 sa výslovne stanovuje, že článok 25 sa nevzťahuje na regionálnu organizáciu ekonomickej integrácie. Inými slovami, týka sa len štátov (v medzinárodnom zmysle) a územných celkov v rámci štátu, v ktorom sa uplatňujú rôzne právne systémy²⁹⁹.

Článok 26 *Vzťah k iným medzinárodným právnym nástrojom*

265. Článok 26 sa týka vzťahu medzi dohovorom a inými medzinárodnými nástrojmi, ktoré sa týkajú súdnej právomoci a uznávania a výkonu rozsudkov. Nástroje tohto typu zahŕňujú Bruselský dohovor³⁰⁰, Lugánsky dohovor³⁰¹, nariadenie Brusel I³⁰², Minský dohovor³⁰³ a rôzne nástroje v Severnej a Južnej Amerike³⁰⁴.

²⁹⁵ Ekvivalentným ustanovením je v predbežnom návrhu dohovoru z roku 1999 článok 38 ods. 1. Komentár k tejto veci sa v Nyghovej a Pocarovej správe nachádza na s. 118 a 119.

²⁹⁶ Skutočnosť, že niektoré alebo všetky príslušné územné celky v zmluvnom štáte uplatňujú zvykové právo, nevyhnutne neznamená, že neuplatňujú rôzne právne systémy. Bude to tak, ak majú rôzne právne predpisy, napríklad v prípade austrálskych štátov alebo zvykového práva kanadských provincií.

²⁹⁷ Pozri body 107 a 128 až 131.

²⁹⁸ Môže ho samozrejme uznať podľa svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

²⁹⁹ Regionálne organizácie ekonomickej integrácie sa riadia článkom 29.

³⁰⁰ *Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* z 27 septembra 1968, Ú. v. ES C 27, 1998, s. 1 (pozri poznámku pod čiarou č. 9).

³⁰¹ *Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach* zo 16 septembra 1988, Ú. v. ES L 319, 1988, s. 9 (pozri poznámku pod čiarou č. 10).

³⁰² Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1 (pozri poznámku pod čiarou č. 50).

³⁰³ *Minský dohovor o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach* z roku 1993. Súčasné znenie zmenené 28. marca 1997 možno nájsť v anglickom a francúzskom preklade v prílohe II k prípravnému dokumentu č. 27, „The Relationship between the Judgments Project and certain Regional Instruments in the Arena of the Commonwealth of Independent States“ (Vzťah medzi projektom v oblasti rozsudkov a regionálnymi nástrojmi v Spoločenstve nezávislých štátov), ktorý vypracoval E. Gerasimchuk pre Stále byro, dostupné na adrese < www.hcch.net >.

³⁰⁴ Pozri Schulz, A., Muriá Tuñón, A. a Villanueva Meza, R., „The American instruments on private international law. A

266. Článok 26 ods. 1 až 5 sa týka kolízií medzi dohovorom a inými medzinárodnými dohodami a odsek 6 sa týka kolízií medzi dohovorom a pravidlami regionálnej organizácie ekonomickej integrácie. Najprv preskúmame prvú otázku.

267. Problém konfliktných zmlúv vzniká iba vtedy, ak sú splnené dve podmienky. Prvou je, že dané dve zmluvy musia byť skutočne nezlučiteľné. Inými slovami, uplatnenie daných dvoch zmlúv musí viesť k odlišným výsledkom v konkrétnej situácii. Ak to tak nie je, môžu sa uplatňovať obidve zmluvy. V niektorých prípadoch možno zjavnú nezlučiteľnosť vylúčiť prostredníctvom výkladu. Ak je to možné, problém sa vyrieši. Ako uvidíme, v článku 26 ods. 1 sa usiluje o riešenie tohto problému.

268. Druhou podmienkou je, že štát konajúceho súdu musí byť stranou oboch zmlúv. Ak je tento štát stranou len jednej zmluvy, jeho súdy budú uplatňovať len túto zmluvu. Článok 26 je preto určený štátom, ktoré sú stranami dohovoru a zároveň inej zmluvy, ktorá je s ním v rozpore.

269. **Viedenský dohovor.** V článkoch 30 a 41 *Viedenského dohovoru o zmluvnom práve* z roku 1969 sa kodifikujú pravidlá verejného medzinárodného práva v súvislosti so zmluvami, ktoré majú rovnaký predmet³⁰⁵. Pravidlá uvedené v článku 26 dohovoru sa musia čítať v tomto kontexte³⁰⁶. Dohovor nemôže sám seba nadradiť iným nástrojom do väčšej miery, než akú povoľuje medzinárodné právo. Medzinárodné právo však povoľuje, aby bolo v zmluve stanovené, že iná zmluva bude mať pred ňou prednosť. Účelom článku 26 je preto stanoviť, že v určených prípadoch sa pred dohovorom dá prednosť iným nástrojom, pokiaľ si odporujú. Kde sa neuplatňuje žiadne z týchto pravidiel prednosti, má dohovor účinok v plnom rozsahu povolenom medzinárodným právom.

270. **Výklad.** Článok 26 ods. 1 obsahuje pravidlo výkladu. Stanovuje sa v ňom, že dohovor sa musí vykladať v maximálnom možnom rozsahu tak, aby bol zlučiteľný s inými zmluvami platnými pre zmluvné štáty. To platí bez ohľadu na to, či bola iná zmluva uzatvorená pred dohovorom alebo po ňom. Ak teda ustanovenie v dohovore môže mať dva významy, mal by sa uprednostniť význam, ktorý je najviac zlučiteľný s druhou zmluvou. To však neznamená, že s cieľom dosiahnuť zlučiteľnosť sa má prijať prehnaný výklad.

271. **Prvé pravidlo prednosti.** Článok 26 ods. 2 obsahuje prvé pravidlo prednosti. Uplatňuje sa bez ohľadu na to, či bola zmluva uzatvorená pred dohovorom alebo po ňom. Stanovuje sa v ňom, že konfliktná zmluva bude mať

prednosť, ak žiadna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je stranou konfliktnej zmluvy. Toto pravidlo sa neuplatní, ak má ktorákoľvek zo strán sídlo v štáte, ktorý je stranou dohovoru, ale nie konfliktnej zmluvy.

272. Ak má strana sídlo vo viac ako jednom štáte (pozri článok 4 ods. 2), pred dohovorom sa dá prednosť druhej zmluve (v rozsahu, v akom sú nezlučiteľné), ak majú všetky strany sídlo *iba* v štátoch, ktoré sú stranami konfliktnej zmluvy, alebo v nezmluvných štátoch.

273. Toto pravidlo vychádza z logiky, že dohovor by nemal mať v danej veci prednosť, ak žiadny zo štátov, ktoré sú jeho stranami, „nemá záujem“³⁰⁷ na tom, aby mal prednosť. Predpokladá sa, že ak je štát stranou dohovoru aj zmluvy, nebude mať námietky, ak bude mať zmluva prednosť. Ak štát nie je stranou dohovoru, nemá „záujem“ na tom, aby mal dohovor prednosť. Preto sa v článku 26 ods. 2 predpokladá, že iba tie štáty, ktoré sú stranami dohovoru, a nie zmluvy, majú „záujem“ na tom, aby mal dohovor prednosť. Ak žiadny takýto štát nie je zapojený do danej veci, neexistuje dôvod, prečo by mal mať v tejto veci dohovor prednosť.

274. Ďalšou otázkou je: *kedy* má štát „záujem“ na veci? Odpoveďou, ktorú dohovor poskytuje, je, že má záujem v prípade, ale len v prípade, ak má jedna zo strán sídlo na jeho území. Ak má strana sídlo na jeho území aj na území iného štátu – napríklad korporácia, ktorá je zaregistrovaná v jednom štáte, ale svoje hlavné miesto podnikania má v druhom –, stále má záujem. Toto je dôvod, prečo sa toto pravidlo uplatní len vtedy, keď majú všetky strany sídlo *iba* v štátoch, ktoré sú stranami konfliktnej zmluvy, alebo v nezmluvných štátoch.

275. **Strany.** Kto sa považuje za „stranu“ na účel tohto pravidla? Keďže účelom tohto pravidla je určiť, kedy má štát záujem vo veci, „strana“ musí znamenať osobu, ktorá je stranou dohody o voľbe súdu alebo ktorá je ňou viazaná alebo oprávnená sa na ňu odvolať³⁰⁸. Len takéto osoby majú záujem na uplatňovaní dohovoru a iba v súvislosti s takýmito osobami má štát záujem vo veci. Osoba musí byť okrem toho stranou konania, pretože niekto, kto nie je stranou konania, nemá záujem na tom, či sa naň uplatňuje dohovor. „Strana“ je preto stranou konania, ktorá je viazaná dohodou o voľbe súdu alebo oprávnená sa na ňu odvolať. Na druhej strane nie je dôležité, či takáto osoba bola jednou z pôvodných strán konania alebo sa pridala v neskoršom štádiu.

276. Teraz môžeme uviesť niekoľko príkladov. Ako príklad použijeme Lugánsky dohovor, aj keď kolízie sú v

paper on their relation to a future Hague Convention on Exclusive Choice of Court Agreements“ (Americké nástroje medzinárodného práva súkromného. Dokument o ich vzťahu k pripravovanému Haagskemu dohovoru o dohodách o výlučnej právomoci súdu), prípravný dokument č. 31 z júna 2005 určený dvadsiatemu zasadnutiu, ktoré sa konalo v júni 2005, dostupný na adrese < www.hcch.net >.

³⁰⁵ Články 30 a 41 sa všeobecne považujú za články, v ktorých sa stanovujú pravidlá medzinárodného obvyčajového práva v tejto súvislosti. Takže aj tie štáty, ktoré nie sú stranami Viedenského dohovoru, ich prijímajú ako presne stanovujúce právnu pozíciu.

³⁰⁶ Pre podrobnú diskusiu pozri Schulz, A., „The Relationship between the Judgments Project and other International Instruments“ („Vzťah medzi projektom

v oblasti rozsudkov a inými medzinárodnými nástrojmi“), prípravný dokument č. 24 z decembra 2003 určený osobitnej komisii, ktorá zasadala v decembri 2003, dostupný na adrese < www.hcch.net >.

³⁰⁷ Na účely tejto správy slovo „záujem“ nevyjadruje žiadny vnútroštátny právny pojem ako „štátne záujmy“ alebo „vládne záujmy“, ale má vyjadrovať primerané očakávanie štátu, ktorý je stranou, že dohovor by mal prednosť v danej skutkovej situácii. Ako sa vysvetľuje v bode 274, faktor, ktorý sa v dohovore uplatňuje na rozhodnutie v tejto veci, je sídlo strán.

³⁰⁸ Pokiaľ ide o otázku, kedy osoba, ktorá nie je stranou dohody o voľbe súdu, je ňou napriek tomu viazaná, pozri bod 97.

praxi málo pravdepodobné, pretože existuje len málo nezlučiteľných prvkov medzi ním a dohovorom. Najdôležitejšie výnimky sa týkajú pravidla prekážky začatej veci a poistenia³⁰⁹. Ako príklad použijeme to prvé z nich³¹⁰. Pravidlom v Lugánskom dohovore je, že zvolený súd nesmie konať vo veci, ak súd v inom zmluvnom štáte začal konať ako prvý³¹¹. Na druhej strane podľa dohovoru musí zvolený súd konať vo veci, aj keby iný súd začal konať ako prvý³¹².

277. **Prvý príklad.** Spoločnosť so sídlom v Nórsku uzatvorí zmluvu so spoločnosťou so sídlom vo Švajčiarsku, pričom aj Nórsko aj Švajčiarsko sú stranami Lugánskeho dohovoru a Haagskeho dohovoru. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu v prospech súdov Švajčiarska. Nórska spoločnosť zažaluje švajčiarsku spoločnosť v Nórsku. Následne švajčiarska spoločnosť zažaluje nórsku spoločnosť vo Švajčiarsku. Aj švajčiarsky súd aj nórsky súd budú musieť rozhodnúť, či sa uplatní Haagsky dohovor alebo Lugánsky dohovor. Keďže ani jedna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je stranou Lugánskeho dohovoru, Lugánsky dohovor má prednosť. Švajčiarsky súd nemôže vo veci konať, pokiaľ a kým nórsky súd nerozhodne, že nemá právomoc.

278. **Druhý príklad.** Kanadská spoločnosť uzatvorí zmluvu s nórskou spoločnosťou. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu v prospech súdov Švajčiarska. Nórska spoločnosť zažaluje kanadskú spoločnosť v Nórsku. Následne kanadská spoločnosť zažaluje nórsku spoločnosť vo Švajčiarsku. Znova, aj švajčiarsky súd aj nórsky súd budú musieť rozhodnúť, či sa uplatní Haagsky dohovor alebo Lugánsky dohovor. Keďže jedna zo strán (kanadská spoločnosť) má sídlo v krajine, ktorá je stranou Haagskeho dohovoru, ale nie Lugánskeho dohovoru, Lugánsky dohovor nemá prednosť na základe článku 26 ods. 2³¹³. To znamená, že švajčiarsky súd musí vo veci konať (článok 5); nie je možné, aby čakal, kým súd Nórska vydá rozhodnutie o svojej právomoci (čo by sa vyžadovalo podľa článku 21 Lugánskeho dohovoru).

279. **Druhé pravidlo prednosti.** Druhé pravidlo prednosti je obsiahnuté v článku 26 ods. 3. Jeho účelom je pomôcť štátom, ktoré sú stranami dohovoru a zároveň nezlučiteľnej zmluvy, pričom nie všetky strany nezlučiteľnej zmluvy sa pripojili k dohovoru. Stanovuje sa v ňom, že tento dohovor sa nedotýka uplatňovania inej zmluvy zmluvným štátom, ktorá bola uzatvorená³¹⁴ skôr, než dohovor nadobudol platnosť pre zmluvný štát, ak by uplatňovanie dohovoru bolo nezlučiteľné s povinnosťami zmluvného štátu voči akémukoľvek nezmluvnému štátu.

Ak by toto pravidlo neexistovalo, pre niektoré štáty by nemuselo byť možné stať sa stranami dohovoru.

280. Druhé pravidlo prednosti sa uplatňuje len v tom rozsahu, v akom by uplatňovanie dohovoru bolo nezlučiteľné s povinnosťami predmetného štátu voči nezmluvnému štátu. To znamená, že musí byť aspoň jeden štát, ktorý je stranou druhej zmluvy, ale nie dohovoru. Okrem toho dohovor ustupuje druhej zmluve iba v prípade, ak by bol predmetný štát inak povinný porušiť svoje povinnosti voči takémuto nezmluvnému štátu.

281. Prvé pravidlo prednosti zahŕňa test na určenie, kedy má štát záujem vo veci, takže je oprávnený trvať na uplatňovaní druhej zmluvy. Druhé pravidlo prednosti nezahŕňa žiadny takýto test. Preto nie je jednoduché posúdiť, kedy by bolo uplatňovanie dohovoru nezlučiteľné s povinnosťami zmluvného štátu voči štátu, ktorý je stranou druhej zmluvy, ale nie dohovoru. Záviselo by to od podmienok druhej zmluvy a od medzinárodného práva.

282. **Príklad.** Predpokladajme, že Ruritánia (fiktívny štát) je stranou Lugánskeho dohovoru, ale nie Haagskeho dohovoru. Švajčiarsko je stranou Lugánskeho dohovoru a stane sa stranou Haagskeho dohovoru. Kanada je stranou Haagskeho dohovoru. Kanadská spoločnosť uzatvorí zmluvu s ruritánskou spoločnosťou. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu v prospech súdov Švajčiarska. Ruritánska spoločnosť zažaluje kanadskú spoločnosť v Ruritánii. Následne kanadská spoločnosť zažaluje ruritánsku spoločnosť vo Švajčiarsku. Keďže jedna zo strán (kanadská spoločnosť) má sídlo v štáte, ktorý je stranou Haagskeho dohovoru, ale nie Lugánskeho dohovoru, článok 26 ods. 2 by sa neuplatnil. To znamená, že pred dohovorom by sa vo Švajčiarsku nedala prednosť Lugánskeho dohovoru. To by znamenalo, že švajčiarsky súd by musel uplatniť Haagsky dohovor, a preto by nebolo možné, aby čakal, kým ruritánsky súd vydá rozhodnutie o svojej právomoci. Švajčiarsky súd by to však bol povinný urobiť na základe článku 21 Lugánskeho dohovoru. S cieľom vyriešiť tento problém sa v článku 26 ods. 3 stanovuje, že pred dohovorom sa dá prednosť predchádzajúcej zmluvnej povinnosti Švajčiarska voči Ruritánii.

283. **Skoršie zmluvy.** Toto druhé pravidlo prednosti sa uplatňuje iba na kolízie so skoršou zmluvou. Otázka určenia, či jedna zmluva predchádza inej, vyvoláva značné ťažkosti v medzinárodnom práve. Vo všeobecnosti prevláda názor, že rozhodujúci je čas uzatvorenia predmetných zmlúv, nie čas, kedy nadobudli platnosť³¹⁵. V

³⁰⁹ Ďalšou výnimkou je, že vo svojom súčasnom znení z roku 1988 Lugánsky dohovor nepočíta s elektronickou formou.

³¹⁰ O poistení sa hovorí v bodoch 302 až 304 v súvislosti s nariadením Brusel I.

³¹¹ Vyplyva to z výkladu Súdneho dvora Európskych spoločenstiev týkajúceho sa článku 17 Bruselského dohovoru vo veci C-116/02, Gasser/MISAT, Zb. 2003, s. I-14721 (dostupné na adrese < <http://curia.europa.eu/> >), čo je výklad, ktorý by sa takmer určite vzťahoval aj Lugánsky dohovor.

³¹² Článok 5.

³¹³ Ak Kanada, Nórsko a Švajčiarsko sú všetky stranami dohovoru, Lugánsky dohovor by zjavne nemal mať na akom základe prednosť.

³¹⁴ Pozri body 283 až 285.

³¹⁵ Sinclair, I., *The Vienna Convention on the Law of Treaties* (Viedenský dohovor o zmluvnom práve), 2. vydanie., Manchester University Press 1984, s. 98; Aust, A., *Modern Treaty Law and Practice* (Súčasný zmluvný právo a prax), Cambridge University Press 2000, s. 183; Mus, J. B., „Conflicts Between Treaties in International Law“ (Kolízie medzi zmluvami v rámci medzinárodného práva), 45 *Netherlands International Law Review* 1998, s. 208, na s. 220 až 222. Odlišný názor zastáva Vierdag, E. W., „The Time of the ‘Conclusion’ of a Multilateral Treaty: Article 30 of the Vienna Convention on the Law of Treaties and Related Provisions“ (Čas „uzatvorenia“ multilaterálnej zmluvy: článok 30 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve), 59 *British Yearbook of International Law* 1988, s. 75, ale toto je

článku 26 ods. 3 dohovoru sa však uplatňuje odlišné pravidlo, ktorým sa kombinujú tieto dva prístupy: druhé pravidlo prednosti možno uplatniť, ak bola druhá zmluva *uzatvorená*³¹⁶ predtým, ako dohovor *nadobudol platnosť* pre predmetný štát. Okrem toho, ak je druhá zmluva v súlade s týmto pravidlom, druhé pravidlo prednosti sa bude vzťahovať aj na novú zmluvu, ktorá ju reviduje alebo nahrádza, s výnimkou prípadov, keď revízia alebo nahradenie zmluvy vyvolávajú nové aspekty nezlučiteľnosti s dohovorom.

284. Prvý príklad. Predpokladajme, že po uzatvorení dohovoru uzatvorí skupina štátov (z ktorých niektoré sa nestanú stranami dohovoru) ďalšiu zmluvu s tým istým predmetom. Ruritánia potom ratifikuje dohovor, ktorý nadobudne platnosť. Následne schváli druhú zmluvu, ktorá rovnako pre ňu nadobudne platnosť. Keďže druhá zmluva bola uzatvorená skôr, než dohovor nadobudol platnosť pre Ruritániu, pred dohovorom sa dá prednosť druhej zmluve v rozsahu, v akom by uplatňovanie dohovoru bolo nezlučiteľné s povinnosťami Ruritánie voči štátu, ktorý je stranou druhej zmluvy, ale nie dohovoru.

285. Druhý príklad. Predpokladajme, že Ruritánia je stranou Lugánskeho dohovoru, ale nie dohovoru. Nórsko a Švajčiarsko sú stranami oboch. Dohovor pre ne nadobudne platnosť po uzatvorení Lugánskeho dohovoru. Ďalej predpokladajme, že po tom, ako pre ne nadobudne dohovor platnosť, bude Lugánsky dohovor nahradený novým dohovorom³¹⁷. Článok 26 ods. 3 by sa na tento nový dohovor uplatnil v rozsahu, v akom si zachoval rovnaké nezlučiteľné prvky s dohovorom ako Lugánsky dohovor, ale neuplatňoval by sa v súvislosti s akýmkoľvek novými nezlučiteľnými prvkami, ktoré sa ním zaviedli.

286. Tretie pravidlo prednosti. Tretie pravidlo prednosti (stanovené v článku 26 ods. 4) sa týka zmlúv na účely dosiahnutia uznania alebo výkonu rozsudkov. Uplatňuje sa na takéto zmluvy bez ohľadu na to, či boli uzatvorené pred dohovorom alebo po ňom. Kde sa žiada o uznanie alebo výkon rozsudku vydaného v štáte, ktorý je stranou takejto zmluvy, v inom takomto štáte, dohovor sa nedotkne uplatňovania tejto zmluvy za predpokladu, že sa rozsudok neuzná ani nevykoná v menšej miere než na základe dohovoru.

zjavne nesprávne z dôvodov, ktoré uvádza J. B. Mus, pozri vyššie.

³¹⁶ Pokiaľ sa v nej nestanovuje inak, považuje sa bilaterálna zmluva vo všeobecnosti za uzatvorenú, keď sa podpíše. Multilaterálna zmluva sa vo všeobecnosti považuje za uzatvorenú, keď sa podpíše záverečný akt (alebo sa prijme inak) alebo keď sa otvorí na podpis, podľa toho, čo nastane neskôr. Pozri Aust, A., *Modern Treaty Law and Practice* (Súčasný zmluvný právo a prax), Cambridge University Press 2000, s. 74. V tejto súvislosti treba uviesť, že pre Haagsku konferenciu tento dohovor priniesol zmenu. Doteraz sa Haagsky dohovor považoval za uzatvorený v deň prvého podpisu, a nie v deň jeho prijatia (podpisom záverečného aktu na záverečnom ceremoniáli diplomatického zasadnutia) alebo v deň jeho otvorenia na podpis (čo bolo spravidla v ten istý deň). Do prvého podpisu sa uvádzal ako „návrh dohovoru“ bez dátumu. *Dohovor o dohodách o voľbe súdu z 30. júna 2005* je prvým Haagskym dohovorom, pri ktorom sa uplatňuje nové pravidlo, podľa ktorého sa považuje za uzatvorený v deň jeho prijatia, keď sa podpíše záverečný akt a dohovor sa otvorí na

287. Toto pravidlo má význam len vtedy, ak sú predmetné štáty aj stranami dohovoru aj druhej zmluvy. Dohovor by sa neuplatňoval, ak by jeho stranami neboli obidva štáty, a druhá zmluva by sa neuplatňovala, ak by jej stranami neboli obidva štáty. Účelom pravidla je podporovať uznávanie a výkon rozsudkov. Ak sa to druhou zmluvou dosahuje účinnejšie alebo vo väčšom rozsahu, bolo by lepšie umožniť jej uplatňovanie. Dohovor by sa mal uplatňovať len v prípade, ak by sa rozsudok uznal alebo vykonal v menšej miere podľa druhej zmluvy. Pokiaľ právne predpisy dožadného štátu nestanovujú inak, súdom uznaný veriteľ môže rozhodnúť, či sa rozsudok vykoná podľa dohovoru alebo podľa druhej zmluvy.

288. Štvrté pravidlo prednosti. Štvrté pravidlo prednosti (stanovené v článku 26 ods. 5) sa týka zmlúv týkajúcich sa súdnej právomoci alebo uznávania alebo výkonu rozsudku, ale len vo vzťahu k „špecifickej veci“. „Špecifickou vecou“ sa rozumie vymedzená oblasť práva takeého druhu, ako sú oblasti uvedené v článku 2 ods. 2 alebo v článku 21. Príklady špecifických vecí by zahŕňali obchodné agentúry, námorné poistenie alebo licencovanie patentu. V prípade takýchto zmlúv sa im pred dohovorom dáva prednosť v rozsahu nezlučiteľnosti, bez ohľadu na to, či sa uzatvorili pred uzatvorením dohovoru alebo po ňom, a bez ohľadu na to, či sú všetky strany zmluvy zároveň zmluvnými stranami dohovoru.

289. Vyhlásenie. Existuje však podmienka. Aby sa toto pravidlo mohlo uplatniť, musel predmetný zmluvný štát vydať vyhlásenie týkajúce sa zmluvy podľa článku 26 ods. 5³¹⁸. Ak sa vydalo takéto vyhlásenie, ostatné zmluvné štáty nie sú povinné uplatňovať dohovor v rozsahu, v ktorom je nezlučiteľný so zmluvou, v súvislosti s vecou uvedenou vo vyhlásení, ak sa zvolený súd nachádza v štáte, ktorý vyhlásenie vydal. To znamená, že ak v dôsledku vydania vyhlásenia štáty, ktoré ho vydajú, už nepodliehajú vzájomným povinnostiam podľa dohovoru, ostatné zmluvné štáty nie sú povinné uplatňovať dohovor, ak sa zvolený súd nachádza v štáte, ktorý vydal vyhlásenie³¹⁹. To sa však uplatňuje len „v rozsahu, v ktorom je dohovor nezlučiteľný so zmluvou“. Inými slovami, uplatňuje sa len v prípadoch, v ktorých by nebola zaručená reciprocita³²⁰.

podpis, bez ohľadu na to, či nejaký štát skutočne podpíše dohovor v daný deň.

³¹⁷ V čase písania tohto dokumentu sa pracuje na uzatvorení revidovaného Lugánskeho dohovoru, ktorým sa jeho obsah uvedie do súladu s nariadením Brusel I. Zmluvnými stranami budú Európske spoločenstvo, Island, Nórsko a Švajčiarsko.

³¹⁸ Na takéto vyhlásenie sa bude uplatňovať článok 32.

³¹⁹ To znamená, že v prípade týkajúcom sa námorného záložného práva (bod 290), ak sa zvolený súd nachádza v štáte „s námorným záložným právom“ (štát, ktorý je stranou zmluvy o námorných záložných právach), súdy v štátoch „bez námorného záložného práva“ (štáty, ktoré nie sú stranami zmluvy o námorných záložných právach) by neboli povinné prerušiť alebo zastaviť konanie podľa článku 6 ani by neboli povinné uznať alebo vykonať rozsudky podľa článku 8.

³²⁰ Vyhlásenie podľa článku 26 ods. 5 sa líši od vyhlásenia podľa článku 21, pretože v prípade druhého vyhlásenia by sa dohovor neuplatňoval na žiadne konanie súvisiace s predmetnou špecifickou vecou. Na druhej strane podľa článku 26 ods. 5 sa dohovor uplatňuje ďalej, ak nedochádza

290. **Príklad.** Predpokladajme, že skupina štátov, ktoré sa stali stranami dohovoru (štáty „s námorným záložným právom“) následne uzatvorí zmluvu o námorných záložných právach (o veci, ktorá je upravená aj v dohovore), ktorá obsahuje ustanovenia o súdnej právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov. Ak vydajú príslušné vyhlásenie, ich súdy budú oprávnené uplatňovať skôr novú zmluvu než dohovor v rozsahu, v ktorom je nezlučiteľný so zmluvou. Predpokladajme, že v zmluve o námorných záložných právach sa stanovuje, že dohody o voľbe súdu neplatia vo vzťahu k záložným právam v kategórii „A“; že platia vo vzťahu k záložným právam v kategórii „B“ len v prípade, ak sú uzatvorené pred notárom; že budú platiť vo vzťahu k záložným právam v kategórii „C“ len v prípade, ak sa zvolený súd bude nachádzať v štáte registrácie plavidla; a že budú platiť vo vzťahu k záložným právam v kategórii „D“ len v prípade, ak sa zvolený súd bude nachádzať v štáte „s námorným záložným právom“. Ak sa za týchto okolností zvolený súd nachádza v štáte „s námorným záložným právom“, štáty „bez námorného záložného práva“³²¹ by neboli povinné uplatňovať dohovor v žiadnych veciach súvisiacich so záložnými právami v kategórii „A“ alebo v kategórii „D“; neboli by povinné uplatňovať ho vo veciach súvisiacich so záložnými právami v kategórii „B“, ak dohoda o voľbe súdu nebola uzatvorená pred notárom; a neboli by povinné uplatňovať ho vo veciach súvisiacich so záložnými právami v kategórii „C“, keby sa zvolený súd nenachádzal v štáte registrácie.

291. **Organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.** V článku 26 ods. 6 sa upravuje situácia, keď sa stranou dohovoru stane organizácia regionálnej ekonomickej integrácie. Ak k tomu dôjde, je možné, že pravidlá (právne predpisy), ktoré prijala organizácia regionálnej ekonomickej integrácie, budú v rozpore s dohovorom. Článok 26 ods. 6 obsahuje dve pravidlá prednosti, ktoré sa v takejto situácii uplatňujú. Uplatňujú sa bez ohľadu na to, či sa pravidlo organizácie regionálnej ekonomickej integrácie prijme pred dohovorom alebo po ňom. Základnou zásadou je, že ak je vec čisto „regionálna“ z hľadiska sídla strán, dáva sa pred dohovorom prednosť regionálnemu nástroju.

292. **Prvé pravidlo prednosti pre organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie.** Prvé pravidlo prednosti týkajúce sa kolízií s právnymi predpismi organizácie regionálnej ekonomickej integrácie kopíruje prvé pravidlo prednosti týkajúce sa konfliktných zmlúv. Je obsiahnuté v článku 26 ods. 6 písm. a) a stanovuje sa v ňom, že ak žiadna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, pred dohovorom sa dá prednosť

právnym predpisom organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.

293. Ak má strana sídlo vo viac ako jednom štáte (pozri článok 4 ods. 2), pred dohovorom sa dá prednosť právnym predpisom organizácie regionálnej ekonomickej integrácie (v rozsahu, v akom sú nezlučiteľné), ak majú všetky strany sídlo iba v členských štátoch organizácie regionálnej ekonomickej integrácie alebo v nezmluvných štátoch³²².

294. **Strany.** Slovo „strana“ má v článku 26 ods. 6 rovnaký význam ako v predchádzajúcich odsekoch: znamená osobu, ktorá je stranou dohody o voľbe súdu alebo ktorá je ňou viazaná alebo oprávnená sa na ňu odvolať³²³. Okrem toho musí byť daná osoba účastníkom konania. „Strana“ je preto stranou konania, ktorá je viazaná dohodou o voľbe súdu alebo oprávnená sa na ňu odvolať.

295. **Európske spoločenstvo.** Teraz môžeme uviesť niekoľko príkladov. Európske spoločenstvo je organizácia regionálnej ekonomickej integrácie. Nariadenie Brusel I je právnym predpisom Európskeho spoločenstva, ktorý sa vzťahuje na viac-menej rovnaké oblasti ako dohovor. Najdôležitejšie kolízie, ktoré sa pravdepodobne vyskytnú medzi nariadením Brusel I a dohovorom, sa týkajú pravidiel prekážky začatej veci a poistenia. Tieto rozdiely použijeme na uvedenie príkladov uplatňovania článku 26 ods. 6.

296. **Prekážka začatej veci.** Podľa nariadenia Brusel I nemôže súd členského štátu Európskeho spoločenstva konať vo veci, ak súd iného členského štátu začal konať vo veci ako prvý na základe rovnakého dôvodu žaloby medzi rovnakými stranami (pokiaľ a kým sa tento druhý súd nevyhlási za nepríslušný). To platí aj v prípade, keď súd, ktorý začal konať ako druhý, bol určený v dohode o výlučnej právomoci súdu³²⁴. Prvá skupina príkladov bude založená na tomto bode.

297. **Prvý príklad**³²⁵. Spoločnosť so sídlom v Rakúsku uzatvorí zmluvu so spoločnosťou so sídlom vo Fínsku. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd v Holandsku. Rakúska spoločnosť začne konanie v Rakúsku. Fínska spoločnosť potom podá žalobu v Rotterdame. Rotterdamský súd nemôže konať vo veci, pokiaľ a kým sa rakúsky súd nevzdá právomoci³²⁶. Je to tak preto, lebo žiadna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva; preto podľa článku 26 ods. 6 písm. a) sa pravidiel Európskeho spoločenstva dohovor nedotýka.

298. **Druhý príklad**³²⁷. Spoločnosť so sídlom v Rakúsku uzatvorí zmluvu s podnikom so sídlom v štáte X, ktorý je štátom, ktorý nie je stranou dohovoru. Zmluva

k žiadnej nezlučiteľnosti – inými slovami v situáciách, kde tieto povinnosti vyplývajúce z dohovoru, ktoré sa stále uplatňujú pre štáty vydávajúce vyhlásenie (pretože nie sú nezlučiteľné so zmluvou), zaručujú reciprocitu.

³²¹ Štátmi „bez námorného záložného práva“ sa myslia zmluvné štáty, ktoré nie sú stranami zmluvy o námorných záložných právach.

³²² Vychádza to z vysvetlení uvedených v bodoch 273 a 274.

³²³ Pokiaľ ide o otázku, kedy je ňou osoba, ktorá nie je stranou dohody o voľbe súdu, napriek tomu viazaná, pozri bod 97.

³²⁴ Vec C-116/02, Gasser/MISAT, Zb. 2003, s. I-14721 (dostupné na adrese < <http://curia.europa.eu/> >) (Súdny

dvor Európskych spoločenstiev). Na túto vec sa vzťahovalo ekvivalentné ustanovenie v Bruselskom dohovore, ale uplatňovalo by sa na ňu aj nariadenie Brusel I.

³²⁵ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³²⁶ Článok 27 nariadenia Brusel I.

³²⁷ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Rakúska spoločnosť začne konanie v Rakúsku. Spoločnosť zo štátu X potom podá žalobu v Rotterdame³²⁸. Rotterdamský súd nemôže konať vo veci, pokiaľ a kým sa rakúsky súd nevzdá právomoci³²⁹. Je to tak preto, lebo žiadna zo strán nemá sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva; preto podľa článku 26 ods. 6 písm. a) sa pravidiel Európskeho spoločenstva dohovor nedotýka.

299. **Tretí príklad**³³⁰. Spoločnosť so sídlom v Rakúsku a spoločnosť so sídlom v Brazílii uzatvoria zmluvu. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Rakúska spoločnosť zažaluje brazílsku spoločnosť v Rakúsku. Brazílska spoločnosť zareaguje začatím konania proti rakúskej spoločnosti pred rotterdamským súdom. Rotterdamský súd musí v súlade s článkom 5 dohovoru konať vo veci, pretože jedna zo strán (brazílska spoločnosť) má sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva. To znamená, že článok 26 ods. 6 písm. a) nebráni tomu, aby sa pravidel Spoločenstva dotkol dohovor. To znamená, že rotterdamský súd nemôže uplatniť pravidlo prekážky začatej veci v článku 27 nariadenia Brusel I. Na druhej strane rakúsky súd by bol povinný zastaviť vec podľa článku 23 nariadenia Brusel I a článku 6 dohovoru.

300. **Štvrtý príklad**³³¹. Pri skutkových okolnostiach uvedených v predchádzajúcom bode predpokladajme, že rakúsky súd nie je povinný zastaviť vec podľa článku 6 dohovoru, pretože sa uplatňuje jedna z výnimiek z tohto ustanovenia. Predpokladajme však, že povinnosť riadiť sa dohodou o voľbe súdu podľa článku 23 nariadenia Brusel I – teda zastaviť vec – sa stále uplatňuje. V takejto situácii by bol rakúsky súd povinný zastaviť vec podľa článku 23 nariadenia Brusel I. Článok 26 ods. 6 dohovoru by sa neuplatňoval, pretože by neexistovali žiadne nezlučiteľné prvky medzi dohovorom a nariadením. Výnimky z článku 6 dohovoru len *umožňujú* rakúskemu súdu konať vo veci, no *nezaväzujú* ho k tomu. Z porovnania tretieho a štvrtého príkladu jasne vyplýva, že nezáleží na tom, či sa uplatňuje jeden z dôvodov uvedených v článku 6 písm. a) až e). Konajúci, ale nezvolený súd (ktorý začal konať ako

prvý) by podľa článku 23 nariadenia Brusel I vždy musel zastaviť vec.

301. **Piaty príklad**³³². Spoločnosť so sídlom v Rakúsku a spoločnosť so sídlom v Brazílii uzatvoria zmluvu. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Rotterdamský súd začne konať ako prvý. Rakúska spoločnosť následne zažaluje brazílsku spoločnosť pred súdom v Rakúsku. Rakúsky súd by bol povinný pozastaviť alebo zastaviť³³³ konanie podľa článku 27 nariadenia Brusel I (prekážka začatej veci)³³⁴. Nebol by povinný skúmať, či sa uplatňuje jedna z výnimiek z článku 6 dohovoru, pretože ak by sa aj uplatňovala, článkom 6 by sa *nevyžadovalo*, aby rakúsky súd vo veci konal³³⁵. To znamená, že článok 26 ods. 6 písm. a) by sa nedotkol uplatňovania nariadenia Brusel rakúskym súdom.

302. **Poistenie**. V článkoch 8 až 14 nariadenia Brusel I sa stanovujú pravidlá o súdnej právomoci pre konania týkajúce sa poistenia. Článkom 13 sa zakazujú dohody o voľbe súdu, ktoré sa odchyľujú od týchto pravidiel, s výnimkou určitých obmedzených situácií³³⁶. Zákaz dohôd o voľbe súdu sa však nevzťahuje na rôzne druhy námorného a leteckého poistenia³³⁷ ani na „veľké riziká“ v zmysle vymedzenia v právnych predpisoch Spoločenstva³³⁸. Okrem týchto výnimiek je dohoda o voľbe súdu, ktorá sa odchyľuje od pravidiel na stanovenie súdnej príslušnosti v oblasti poistenia, v zmysle nariadenia neplatná. Dohovor sa na druhej strane uplatňuje na všetky druhy poistenia s výnimkou tých, ktorých stranou je fyzická osoba konajúca najmä na osobné a rodinné účely alebo účely domácnosti (spotrebiteľ)³³⁹. Medzi týmito dvoma extrémami sa nachádzajú rôzne poistné zmluvy, ktoré patria do pôsobnosti dohovoru, ale na ktoré sa uplatňuje zákaz dohôd o voľbe súdu podľa nariadenia. V týchto prípadoch môže dôjsť ku kolízii.

303. **Prvý príklad**³⁴⁰. Holandská poisťovňa uzatvorí zmluvu komerčného poistenia so subjektom X, spoločnosťou so sídlom v Španielsku. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Na zmluvu sa vzťahuje zákaz dohôd o voľbe súdu v článku 13 nariadenia. Poisťovňa zažaluje subjekt X pred zvoleným súdom. Zvolený súd nemôže vo veci konať.

³²⁸ Článok 23 nariadenia Brusel I (pravidlo nariadenia týkajúce sa dohôd o voľbe súdu) sa vzťahuje aj na prípady, keď iba jedna zo strán má sídlo v členskom štáte Európskeho spoločenstva.

³²⁹ Článok 27 nariadenia Brusel I.

³³⁰ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³³¹ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³³² Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³³³ Bol by povinný pozastaviť konanie podľa článku 27 ods. 1, až kým by sa nepotvrdila právomoc súdu v Rotterdame. Potom by bol povinný na základe článku 27 ods. 2 konanie zastaviť.

³³⁴ Bol by rovnako povinný zastaviť konanie podľa článku 23 nariadenia Brusel I (dohody o voľbe súdu), pokiaľ by dohoda

o voľbe súdu nebola v rozpore s odsekom 1 tohto ustanovenia.

³³⁵ Pozri bod 145.

³³⁶ Jediné povolené dohody o voľbe súdu sú tie, ktoré: 1. sa uzatvoria po vzniku sporu; 2. umožňujú poisťovníkovi, poistenému alebo oprávnenému z poistenia (ale nie poisťovateľovi) začať konanie na iných súdoch, ako sú súdy uvedené v nariadení; 3. sú uzatvorené medzi poisťovníkom a poisťovateľom, ktorí majú obidvaja sídlo alebo obvyklé sídlo v tom istom členskom štáte, a priznávajú právomoc súdom tohto štátu; 4. sú uzatvorené s poisťovníkom, ktorý nemá bydlisko v členskom štáte (okrem prípadov, keď je poistenie povinné alebo sa týka nehnuteľného majetku v členskom štáte), alebo 5. sa týkajú poistenia, ktoré pokrýva jedno z rizík uvedených v článku 14 nariadenia.

³³⁷ Článok 13 ods. 5 a článok 14 ods. 1 až 4 nariadenia.

³³⁸ Článok 14 ods. 5 nariadenia a článok 5 smernice 88/357, Ú. v. ES L 172, 1988, s. 1, ktorým sa mení článok 5 smernice 73/239, Ú. v. ES L 228, 1973, s. 3.

³³⁹ Článok 2 ods. 1 písm. a) dohovoru.

³⁴⁰ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

Nariadenie Brusel I má prednosť pred dohovorom na základe článku 26 ods. 6 písm. a) dohovoru.

304. **Druhý príklad**³⁴¹. Kanadská poisťovňa zriadi pobočku (nie osobitne zaregistrovanú) v Španielsku³⁴². Uzatvorí zmluvu komerčného poistenia so subjektom X, spoločnosťou so sídlom v Španielsku. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Na zmluvu sa vzťahuje zákaz dohôd o voľbe súdu v článku 13 nariadenia. Poisťovňa zažaluje subjekt X pred zvoleným súdom. Článok 26 ods. 6 písm. a) by sa neuplatnil, pretože jedna zo strán má sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva (Kanada). Rotterdamský súd musí konať vo veci.

305. **Druhé pravidlo prednosti pre organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie.** Druhé pravidlo prednosti týkajúce sa kolízií s právnymi predpismi organizácie regionálnej ekonomickej integrácie je podobné tretiemu pravidlu prednosti týkajúcemu sa konfliktných zmlúv. Je obsiahnuté v článku 26 ods. 6 písm. b) a stanovuje sa ním, že dohovor sa nedotkne pravidiel organizácie regionálnej ekonomickej integrácie týkajúcich sa uznávania alebo výkonu rozsudkov medzi členskými štátmi organizácie regionálnej ekonomickej integrácie. Je tu však jeden dôležitý rozdiel. Neexistuje žiadne ustanovenie, že rozhodnutie možno neuznať alebo nevykonať v menšej miere než na základe dohovoru.

306. **Nariadenie Brusel I.** Nariadením Brusel I sa vo všeobecnosti stanovuje vyšší stupeň uznávania a výkonu než dohovorom. Na základe nariadenia sú výkon a uznanie do značnej miery automatické. Dôvody odmietnutia stanovené v článkoch 33 až 37 nariadenia sú viac obmedzené ako dôvody odmietnutia podľa článku 9 dohovoru. To znamená, že neexistencia ustanovenia, že rozhodnutie možno neuznať alebo nevykonať v menšej miere než na základe dohovoru, nemá veľký význam, pokiaľ ide o nariadenie Brusel I. Poistenie je však výnimkou.

307. **Poistenie.** V článku 35 ods. 1 nariadenia sa stanovuje, že rozsudok sa neuzná, ak je v rozpore s kapitolou II oddielom 3. Tento oddiel obsahuje články 8 až 14, v ktorých (ako sme videli³⁴³) sa stanovujú pravidlá o súdnej právomoci pre konania týkajúce sa poistenia. V článku 13 uvedeného nariadenia sa zakazujú dohody o voľbe súdu, ktoré sa odchyľujú od týchto pravidiel, s výnimkou určitých obmedzených prípadov³⁴⁴. Okrem týchto obmedzených výnimiek je dohoda o voľbe súdu,

ktorá sa odchyľuje od pravidiel na stanovenie súdnej príslušnosti v oblasti poistenia, v zmysle nariadenia neplatná³⁴⁵. To znamená, že v prípadoch, kde majú články 8 až 14 nariadenia prednosť pred dohovorom z dôvodu prvého pravidla prednosti pre organizácie regionálnej ekonomickej integrácie [článok 26 ods. 6 písm. a) dohovoru], rozsudok vydaný súdom v členskom štáte Európskeho spoločenstva v rozpore s týmito ustanoveniami by sa neuznal ani nevykonával v žiadnom členskom štáte Európskeho spoločenstva. V tomto jednom výnimočnom prípade je nariadenie Brusel I menej priaznivé uznávaniu a výkonu než dohovor.

308. Na druhej strane v prípadoch, kde má dohovor prednosť pred nariadením (pretože jedna zo strán má sídlo v zmluvnom štáte mimo Európskeho spoločenstva), by sa články 8 až 14 nariadenia nemohli uplatniť. To znamená, že pravidlo v článku 35 ods. 1 nariadenia by sa neuplatňovalo. Následne by sa rozsudok podľa nariadenia uznal a vykonal³⁴⁶.

309. **Prvý príklad**³⁴⁷. Holandská poisťovňa uzatvorí zmluvu komerčného poistenia so subjektom X, spoločnosťou so sídlom v Španielsku. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Na zmluvu sa vzťahuje zákaz dohôd o voľbe súdu v článku 13 nariadenia. Poisťovňa zažaluje subjekt X pred zvoleným súdom. Zvolený súd nemôže vo veci konať. Nariadenie Brusel I má prednosť pred dohovorom na základe článku 26 ods. 6 písm. a) dohovoru. Ak však rotterdamský súd napriek tomu bude vo veci konať, jeho rozhodnutie nebude mať nárok na uznanie alebo výkon podľa dohovoru v Španielsku. Podľa článku 26 ods. 6 písm. b) dohovoru majú ustanovenia nariadenia Brusel I prednosť pred ustanoveniami dohovoru a podľa článku 35 ods. 1 nariadenia nebude rozsudok uznaný, pretože je v rozpore s článkom 13 nariadenia (obsiahnutým v kapitole II oddiele 3).

310. **Druhý príklad**³⁴⁸. Kanadská poisťovňa zriadi pobočku (nie osobitne zaregistrovanú) v Španielsku³⁴⁹. Uzatvorí zmluvu komerčného poistenia so subjektom X, spoločnosťou so sídlom v Španielsku. Zmluva obsahuje ustanovenie o voľbe súdu určujúce rotterdamský okresný súd. Na zmluvu sa vzťahuje zákaz dohôd o voľbe súdu v článku 13 nariadenia. Poisťovňa zažaluje subjekt X pred zvoleným súdom. Článok 26 ods. 6 písm. a) by sa neuplatnil, pretože jedna zo strán má sídlo v zmluvnom štáte, ktorý nie je členským štátom Európskeho spoločenstva (Kanada). Rotterdamský súd musí konať vo

³⁴¹ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³⁴² Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Brusel I by sa poisťovňa považovala za poisťovňu so sídlom v Španielsku. Podľa dohovoru by však mala sídlo v Kanade.

³⁴³ Bod 302.

³⁴⁴ Pozri poznámku pod čiarou č. 336.

³⁴⁵ Pozri bod 302.

³⁴⁶ Akékoľvek iné riešenie by viedlo k absurdnému výsledku, že zvolený súd by bol oprávnený a povinný konať vo veci, ale jeho rozsudok by sa neuznal alebo nevykonával. Keďže žiadny iný súd ako zvolený súd by nemohol vo veci konať, nebolo by možné dosiahnuť rozsudok vydaný súdom členského štátu Európskeho spoločenstva, ktorý by sa uznal a vykonal

v iných členských štátoch Európskeho spoločenstva. Poisťovatelia zo štátov mimo Európskeho spoločenstva by potom boli nútení určiť súd mimo Európskeho spoločenstva, aby sa zabezpečilo uznanie výsledného rozsudku v rámci Európskeho spoločenstva.

³⁴⁷ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³⁴⁸ Treba mať na zreteli, že vo všetkých príkladoch uvedených v tejto správe sa predpokladá, pokiaľ sa výslovne neuvádza inak, že dohovor nadobudol platnosť a uvedené štáty sú jeho stranami: pozri vyhlásenie na s. 20.

³⁴⁹ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Brusel I by sa poisťovňa považovala za poisťovňu so sídlom v Španielsku. Podľa dohovoru by však mala sídlo v Kanade.

veci. Jeho rozsudok sa uzná a vykoná v Španielsku podľa nariadenia Brusel I. Článok 35 ods. 1 nariadenia sa neuplatní, pretože ustanovenia zakazujúce dohody o voľbe súdu pri poisťných zmluvách, ktoré sú obsiahnuté v článku 13 nariadenia, by sa na túto vec nevzťahovali.

Článok 27 Podpis, ratifikácia, prijatie, schválenie alebo pristúpenie

311. V článku 27 sa upravujú spôsoby, ktorými sa štát môže stať stranou dohovoru. Každý štát sa môže stať jeho stranou buď podpísaním a následnou ratifikáciou, prijatím alebo schválením, alebo pristúpením. (Pri niektorých ďalších haagskych dohovoroch je prístupujúci štát v menej priaznivej situácii ako ratifikujúci štát, pretože pristúpením k týmto dohovorom sa musí prijať dohoda uzatvorená medzi štátmi, ktoré už sú stranami dohovoru. V prípade tohto dohovoru to tak nie je.) Bez ohľadu na metódu, ktorú uplatní štát, ktorý si želá stať sa stranou dohovoru, je výsledný stav rovnaký. S cieľom uľahčiť široké dodržiavanie dohovoru sa ponecháva na štáty, aby si vybrali metódu, ktorá je pre nich najvhodnejšia. Príslušné nástroje sa ukládajú na ministerstve zahraničných vecí Holandska, ktoré je depozitárom dohovoru.

Článok 28 Vyhlásenia týkajúce sa nezjednotených právnych systémov

312. Článok 28 sa týka štátov, ktoré pozostávajú z dvoch alebo viacerých územných celkov³⁵⁰. Umožňuje takýmto štátom vyhlásiť, že dohovor sa bude vzťahovať iba na niektoré z jeho územných celkov. Spojené kráľovstvo by teda mohlo podpísať a ratifikovať alebo pristúpiť len pre Anglicko a Čína len pre Hongkong. Takéto vyhlásenie možno kedykoľvek pozmeniť. Toto ustanovenie je zvlášť dôležité pre štáty, v ktorých by právne predpisy potrebné na vykonanie dohovoru museli schváliť zákonodarné orgány celkov (napríklad zákonodarné orgány provincií a teritórií v Kanade).

Článok 29 Organizácie regionálnej ekonomickej integrácie

313. V článkoch 29 a 30 sa stanovuje, ako sa organizácia regionálnej ekonomickej integrácie môže stať stranou dohovoru³⁵¹. Existujú dve možnosti. Prvou je, že sa stranami dohovoru stane aj organizácia regionálnej ekonomickej integrácie, aj jej členské štáty. K tomu by mohlo dôjsť, ak majú súbežnú vonkajšiu právomoc vo veci dohovoru (spoločná právomoc) alebo ak niektoré veci patria do vonkajšej právomoci organizácie regionálnej ekonomickej integrácie a iné do právomoci členských štátov (čo by viedlo k spoločnej alebo zmiešanej právomoci vo vzťahu k dohovoru ako celku). Druhou

možnosťou je, že sa stranou dohovoru stane len organizácia regionálnej ekonomickej integrácie. K tomu by mohlo dôjsť, ak má výlučnú vonkajšiu právomoc vo veci dohovoru. V takom prípade by boli členské štáty viazané dohovorom na základe dohody organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.

314. Článok 29 sa týka prvej možnosti. Umožňuje organizáciám regionálnej ekonomickej integrácie, ktoré tvoria výlučne zvrchované štáty, stať sa stranami dohovoru, ak majú vonkajšiu právomoc v niektorých alebo všetkých veciach, na ktoré sa uplatňuje dohovor. Regionálna organizácia ekonomickej integrácie má potom práva a povinnosti zmluvného štátu v rozsahu, v ktorom má takúto vonkajšiu právomoc. Ak je to tak, musí informovať depozitára o veciach, v ktorých má vonkajšiu právomoc, ako aj o všetkých zmenách v tejto súvislosti³⁵².

Článok 30 Prístup regionálnej organizácie ekonomickej integrácie bez jej členských štátov

315. Článok 30 sa týka druhej možnosti, keď sa stranou dohovoru stane len regionálna organizácia ekonomickej integrácie. Ak k tomu dôjde, môže regionálna organizácia ekonomickej integrácie vyhlásiť, že členské štáty sú viazané dohovorom³⁵³.

316. **Pojem „štát“.** Ak sa regionálna organizácia ekonomickej integrácie stane stranou dohovoru – či už podľa článku 29, alebo podľa článku 30 –, každý odkaz na „zmluvný štát“ alebo „štát“ v dohovore sa vzťahuje prípadne aj na regionálnu organizáciu ekonomickej integrácie. Toto ustanovenie je obdobné článku 25 ods. 1. O jeho účinku sa už hovorilo³⁵⁴. Je však potrebné poznamenať, že článok 26 ods. 6 predstavuje *lex specialis* pre články 29 a 30, pokiaľ ide o uplatňovanie právnych nástrojov organizácie regionálnej ekonomickej integrácie. Ak sa pred dohovorom nedá prednosť takémuto nástroju podľa článku 26 ods. 6, nie je možné použiť články 29 alebo 30 na odôvodnenie uplatnenia nástroja namiesto dohovoru.

Článok 31 Nadobudnutie platnosti

317. V článku 31 sa stanovuje, kedy nadobudne dohovor platnosť. Bude to prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov po uložení druhej listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe. Podobné pravidlá sú stanovené pre prípad, keď dohovor nadobudne platnosť pre daný štát alebo organizáciu regionálnej ekonomickej integrácie, ktorá sa následne stane jeho stranou³⁵⁵, a pre územný celok, na ktorý bol rozšírený podľa článku 28 ods. 1³⁵⁶.

³⁵⁰ Tento článok sa nevzťahuje na organizácie regionálnej ekonomickej integrácie.

³⁵¹ Na diplomatickom zasadnutí sa dohodlo, že „organizácia regionálnej ekonomickej integrácie“ by mala mať autonómny význam (nezávislý od právnych predpisov akéhokoľvek štátu) a že by sa mala vykladať pružne, aby zahŕňala aj subregionálne a nadregionálne organizácie, ako aj organizácie, ktorých mandát presahuje hospodárske veci:

pozri zápisnicu č. 21 dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 49 až 61.

³⁵² Článok 29 ods. 2.

³⁵³ Článok 29 ods. 4. Tak by to bolo napríklad na základe článku 300 ods. 7 *Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva*.

³⁵⁴ Pozri body 258 až 260, 17, 107 a 128 až 131.

³⁵⁵ Článok 31 ods. 2 písm. a).

³⁵⁶ Článok 31 ods. 2 písm. b).

318. Dohovor neobsahuje žiadne ustanovenie zakazujúce výhrady. To znamená, že výhrady sú povolené na základe bežných pravidiel medzinárodného obyčajového práva [ako sa uvádza v článku 2 ods. 1 písm. d) a článku 19 až 23 *Viedenského dohovoru o zmluvnom práve* z roku 1969].

319. Na diplomatickom zasadnutí sa však prijalo nasledujúce vyhlásenie:

„Táto Komisia vychádza z toho, že by sa žiadnym spôsobom nemala podporovať žiadna výhrada a že kedykoľvek bude chcieť štát vyjadriť výhradu, malo by sa to vykonať len v prípade, ak má na tom štát silný záujem. Výhrada by nemala byť rozsiahlejšia, než je potrebné, a mala by byť jasne a presne vymedzená. Nemala by sa týkať špecifickej veci, ktorá môže byť predmetom vyhlásenia, a nemala by mať nepriaznivý vplyv na predmet a účel a na súdržnosť dohovoru.

Účinky tohto stanoviska vyjadreného touto Komisiou sa obmedzujú iba na tento dohovor a v žiadnom prípade sa nemá považovať za vzťahujúce sa na akýkoľvek budúci dohovor Haagskej konferencie“³⁵⁷.

Článok 32 Vyhlásenia

320. Vyhlásenia uvedené v článkoch 19, 20, 21, 22 a 26 možno urobiť pri podpise, ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe alebo kedykoľvek neskôr a môžu sa kedykoľvek zmeniť alebo odvolať. Oznamujú sa depozitárovi (ministerstvo zahraničných vecí Holandska).

321. Vyhlásenie urobené pri podpise, ratifikácii, prijatí, schválení alebo prístupe nadobúda platnosť pre príslušný štát súčasne s nadobudnutím platnosti dohovoru pre daný štát. Vyhlásenie urobené neskôr a akákoľvek zmena alebo odvolanie vyhlásenia nadobúda platnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie. Vyhlásenie podľa článkov 19, 20, 21 a 26 sa nevzťahuje na dohody o výlučnej právomoci súdu uzatvorené pred nadobudnutím platnosti vyhlásenia³⁵⁸.

322. V článku 33 sa stanovuje, že zmluvný štát môže dohovor vypovedať na základe písomného oznámenia depozitárovi. Výpoveď sa môže obmedziť na určité územné celky nezjednoteného právneho systému, na ktoré sa vzťahuje dohovor. Výpoveď nadobúda účinnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí dvanástich mesiacov odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie. V prípade, že je v oznámení stanovená dlhšia lehota na nadobudnutie účinnosti výpovede dohovoru, výpoveď nadobúda účinnosť po uplynutí tejto dlhšej lehoty odo dňa, kedy bolo depozitárovi doručené oznámenie.

323. V článku 34 sa vyžaduje, aby depozitár informoval členov Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného a ďalšie štáty a organizácie regionálnej ekonomickej integrácie, ktoré podpísali, ratifikovali, prijali, schválili dohovor alebo k nemu pristúpili, o rôznych otázkach súvisiacich s dohovorom, ako sú napríklad podpisy, ratifikácie, nadobudnutia platnosti, vyhlásenia a výpovede.

³⁵⁷ Pozri zápisnicu č. 23 z dvadsiateho zasadnutia, Komisia II, body 1 až 31, zvlášť body 29 až 31.

³⁵⁸ Článok 22 sa tu neuvádza; to znamená, že vyhlásenie na základe článku 22 sa môže týkať aj dohôd o voľbe súdu

uzatvorených pred dátumom nadobudnutia účinnosti vyhlásenia podľa článku 32 ods. 3 alebo 4; pozri body 253 a nasl.

**Stála kancelária Haagskej konferencie medzinárodného práva
súkromného**

Churchillplein 6b

2517 JW Haag

Holandsko

Telefón: +31 70 363 3303

Fax: +31 70 360 4867

E-mail: secretariat@hcch.net

Webová stránka: www.hcch.net

DS-02-16-367-SK-N

ISBN 978-92-79-58142-7

doi : 10.2838/7480